εντροπία

Τεύχος 7 - Δεκέμβρης 2015

ΑΝΤΙΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ

Δράσεις - Παρεμβάσεις

Αυτόνομο σχολείο

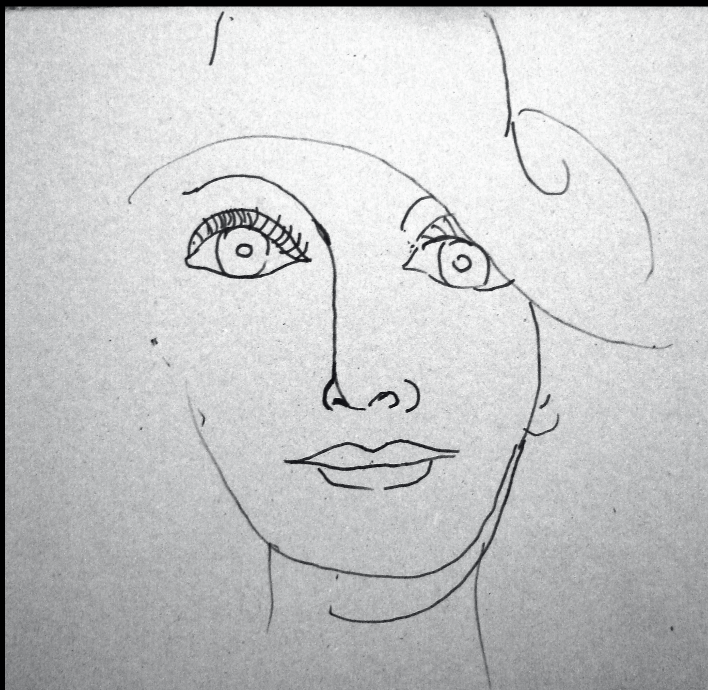
Beyond Europe Camp

Τέχνες & Λόγος

περιοδική έκδοση
ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗΣ ΑΤΑΚΤΩΝ

Αντιψυχιατρική

Η Γ.Κ. πέθανε το 2011 από ανακοπή, έπασχε από σχιζοφρένεια και ζωγράφιζε αδιαλλείπτως. Έλεγε ότι οι καλλιτέχνες ανατρέπονται από τον ενθουσιασμό τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΤΙΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ

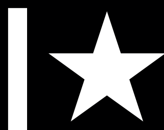
ΑΠΟΨΕΙΣ

ΔΡΑΣΕΙΣ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΚΥΚΛΟΙ ΑΥΤΟΜΟΡΦΩΣΗΣ - ΑΥΤΟΝΟΜΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

BEYOND EUROPE CAMP

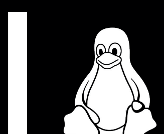
ΤΕΧΝΕΣ & ΛΟΓΟΣ

Η Εντροπία αποτελεί συλλογικό εγχείρημα, ενώ επιχειρεί να εντείνει τον διάλογο στο εσωτερικό του ριζοσπαστικού κινήματος (χωρίς απαραίτητα οι απόψεις που εκφράζονται να συνιστούν θέσεις της συλλογικότητας) και κάνει γνωστούς τους τοπικούς αγώνες σε ένα ευρύτερο κοινό. Είναι κομμάτι των δράσεων που αναπτύσσουμε στην κατεύθυνση της ανατροπής του υπάρχοντος καπιταλιστικού και αστικού συστήματος και της οικοδόμησης μιας κοινωνίας αλληλεγγύης-αυτοοργάνωσης-ελευθερίας.

Η χρήση του @ στη θέση των έμφυλων καταλήξεων, όταν το υποκείμενο είναι γενικό, γίνεται προκειμένου να μην αναπαράγουμε πατριαρχικές δομές στη γλώσσα, οι οποίες θέτουν ένα φύλο (ή στην «καλύτερη» περίπτωση δύο φύλα) και τα άτομα που το εκφράζουν στην κορυφή της έμφυλης πυραμίδας, αποσιωπώντας, αποκλείοντας και περιθωριοποιώντας άλλα (εκτός από τα κυρίαρχα) φύλα, καθώς και τα άτομα που εκφράζονται στα φύλα αυτά.

Η Εντροπία προετοιμάζεται χρησιμοποιώντας ελεύθερο λογισμικό-λογισμικό ανοιχτού κώδικα. Μεταξύ άλλων χρησιμοποιούμε τη σουίτα γραφείου LibreOffice, το λογισμικό σελίδωσης Scribus και το πρόγραμμα επεξεργασίας γραφικών The GIMP, σε πλατφόρμα GNU/Linux.

Αντιψυχιατρική

Η σημειολογία της βελόνας: μια αντί αντί στιγματιστική προοπτική

Μαριλένα Στυλιανού

Φανταστείτε ότι μια μέρα ξυπνάτε και είστε κατσαρίδα. Φανταστείτε ότι ζείτε στην Κυπριακή «Δημοκρατία» και μια μέρα σας συμβαίνει κάτι που μόνο σε ολοκληρωτικά καθεστώτα συμβαίνει: παγιδευμένοι σε έναν ψυχιατρικό γραφειοκρατικό μηχανισμό βρίσκεστε με μια ψυχιατρική ταμπέλα να διεκδικεί την ταυτότητά σας και με ένα μόνιμο τατουάζ από αντί-ψυχωτικά στα οπίσθια σαν αυτό της Rihanna στο video clip We found love. Μόνο που ενώ και εσάς το τατουάζ λέει mine, αυτό το mine δεν μεταφράζεται ως «ουσίες, τροχοί και το κορίτσι μου» όπως στο video clip, ούτε βέβαια ως «ο πισινός μου ανήκει σε μένα», αλλά ως «ο πισινός μου ανήκει στο κράτος, στην ψυχιατρική και σε όποιον άσχετο με πτυχίο και λοιπά συμβολικά κεφάλαια θέλει να το παίξει αυθεντία και να έχει την αλαζονεία να πιστέψει πως με ξέρει καλύτερα από εμένα με το τίμημα της υγείας μου». Και όλα αυτά βέβαια με πολύ νόμιμο τρόπο και μέσα στα πλαίσια του κινήματος αποϊδρυματοποίησης και εξάλειψης του στίγματος. Γιατί η ταμπέλα με την επιβλητική ονοματοθεσία της δεν είναι στίγμα, ούτε το μόνιμο τατουάζ που σας θρυμμάτισε τον μύθο της καλοπροαίρετης φύσης των ανθρώπων σηματοδοτώντας εκ νέου το λατινικό ρητό homo homini lupus. Βλέπετε, η «ψυχική ασθένεια» είναι μια «ασθένεια» όπως οι άλλες, ο διαβήτης ας πούμε, επομένως δεν θα έπρεπε κανείς να ντρέπεται για αυτό (μόνο εγώ βρίσκω unheimlich τη χρήση αυτής της λανθασμένης αναλογίας, τη στιγμή που τα ψυχοφάρμακα αποδείχτηκε ότι προκαλούν κατ' ακρίβεια διαβήτη ανάμεσα στα άλλα;).

Τέτοιου είδους αποστιγματοποίηση είναι προβληματική. Τέτοιου είδους αποστιγματοποίηση είναι απολύτως βολική για τις ψυχοφαρμακοβιομηχανίες, αφού αυτό που λέει είναι πως η εμμέσως πλην σαφώς απαξιωτική διάγνωση είναι εντάξει, η επικίνδυνη χαποποίηση είναι εντάξει, η εξαπάτηση, το μίσος, το στέγνωμα της ζωτικής ενέργειας, η συστηματική καταπίεση είναι εντάξει, το μόνο που δεν είναι εντάξει είναι το να πιστεύεις πως κάποιος είναι κατώτερός σου επειδή είναι ψυχικά ασθενής. Kudos, μαζί σου και σε αυτό και στην αποϊδρυματοποίηση και στο δικαίωμα στην εργασία αλλά…δεν είναι υποκριτικό να λες πως έχεις εξαλείψει το στίγμα όταν αυτού του είδους η αποστιγματιστική πολιτική είναι τυφλή στον συμβολικό στιγματισμό από την ανισότητα που προκαλείται από τις σχέσεις εξουσίας στο σύστημα ψυχικής υγείας και στον μόνιμο πραγματικό στιγματισμό με πραγματικές συνέπειες στα σώματα όσων βρίσκονται μπλεγμένοι στα δίκτυα της ψυχιατρικής βιοεξουσίας;

Η κατάρα έχει πέσει και στις μέρες μας χιλιάδες κόσμος τρυπιέται από το αδράχτι και κοιμάται για εκατό χρόνια ίσως και παραπάνω. Βέβαια, θα πεις, επιλογή τους, τι περιμένουν; Τον πρίγκιπα; Τι μπανάλ. Ας ξυπνήσουν μόνοι τους. Αυτού του είδους όμως η ατομικιστική σκέψη είναι που γέννησε την ψυχιατρικοποίηση ευθύς εξαρχής. Εξαρτόμαστε ο ένας από τον άλλο, είμαστε κοινότητα και στα πλαίσια της κοινότητας η λέξη φιλιά και η λέξη φιλία είναι ένας τόνος μακριά η μια από την άλλη. Μπορεί το peer support να είναι το φιλί αφύπνισης; Εξάλλου είναι μόνο μέσα από τον άλλο που αναγνωρίζεται η επιθυμία μας, μόνο μέσα από την αίσθηση κοινότητας που χτίζουμε μια πιο κοινωνικά ευαίσθητη ενεργητική συνειδητότητα και κινητοποιούμαστε για να διεκδικήσουμε αυτά που τολμήσαμε να φανταστούμε. Πώς θα ξυπνήσουμε ο ένας τον άλλο;

Φανταστείτε ότι μια μέρα ξυπνάτε και είσαστε κατσαρίδα. Αν κάποτε ήσασταν κατσαρίδα, μην ξεχνάτε τις άλλες κατσαρίδες. Αν είστε ακόμα κατσαρίδα, να ξέρετε πως δεν είσαστε μόνοι και πως υπάρχουν άνθρωποι που κάνουν συλλογικό αγώνα για κοινωνική αλλαγή και πως κανένας ψυχίατρος δεν είναι παντογνώστης. Η πληγή σας είναι δική σας, κανενός άλλου και ο καλύτερος δρόμος έξω από το παιχνίδι είναι να σταματήσετε να παίζετε το παιχνίδι. Είναι περίεργη αλχημεία αυτό το σταμάτημα, αλλά είναι δυνατό. Αν δεν ήσασταν ποτέ κατσαρίδα ούτε μπορείτε να φανταστείτε

κάτι τέτοιο, ακούστε τις άστεγες φωνές που τρέμουν γύρω σας και μιλάνε χωρίς να μιλάνε: είσαστε εσείς, είναι καθρέφτης. Μέσα στον εαυτό υπάρχει πάντα ο άλλος και μέσα στον άλλο ο εαυτός. Αντί λοιπόν να λέμε πως πρέπει να αποδεχόμαστε (όχι να γιορτάζουμε υπερβατικά, όπως στηρίζει το Mad Pride κίνημα που επαναδιεκδικεί τις mad ταυτότητες) τα άτομα με «ψυχική ασθένεια», ίσως θα ήταν καλύτερη τακτική να βρίσκουμε τρόπους να καταπολεμούμε την ετεροποίηση και απανθρωποποίηση που είναι έμφυτη σε διαδικασίες ψυχιατρικοποίησης.

Με το κίνημα της αντιστιγματοποίησης αυτό που συχνά συμβαίνει είναι ένας στείρος ρεφορμισμός χωρίς ριζοσπαστικές προεκτάσεις. Ο ανθρώπινος πόνος, η ευαισθησία, τα συναισθήματα σε όλους τους πιθανούς χρωματισμούς, σε όλη τους την πολυπλοκότητα θα καταπιεστούν και θα στιγματιστούν με ένα στίγμα που δεν ονομάζεται, δεν εξορκίζεται αλλά νόμιμα χρησιμοποιείται από την ψυχιατρική εξουσία. Από την άλλη αυτό το στίγμα θα εξαφανιστεί όπου και όταν ο «ψυχικά ασθενής» υποκύψει και αποδεχτεί τη φαρμακευτική αγωγή. Είναι δώρο υπό όρους, έμμεσος εκβιασμός και στα πλαίσια αυτού του συστήματος δεν είναι λίγες οι φορές που με το πρόσχημα της ύπαρξης ανθρώπινης επιλογής (που δεν είναι παρά νεοφιλελεύθερη ψευδαίσθηση σε τούτο το συγκείμενο αφού συχνά οι άνθρωποι εξαναγκάζονται να πάρουν ψυχοφάρμακα) κανονικοποιούνται τα πιο στυγνά εγκλήματα. Η αντιστιγματιστική μάσκα δεν είναι στ' αλήθεια αντιστιγματιστική. Η σημειολογία της βελόνας στο ιδεολογικά κατασκευασμένο και ψευδοεπιστημονικό ψυχιατρικό σύστημα είναι πολύ διαφορετική από την σημειολογία της βελόνας του τατουάζ. Κάποιοι κάνοντας στο σώμα τους τατουάζ κερδίζουν μια αίσθηση ελέγχου, γράφουν στον καμβά της σάρκας τους τις περιπέτειες της ψυχής τους. Κάποιοι όμως γυμνοί σαν άδεια γη προς κατάκτηση δέχονται τις βολές μιας κοινωνίας που τους έκανε εμετό και ενός ολοκληρωτικού πανοπτικού σχήματος που εγγράφεται πάνω τους στερώντας τους το πιο αναφαίρετο δικαίωμα: αυτό της σωματικής ακεραιότητας. Αυτού του είδους τα τατουάζ δεν θα έπρεπε να υπάρχουν ευθύς εξαρχής και είναι στρουθοκαμηλισμός να λες πως κάνεις αντιστιγματιστική πολιτική όταν υπάρχουν.

Έχω την αίσθηση πως όσοι από εμάς πιστεύουμε με αυτοϊκανοποίηση στη δικαιοσύνη του συστήματος είμαστε συνένοχοι σε ένα έγκλημα που δεν έχουμε δει και που όμως συμβαίνει στους υπονόμους της καθεστηκυίας τάξης μακριά από τα κανακευμένα και εύθικτα μάτια μας. Αυτή η ευθιξία όμως δεν βγάζει κανένα νόημα όταν οι παραπλανητικές κουρτίνες του συστήματος τραβηχτούν και έρθουμε αντιμέτωποι με τη σκληρότητα και τη βία που διαιωνίζει την τάξη πραγμάτων η οποία είναι χτισμένη στη σιωπή. Και ενώ τα παράπονα που ακούγονται είναι για τον στιγματισμό της «ψυχικής ασθένειας» και την ανάγκη να αποδεχτούμε τα άτομα στα οποία έχει δοθεί αυτή η ταμπέλα, δεν κάνουμε τίποτα για να καταργήσουμε την ταμπέλα αυτή καθεαυτή και τις πραγματικές συνέπειες που έχει στο σώμα και τα ψυχικά τοπία των ανθρώπων.

Εκ του ασφαλούς και από αγεφύρωτες αποστάσεις, ψυχίατροι πίσω από τα γραφεία τους κάνουν καρυκατουρίστικα πορτραίτα της ζωής των άλλων και συνταγογραφούν δηλητήρια. Και στον αψεγάδιαστο κόσμο της προσπάθειας αποστιγματοποίησης όλα αυτά λέγονται φροντίδα (όχι συμβολική και σωματική βία). Η φροντίδα που φέρνει το ιατρικό μοντέλο, κάτι που οι στατιστικές λένε ξεκάθαρα, είναι μια φροντίδα που σκοτώνει. Τον μόνο που ωφελεί η εξίσωση της «ψυχικής ασθένειας» (και παρακαλώ δώστε προσοχή στα εισαγωγικά) με τις φυσικές ασθένειες είναι τους ψυχιάτρους. Φτιάχνει μια κολακευτική εικόνα για αυτούς ως διασώστες και καλοπροαίρετους και σπρώχνει κάτω από το χαλί την πολιτικοκοινωνική βάση του επαγγέλματός τους ως φορέων καταπίεσης και ελέγχου, ενός από τους πιο παραβιαστικούς, τιμωρητικούς και αστυνομευτικούς ελέγχους που διασχίζουν το κοινωνικό σώμα.

Παραδόξως, τα είδη λόγου που εκφέρονται από το κίνημα αντιστιγματοποίησης, είναι εκείνα ακριβώς τα είδη λόγου που προκαλούν τη ρουφήχτρα της ψυχιατρικοποίησης, έτσι όπως αυτή κατηγοριοποιεί ανθρώπους ως μολυσμένους και μιαρούς.

Ο Λύκος πρέπει να φάει τα ζώα του
Μια υπόθεση καταστολής

Έλενα Βασιλείου

Πρέπει να γράψουμε ένα κείμενο[1] για την αντιψυχιατρική κίνηση στην Κύπρο. Όμως για να γράψεις κάτι χρειάζεσαι αντικείμενο, περιεχόμενο, μια αντίδραση στην κατασταλτική δράση της ψυχιατρικής εξουσίας που σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες εξουσίες (νομική, αστυνομική) παράγουν τον κυρίαρχο λόγο που παράγει αποτελέσματα πάνω στις ζωές των ψυχιατρικά ασθενών. Δεν μπορούμε να γράψουμε την ιστορία της αντιψυχιατρικής παρά μόνο την ιστορία της καταστολής.

Σ΄ αυτό το μικρό κείμενο θα δούμε αποσπασματικά και εντελώς υποκειμενικά κάποια ψήγματα από αυτή την ιστορία καταστολής, θα σκιαγραφήσουμε αδρά τους λόγους που οι αντιδράσεις απέναντι στην ψυχιατρική εξουσία είναι αποσπασματικές και χρησιμοποιώντας τρεις έννοιες από τον Foucault, την Arrendt και τον Mignolo θα επιχειρήσουμε μια σύνδεση με την κοινωνικοπολιτική κατάσταση της μετα–αποικιακής Κύπρου.

Ο Foucault μιλώντας για την επιστημολογική βία μιλά ακριβώς για το είδος της βίας που εξασκείται πάνω στον ασθενή όταν παραπονιέται είτε για τη μεταχείριση είτε για τη φαρμακευτική του αγωγή. Ο λόγος του ασθενή μοιάζει κουφός και άνευ νοήματος, αφού ο λόγος του ψυχίατρου υπερισχύει. Είναι μια βία βαθιά θεμελιωμένη στη γνώση και στη δύναμη που αυτή παράγει. Όποιος έχει προσπαθήσει να πείσει ψυχικά ασθενή να συνεχίσει να λαμβάνει τη φαρμακευτική του αγωγή, παρά τη δυσφορία που εκφράζει ότι του προκαλούν πολλές παρενέργειες που τον κάνουν χειρότερα, το κάνει στηριζόμενος στο αξίωμα ότι ο γιατρός «ξέρει». Στο ίδιο πλαίσιο χρησιμοποιώ την έννοια της Arrendt για το ότι πολιτική κατάσταση είναι μια κατάσταση στην οποία τα άτομα είναι σε θέση να μιλήσουν και να αναλάβουν δράση πάνω στον λόγο τους και θεωρώ ότι η ανυπαρξία αντίδρασης απέναντι στον ψυχιατρικό/διαγνωστικό λόγο δημιουργεί μια προ-πολιτική κατάσταση. Δημιουργεί και συνθέτει μια ασυλιακή κατάσταση. Τρίτη χρήσιμη έννοια από τον Mignolo που υποστηρίζει ότι οι σωματοπολιτικές είναι στην πραγματικότητα πολιτικές της γνώσης που καταδεικνύουν ότι κάποια ανθρώπινα σώματα είναι λιγότερο ανθρώπινα από άλλα και ότι ακριβώς αυτές οι πράξεις θεώρησης/επιθεώρησης και αναγνώρισης για την ανθρωπινότητα των σωμάτων ανήκουν στους αποικιοκράτες ακόμη και σε συνθήκες μετα-αποικιοκρατίας. Οι πολιτικές γνώσης αναφέρονται εδώ στους φορείς της κυρίαρχης εξουσίας στην μετα-αποικιοκρατική περίοδο της Κύπρου. Στα τέλη του 19ου αι. υπήρχαν τριών ειδών ιδρύματα διάσπαρτα στο νησί. Τα λεπροκομεία, οι φυλακές και τα ψυχιατρικά άσυλα. Ο εγκλεισμός αποτελούσε, όπως και σ΄ όλη την υπόλοιπη Ευρώπη, το κύριο μέσο μεταχείρισης των ψυχιατρικών ασθενών. Σήμερα ο εγκλεισμός έχει μετακινηθεί σε μικρά άσυλα και πάει απλώς χέρι χέρι με τη χορήγηση μεγάλων ποσοτήτων φαρμακευτικής αγωγής. Οι Κύπριοι εν τω μεταξύ, είτε σαν κατάλοιπο της Αποικιοκρατίας είτε για άλλους λόγους, δεν έχουν ιστορία αντιδράσεων ή κινημάτων συλλογικού χαρακτήρα εκτός αν πρόκειται για εθνικούς λόγους και αυτό διαδραματίζει μια σημαντική πτυχή στην υπόθεση της καταστολής.

Ο λύκος πρέπει να φάει τα ζώα του είχε πει ο Μπέργκαμ το 1972 σε μια συνέντευξη, έτσι και η Επιτροπή Εποπτείας και Προστασίας Δικαιωμάτων των Ψυχικά ασθενών που δημιουργήθηκε το 1997, έχει για πρόεδρο ένα ψυχίατρο. Αναρωτιέται εύλογα κανείς πώς θα πάει κόντρα στο επαγγελματικό του κώδικα και θα προασπίσει με τις αποφάσεις του τα δικαιώματα των ψυχικά ασθενών, αφού η λογική της χειραφέτησης των τελευταίων αποτελεί τροχοπέδη στην ολοκληρωτική εξουσία του ψυχιάτρου πάνω στον ασθενή. Η σύνθεση της επιτροπής εκτός από τον ψυχίατρο περιλαμβάνει εκπρόσωπους των επαγγελματικών συλλόγων που ασχολούνται με θέματα ψυχικής υγείας και όλοι μαζί μοιάζουν να επιτελούν ένα μακάριο έργο στο όνομα των ατόμων που δεν μετέχουν στην Επιτροπή και δεν έχουν λόγο απέναντί τους. Είχα την τύχη να δω πώς επιτελεί το έργο της όταν επισκέφτηκε ένα Ίδρυμα όπου εργαζόμουν. Μάζεψαν λοιπόν όλους τους ενοίκους στο σαλόνι και ένα μέλος της επιτροπής ρώτησε: «Πώς περνάτε εδώ;». «Καλά», απάντησαν οι ένοικοι. «Υπάρχει κάτι που θα θέλατε;». «Να πάμε εκδρομή», είπε ένας ένοικος. Έτσι, η υψηλού επιπέδου επίσκεψη έλαβε τέλος. Οι ασθενείς πήραν πάλι τσουβάλια με φάρμακα και η επιτροπή ετοίμασε μια έκθεση πεπραγμένων που περιλάμβανε τις επισκέψεις της σε παρόμοιες ιδρυματικού χαρακτήρα δομές στην Κύπρο. Η προ-πολιτική κατάσταση, για την οποία μιλά η Arrendt, είναι η ασυλιακή κατάσταση που επικρατεί στην Κύπρο εντός και εκτός του Ψυχιατρείου Αθαλάσσας στην παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας και είναι περισσότερο από προφανής όταν οι ασθενείς του Ιδρύματος ζήτησαν να

πάνε εκδρομή, ή όταν ζητούν τσιγάρα από την Επιτροπή Εποπτείας. Η ασυλιακή λογική είναι επίσης εμφανής στον λόγο και τις πράξεις των φροντιστών, των κοινωνικών λειτουργών, των ψυχολόγων αλλά και των δικαστών.

Για να καταλάβουμε την ανυπαρξία πολιτικής και τη σημασία που έχει στην υπόθεση της καταστολής ας κάνουμε μια σύγκριση με την Επιτροπή Εποπτείας Ατόμων με Νοητική Υστέρηση, η οποία παρεμβαίνει, παρέχει υπηρεσίες και τοποθετείται συχνά σε σχέση με τη βελτίωση του νόμου για τα άτομα που πάσχουν από νοητική υστέρηση. Διατηρεί μητρώο[2] και δέχεται παράπονα για τον τρόπο άσκησης των υπηρεσιών από το κράτος και τυχόν παραβιάσεις των δικαιωμάτων των ατόμων με νοητική υστέρηση. Μην θεωρήσει κανείς ότι η Επιτροπή Εποπτείας Ατόμων με Νοητική Υστέρηση λειτουργεί χωρίς προβλήματα, απλώς ο ρόλος της δεν είναι διακοσμητικός όπως είναι της Επιτροπής για την Εποπτεία και Προστασία Δικαιωμάτων των Ψυχικά ασθενών.

Φανταστείτε ότι εισέρχεστε σ΄ ένα χώρο. Γύρω έχει δέντρα και φτάνει κανείς με το αυτοκίνητο, παρά το ότι είναι ένας θάλαμος που βρίσκεται στον ίδιο περιφραγμένο χώρο με τους υπόλοιπους 7 θαλάμους του Ψυχιατρείου Αθαλάσσας, απλώς κάπως απομακρυσμένος. Είναι ο θάλαμος νοητικής υστέρησης όπου νοσηλεύονται εδώ και πολλά χρονιά 18 ασθενείς με βαριά νοητική υστέρηση. Κτυπάς κουδούνι για να μπεις, όπως και στους υπόλοιπους κλειστούς θαλάμους. Μετά την είσοδο υπάρχει ένα τζάμι και οι ασθενείς βρίσκονται συγκεντρωμένοι σ ένα ενιαίο χώρο. Κάποιοι από αυτούς φοράνε ένα καφέ καπέλο που συνήθως φοράνε οι επιληπτικοί, γιατί κτυπάνε το κεφάλι τους στα τζάμια. Τα τελευταία βοηθούν στο να τους βλέπουν οι νοσηλευτές αλλά να μην έχουν επαφή μαζί τους γιατί κάποιες φορές είναι επιθετικοί. Ο εγκλεισμός και οι συνθήκες διαβίωσης των ατόμων έχει αναφερθεί από Διεθνείς Επιτροπές σε πολλαπλές εκθέσεις ότι παραβιάζει κάθε έννοια ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε σχέση με τη νοσηλεία και τη διαβίωση. Στην τελευταία ετήσια έκθεση των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας που αφορά το 2010 αναφέρεται:

«Κατά το 2010 εντάθηκαν οι προσπάθειες για αποϊδρυματοποίηση των ασθενών του Θαλάμου 14. Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες του Υπουργείου Εργασίας συντονίζει την επαναξιολόγηση του θέματος με συμμετοχή των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και της Επιτροπής Προστασίας Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων. Ήδη έγινε αξιολόγηση από την Τεχνική Επιτροπή των εξατομικευμένων αναγκών των ασθενών του Θαλ. 14 και αναμένεται να γίνει

Διϋπουργική συνάντηση για μελέτη συγκεκριμένης πρότασης[3]».Περιττό να αναφέρω ότι 5 χρόνια αργότερα οι ασθενείς κτυπάνε ακόμα τα κεφάλια τους στα τζάμια και τους τοίχους.

Οι επαγγελματίες του κλάδου ψυχικής υγείας, οι γονείς, τα αδέρφια συνεργούν σε ένα μηχανισμό καταστολής που δεν έχει τελειωμό. Βέβαια δεν εννοώ εδώ ότι οι γονείς φέρουν την περισσότερη ευθύνη, καθώς σε μια κοινωνία όπου επικρατεί ένα σύστημα αξιών τιμής και ντροπής δεν είναι εύκολο να μιλήσει κανείς ανοικτά για την πιο στιγματισμένη από όλες τις ασθένειες. Πολλοί συγγενείς καταφεύγουν έτσι πρώτα στην εκκλησία, στους αγιασμούς και τα μοναστήρια, ως μέρος μιας κουλτούρας αναγκαστικής πίστης που κυριαρχεί στο νησί και έπειτα στις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας ή στους ειδικούς. Πολλές φορές ακροβατούν ανάμεσα στις οδηγίες ενός πάτερ και στη φαρμακευτική αγωγή. Ανάμεσα σε δυο εξουσίες η δύναμη της καταστολής γίνεται ακόμη εντονότερη. Όπως μου είχε αναφέρει η αδερφή μιας ασθενούς: "Το έπαθε επειδή δεν πιστεύει αρκετά στον θεό". Σημειώνω ότι η ασθενής έπασχε από αντιδραστική κατάθλιψη λόγω της έντονης

βίας που ασκούσε πάνω της ο σύζυγός της.

Προ-πολιτική κατάσταση σημαίνει προ της διεκδίκησης ή εντός μιας σιωπής - για να το πούμε αλλιώς «σιωπάτε να περάσουμε», ποιος να μιλήσει στους ασθενείς για τα δικαιώματα τους; Ποιος να αναλάβει δράση για να ενδυναμωθούν;

Και δεν είναι εύκολο όταν δεν υπάρχει εξαρχής ένα έδαφος διεκδίκησης απέναντι στις κυρίαρχες εξουσίες. Τα κοινωνικά κινήματα στην Κύπρο, οι αντιδράσεις απέναντι στις εξουσίες είχαν κυρίως εθνικό χαρακτήρα και σημειώνεται έντονα η απουσία φεμινιστικού ή άλλου αριστερού κινήματος με πλατιά συμμετοχή του κόσμου χωρίς αυτό να υπάγεται σε κάποιο κόμμα. Οι ΜΚΟ παραδείγματος χάριν που ασχολούνται με τα θέματα ψυχικής υγείας (σημειώνω ότι υπάρχουν 7 σύνδεσμοι) αρχικά, όταν είχαν δημιουργηθεί στα μέσα της δεκαετίας του 1980, είχαν σαν στόχο να πιέσουν το κράτος να προχωρήσει σε αλλαγές και να μεταφέρει το κέντρο βάρους των υπηρεσιών από το άσυλο στην κοινότητα. Αυτό έγινε εν μέρει με τη δημιουργία κοινοτικών προγραμμάτων και Κέντρων Ημέρας για ψυχικά ασθενείς, όμως δεν συνοδεύτηκε από μια αλλαγή κουλτούρας ή μια ουσιαστική μετατόπιση στη θέση του ψυχικά ασθενούς, με αποτέλεσμα να πρόκειται απλώς για ασυλιακού τύπου δομές με πιο σύγχρονα και πολιτικά ορθά ονόματα. Οι ΜΚΟ εντάσσονται και αυτές σε ένα περιφερειακό σύστημα άσκησης της εξουσίας χωρίς μια απευθείας αμφισβήτηση του κυρίαρχου μοντέλου άσκησης της ψυχιατρικής εξουσίας (εξαίρεση αποτελεί το κίνημα Απαλλαγή). Ενδεικτικό της κατάστασης που επικρατεί είναι επίσης ότι, όταν είχαμε προβάλει σε ένα Πανεπιστήμιο ένα ντοκιμαντέρ για θεραπείες χωρίς φάρμακα, καθηγητής Ψυχολογίας ανέφερε στη συζήτηση ότι αυτά είναι επικίνδυνα και δεν πρέπει να τα βλέπουν οι ασθενείς. Καμιά έννοια κριτικής στάσης ή σκέψης απέναντι στην ψυχιατρική εξουσία ούτε καν από τα Πανεπιστήμια, που έχουν δημιουργήσει 5 τμήματα και παρέχουν πτυχία ψυχολογίας και πολλά μεταπτυχιακά που σχετίζονται με την άσκηση της ψυχολογίας και με την παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας, χωρίς κανένα από αυτό να αγγίζει, να ασχολείται ή να αναγνωρίζει τουλάχιστον αναστοχαστικά ότι ο τρόπος λειτουργίας των υπηρεσιών ψυχικής υγείας είναι προβληματικός, αναχρονιστικός, δεν δίνει τον λόγο στους άμεσα εμπλεκόμενους και περισσότερο ασχολείται με ενδοκλαδικές κόντρες (ποιος δικαιούται μεγαλύτερη πίτα στην άσκηση της εξουσίας), παρά με τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, τον τρόπο παροχής των υπηρεσιών, τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων των ασθενών τόσο στο Ψυχιατρείο Αθαλάσσας όσο και εκτός αυτού. Η κριτική ψυχολογία δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί, ενώ μια επιστημολογική ανυπακοή είναι περισσότερο από αναγκαία για μια διεκδίκηση ανθρωπινότερων πολιτικών στην ψυχική υγεία.

Κρατώ για το τέλος μια σκέψη: σκιαγράφησα αποσπασματικά μια σύντομη ιστορία της καταστολής και σκέφτομαι ότι μάλλον είμαστε άξιοι της ρήσης του Alexander Hertzen «δεν είμαστε οι γιατροί, είμαστε η ασθένεια».

1 Το άρθρο αποτελεί μόνο ένα κείμενο, άρα μια υποκειμενική/αποσπασματική αναπαράσταση της πραγματικότητας. Με αυτήν την έννοια η ανάλυση των εννοιών μπορεί να αστοχήσει, να αποτύχει ή να παραδρομήσει.

2 Το μητρώο αποτελεί μια ενδεχομένως θετική πλευρά άσκησης βιοπολιτικής εξουσίας.

3 Υπηρεσίες Ψυχικής υγείας, Ετήσια Έκθεση 2010.

Η Ιστορία της κατάθλιψης

Χλόη Δημητρίου

Η κατάθλιψη ως κλινική διάγνωση είναι μοντέρνα έννοια που αντικατέστησε τον όρο της μελαγχολίας μόλις στα μέσα του 20ου αιώνα. Μελαγχολικές φιγούρες υπήρχαν ανέκαθεν στην ιστορία του Δυτικού πολιτισμού, με κάθε εποχή να δίνει διαφορετική ερμηνεία ως προς τα αίτια προέλευσής της. Οι πρώτες αναφορές απαντώνται στην αρχαία Ελλάδα. Στην ομώνυμη τριλογία του Ευριπίδη, ο πρωταγωνιστής Ορέστης εμφανίζει συμπτώματα μελαγχολίας – ανορεξία, υπνηλία, αδιαφορία για βασικές ανάγκες – ενώ ο Ιάσωνας της Αργοναυτικής εκστρατείας με το που αγκυροβολεί στην Λιβύη χάνει το ηρωικό του πνεύμα και εμφανίζεται απόμακρος, δύσθυμος και κατατονικός. Οι ιατρικές αναφορές του Ιπποκράτη αποδίδουν την πάθηση σε ανισορροπία του θυμικού υγρού, μια άποψη που διατηρήθηκε και στα κείμενα του Ρωμαίου γιατρού Γαληνού. Από την άλλη, οι ιερείς της εποχής την θεωρούσαν θεόσταλτη κατάσταση που έπληττε την ψυχή, λόγω κάποιας αμαρτίας που είχε διαπράξει ο παθών στο παρελθόν. Οι φιλόσοφοι είχαν παρατηρήσει ότι μια μικρή δόση μελαγχολίας ήταν εμφανής και αναγκαία σε όλες τις δημιουργικές προσωπικότητες της εποχής, με γνωστά παραδείγματα όπως τον Πλάτωνα, τον Λύσανδρο και τον Σωκράτη.

Οι Ρωμαίοι Στωικοί ενστερνίζονταν μια πιο πραγματιστική θέση, ότι ψυχικά και συναισθηματικά προβλήματα ήταν αποτέλεσμα λανθασμένης σκέψης, κάτι που μπορούσε εύκολα να διορθωθεί με την υιοθέτηση μιας πιο θετικής αντίληψης για τις προκλήσεις που παρουσιάζει η ζωή. Η επίτευξη της αταραξίας ήταν για τους Στωικούς life coaches -με κύριο εκπρόσωπο τον Πλούταρχο- το μέγιστο αγαθό και αποτέλεσμα σωστής διαπαιδαγώγησης.

Δύο χιλιετίες αργότερα, ενδεχομένως οι ιδέες αυτές να μη μας ξενίζουν, αφού κατά περιόδους αναβιώθηκαν στις κυρίαρχες ιδεολογικές τάσεις και διαδόθηκαν μέσω του θρησκειολογικού μεσαίωνα, της αναγεννησιακής πίστης στην επιστήμη και της λογοκεντρικής προόδου του Διαφωτισμού, φτάνοντας σήμερα να έχουν απήχηση σε συνθήκες νεοφιλελεύθερης αγοράς.

Ωστόσο, η περίοδος που συνέτεινε στην ιατρικοποίηση του μελαγχολικού ήταν η ύστερη Βικτωριανή, στα μέσα του 19ου αιώνα, που διόλου τυχαία συνέπεσε με τη γέννηση της ψυχανάλυσης. Ήταν η εποχή της συγκέντρωσης του τεχνολογικού κεφαλαίου στις βιομηχανίες των μητροπόλεων και των μαζικών μετακινήσεων του πληθυσμού στο κέντρο, αιτίες αποξένωσης του νεωτερικού πολίτη από τη φύση, νευρασθένειας και αγωνίας για την ανεξέλεγκτη κοινωνικοοικονομική ρευστότητα. Λόγω των μεγάλων δημογραφικών ανακατατάξεων, οι πόλεις έγιναν το σκηνικό για την ανάδυση νέων κοινωνικών τάξεων και αντιθέσεων. Ο Βικτωριανός ήταν αμήχανος απέναντι στη ψυχολογική νόσο. Από τη μια δημιουργήθηκαν ψυχιατρικά άσυλα στα οποία απομόνωναν τους ασθενείς μακριά από την κοινή θέα, από την άλλη τα ευρέως διαδεδομένα μυθιστορήματα της εποχής αφύπνιζαν μια αυξανόμενη περιέργεια για την εύθραυστη **ισορροπία μεταξύ του φυσιολογικού και άρα υγιούς και του παραλόγου και άρα διαταραγμένου. Έτσι ο λόγος περί του ευπαθούς αστού, έφερε και την έμφαση στο συναισθηματικό κόσμο του ατόμου, που πλέον έγινε θέμα μελέτης. Βεβαίως οι αιτίες αποζητούνταν στο νευρικό σύστημα του αλλοτριωμένου, καταπονημένου εργάτη της πόλης και όχι στην ψυχολογία του, ενώ για τις γυναίκες, επικρατούσε η αντίληψη πως ήταν εκ φύσεως ιδιαίτερα επιρρεπείς σε αδύναμα νεύρα.**

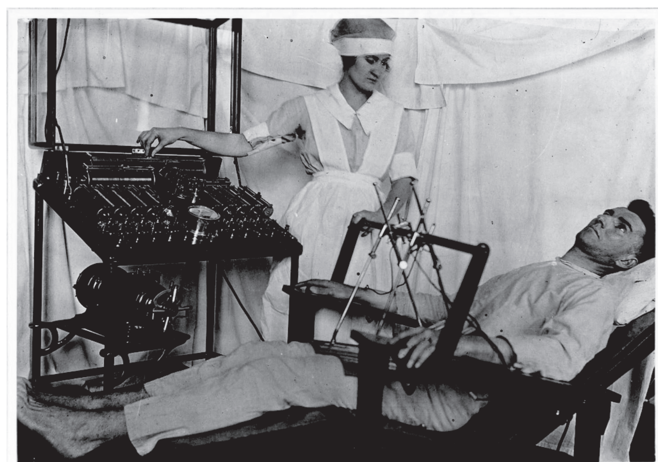
Ο καθωσπρεπισμός της εποχής εξακολουθούσε να διέπεται από την καρτεσιανή λογική που έθετε αυστηρή ιεραρχία μεταξύ νου και σώματος, κάτι που συνέτεινε στην απελευθέρωση του φαντασιακού λόγου σε πολυδιάβαστα έντυπα και λογοτεχνικές δημοσιεύσεις της εποχής, έναντι του φιλάρρωστου βικτωριανού σώματος. Αυτό εξηγεί εν μέρει και την επικράτηση της εικόνας της νευρωτικής, άτεκνης Βικτωριανής, που αρχίζει να συστήνει μια νέα γυναικεία μορφή σε προσωπικά ημερολόγια και μυθιστορήματα, υπό το άλλοθι της λογοτεχνικής ηρωίδας. Μετά το 1850 λοιπόν, εγκαινιάστηκε η περίοδος του δημόσιου ενδιαφέροντος περί του εαυτού ως συναισθηματικού φάσματος, που εν δυνάμει επενεργεί στο σώμα και στο μυαλό.

Οπότε, εκφάνσεις μελαγχολίας ήταν υπαρκτές σε κάθε εποχή, αλλά τα συμπτώματα τύχαιναν διαφορετικής ερμηνείας, ανάλογης της ιδεολογικής περιόδου.

Ωστόσο, ως κλινική διάγνωση η κατάθλιψη καθιερώθηκε με την έκδοση του Διαγνωστικού Ψυχιατρικού Κώδικα το 1952, όπου εισάχθηκε η έννοια της Καταθλιπτικής Αντίδρασης. Ο νέος όρος θα περιέγραφε οποιαδήποτε ανικανότητα να ανταπεξέλθει

το άτομο απέναντι σε αναπάντεχες ανατροπές, όπως κοντινό θάνατο, διαζύγιο, απώλεια εργασίας, μετά το πέρας μιας αρχικής περιόδου. Δηλαδή την εκδήλωση απροθυμίας να συνεχίσει η ζωή του με νέους όρους. Την ίδια εποχή, εμφανίστηκαν στην αγορά και τα πρώτα ηρεμιστικά για αντιμετώπιση αυξημένου άγχους. Σκευάσματα όπως το Βάλιουμ βρήκαν μεγάλη απήχηση και η συνταγογράφησή τους κορυφώθηκε περί τα 1970, όταν και άρχισαν να γίνονται γνωστές οι παρενέργειές τους. Έστρωσαν, ωστόσο, τον δρόμο προς την ευρεία χρήση των αντικαταθλιπτικών στις αρχές του 1990. Η ιδέα ήταν ότι η καταθλιπτική διάθεση ήταν αποτέλεσμα βιοχημικής ανισορροπίας η οποία μπορούσε να ανατραπεί άμεσα με την επενέργεια του ανάλογου σκευάσματος στη σεροτονίνη του εγκεφάλου. Ο αναθεωρημένος Ψυχιατρικός Διαγνωστικός Κώδικας ΙΙΙ βοήθησε στην εξάπλωση της χορήγησης αντικαταθλιπτικών, αφού έστρεψε την προσοχή στα συμπτώματα της κατάθλιψης και όχι στα αίτιά της.

Σκοπός του νέου Κώδικα ήταν να ενοποιήσει τη συμπτωματολογία υπό μια ψυχιατρική διάγνωση σύμφωνα με το κριτήριο του FDA (Σύνδεσμος Τροφίμων και Φαρμάκων), που όριζε ότι, για να διατεθεί νέο φάρμακο στην αγορά, έπρεπε να απευθύνεται σε καθορισμένη πάθηση. Αν το φάρμακο επέφερε αλλαγές στη διάθεση, την όρεξη και τον ύπνο του ατόμου, τότε η διάγνωση κατάθλιψης θα γινόταν βάσει αυτών των κριτηρίων. Με άλλα λόγια, η στιγμή δημιουργίας της κατάθλιψης ήταν και η στιγμή της ανακάλυψής της. Ταυτόχρονα, η συμπύκνωση μιας ευρείας συμπτωματολογίας υπό τον διαγνωστικό τίτλο «κατάθλιψη», θα εγκαθίδρυε την εποχή της πιο κερδοφόρας συνέργειας μεταξύ της διεθνούς φαρμακοβιομηχανίας και των ασφαλιστικών εταιρειών. Από το 1987 που διατέθηκε το Πρόζακ στην αγορά, παρατηρήθηκε 1500% αύξηση στον αριθμό των Αμερικανών που έτυχαν χορήγησης αντι-αγχολυτικών. Εντούτοις πίσω στα 1950, στατιστικές μετρήσεις καταγράφουν ότι από κατάθλιψη νοσούσε μόλις το 0,5% του αμερικανικού πληθυσμού.

Η ψυχανάλυση δεν δίνει διαγνωστική αξία στην κατάθλιψη, αλλά στη θλίψη που το άτομο κουβαλά συχνά στη συνεδρία. Εφόσον του δοθεί ο χώρος να μιλήσει περισσότερο για τη θλίψη και τα συναφή συμπτώματα που την συνοδεύουν, αδιαφορία προς τη ζωή, απώλεια ζωτικότητας, αίσθηση κενού, αϋπνίες, διαρκή κόπωση κλπ, ο αναλυόμενος αποκαλύπτει μια εντελώς μοναδική στην περίπτωσή του διάσταση, που συχνά κρύβει λόγους πέραν πάσης υποψίας. Με άλλα λόγια, πέρα από τη φαινομενολογία της κατάστασής του και τη δυσφορία που προκαλούν τα αρνητικά συναισθήματα της επιφάνειας, σε αιτιακό-υποσυνείδητο επίπεδο εκτυλίσσεται ένα δράμα με άλλους ρυθμούς. Η θλίψη του μπορεί να είναι αντίδραση σε κάποιο εξωτερικό γεγονός που τον έφερε αντιμέτωπο με μια κρίση νοήματος, ή μπορεί να είναι σε σχέση με την απώλεια κάποιου αγαπημένου προσώπου. Για παράδειγμα, σε περίπτωση μελαγχολίας, η θλίψη σε σχέση με μια αδιάσειστη σκηνή που καθηλώνει το άτομο χρονικά στη στιγμή μιας φαντασιακής ή και πραγματικής απώλειας, χρειάζεται να εκτυλιχθεί στη δική της χρονικότητα ενώπιον του αναλυτή, προκειμένου να αναζωπυρωθεί στο λόγο του ατόμου μια κάποια έκλαμψη ζωής πέρα από αυτήν του εκλιπόντος. Η διαύγεια με την οποία ο μελαγχολικός διατυπώνει το επικοινωνιακό του αδιέξοδο, την αδυναμία του λόγου να αρθρώσει το κενό και ταυτόχρονα, η ενστικτώδης γνώση ότι μόνο έτσι μπορεί να βελτιωθεί η κατάστασή του, είναι εντυπωσιακή. Κατά συνέπεια, αυτό που του παρέχεται είναι η πίστη στη δύναμη του λόγου να επιφέρει αλλαγές. Η φαρμακευτική αγωγή υπό διάγνωση κατάθλιψης μάλλον επισκιάζει την πραγματική πάλη. Σε περιπτώσεις υστερικής νεύρωσης, πίσω από το μόνιμο παράπονο για έλλειψη νοήματος, αποκαλύπτεται η σύνδεση της θλίψης με την απώλεια μιας φαντασιακής πληρότητας που έχει αναχθεί σε καταδυναστευτικό τέλμα για το άτομο και χρίζει απομυθοποίησης. Ενώ στη ψύχωση, η διάνυση περιόδου θλίψης ενίοτε αποτελεί ένδειξη ψυχικής σταθεροποίησης. Γι' αυτό η παρεμβατική ανατροπή της θλίψης με γνώμονα το γενικευμένο ιδανικό της «ευτυχίας», φέρει το ρίσκο της αποσταθεροποίησης του ατόμου, όπως συμβαίνει με ξαφνικές απόπειρες αυτοκτονίας όταν βάση διάγνωσης όλα έδειχναν να πηγαίνουν καλύτερα.

Ο λόγος του αναλυόμενου είναι το μοναδικό διαπίστευμα της επιθυμίας του, δηλαδή αυτού που παραμένει άχρονο από τα συμπτώματα που τον ταλαιπωρούν και που διέπονται από την εκάστοτε εποχή, τον πολιτισμικό Άλλο. Όταν η κατάθλιψη

ανάγεται σε μάστιγα της εποχής, η κλινική του υποσυνειδήτου μαρτυρεί πως ο αναλυόμενος εκλείπει από την επιθυμία του, συνεπώς θλίβεται και συνάμα αρπάζεται από τον λόγο της εποχής. Ερχόμενος στη συνεδρία, μπαίνει σε διάλογο και θέτει υπό διερώτηση τη χρήση του συμπτώματός του, δηλαδή τη θέση που καταλαμβάνει στη ψυχική του ιστορία. Επομένως, αναδεικνύεται η υποσυνείδητη χ-ρήση του συμπτώματος και ο καθένας δύναται να απαλλαχτεί από αυτό, θεμελιώνοντας υποκειμενική ευθύνη για την επιθυμία του.

Συνεπώς, η διάγνωση της κατάθλιψης δεν εξυπηρετεί σε τίποτα, πέρα από το να ορίζει νομοτελειακά την κατά-σταση του ατόμου. Ακριβώς, η ευρεία διάδοση της διάγνωσης (από ειδικούς, επίσημες στατιστικές και τεστ σε περιοδικά με συνακόλουθους τρόπους αντιμετώπισης) στηρίζεται στην εξάρτηση του σύγχρονου πολίτη από την εποπτική αναγνώριση της αυθεντίας, η οποία δίνει τα φώτα της απλά και εύκολα. Με πρόθεση δημοκρατική, έτσι ώστε να αντικρίζει το άτομο τον εαυτό του στους στατιστικούς δείκτες και να αισθάνεται προσωρινή ανακούφιση στην ταύτισή του με το ευρύ κοινό. Μα η ενόχληση παραμένει και η λειτουργία της θλίψης φανερώνεται στο λόγο κάθε συνεδρίας. Σκοπός η κινητοποίηση πέραν της απόλαυσης του συμπτώματος και η χάραξη μιας πορείας σύν-φωνης με την επιθυμία του. Το πλάσμα ξαναγεννιέται μέσα από την επιθυμία.

ΔΕΝ ΘΕΛΩ HAPPY

Πέτρος Πατούνας

Κάθε μέρα η ίδια ιστορία - και πρόκειται για εξιστόρηση που για χρόνια ήταν ανίκανη να τοποθετήσει σε μια παράγραφο, μια πρόταση, έστω μια λέξη· μια σκηνή, τρομακτική αν την συνειδητοποιεί το κάθε υποκείμενο που, για να υπάρξει σαν ενότητα και εαυτός, τουλάχιστον σαν οπτασία στη ζωή, επαναλαμβάνεται με διάφορους τρόπους και πλάθεται αυτό που λέμε ζωή, παραλαμβάνοντας σαν τίμημα αυτής της απόλαυσης για επανάληψη, την επιθυμία του ιδίου του υποκειμένου· τη νεαρή σχετικά γυναίκα, από το απόγευμα την έπιανε αυτό που αποκαλούσε κρίση, που, μετά από το βάφτισμα από τον παθολόγο της σαν κρίση άγχους, θα το «μετονόμαζε» με δανεικές λέξεις σαν πανικό: «Είναι κρίση πανικού»· έτσι είπε ο γιατρός και συνταγογράφησε τη γιατρειά - το χάπι: ρώτησε αυτή για κάτι άλλες μεθόδους, κάτι ψυχοθεραπείες, ψυχαναλύσεις, γνωστικές και άγνωστες, γιατί φοβόταν το χάπι και αυτός της είπε σαν καθαρός καπιταλιστής ότι τα φάρμακα θα την βοηθήσουν πολύ πιο «γρήγορα» από όλα αυτά που ανάφερε, χωρίς να διακρίνει τίποτε άλλο στο λόγο της και στην ιστορία της- και αυτή δε μίλησε· το ίδιο σιωπηλή ήταν και προς τον ψυχολόγο της αργότερα, στον οποίο δάνειζε μια δυο ώρες από τον εβδομαδιαίο της χρόνο για να μιλούν- να μιλά χωρίς να μιλάει, να μιλάει και να απολαμβάνει το μίζερο λόγο της και ότι κάποιος τον άκουε, σα μάρτυρας- τουλάχιστον αυτά εξιστόρησε αργότερα, λίγα χρόνια μετά, αφού το «γρήγορα» είχε γίνει τρία χρόνια σε φαντασιακό χρόνο, αυτό δηλαδή του ρολογιού· και κάθε τόσο ξαναπήγαινε στο γιατρό, στις διαβαθμισμένες συναντήσεις με εκείνα τα τυπικά «πώς είσαι», «πώς ένιωθες αυτή τη βδομάδα», και τα, «δώσε λίγο χρόνο, και άλλο χρόνο, για να δουλέψει το χάπι», ή το «θα πρέπει να αυξηθεί η δόση των χαπιών σου»: πάντα να δουλέψει κάτι άλλο, ποτέ το ίδιο το υποκείμενο λες και το σύμπτωμα δεν είναι δικό του, λες και το σύμπτωμα δεν είναι το ίδιο το υποκείμενο.

Κάθε φορά, είχε λίγη ώρα συζήτησης με τον γιατρό κατά τη διάρκεια της οποίας του έλεγε ότι δεν μπορούσε να δεχθεί ότι έπρεπε να πίνει το χάπι για να είναι καλά, δεν το δεχόταν, μα τελικά πείστηκε: και έτσι με το στανιό, άρχισε τα χάπια, δειλά δειλά, και καλά έκαμε κάτω από τις περιστάσεις, γιατί το σώμα της υπόφερε και μόνο αυτή ήταν υπεύθυνη για το πώς θα θεραπευτεί - δεν ήταν θέμα ποια «μέθοδος» είναι η καλύτερη- ο καθένας έχει την ευθύνη του συμπτώματός του, της «θεραπείας» του, και φυσικά του λόγου του, της ζωής του - αυτό το τελευταίο είναι και το δυσκολότερο, δύσκολο, πολύ δύσκολο πράμα να αναληφθεί η ευθύνη της επιθυμίας ή της απόλαυσης. Στο γιατρό είπε μια φορά πως σκεφτόταν να αυτοκτονήσει - αυτό κατά την περίοδο λίγο πριν αρχίσει ψυχανάλυση- εκείνη την παρεξηγημένη πράξη ζωής, που αποκαλείται λαθεμένα ως ψάξιμο προς το παρελθόν, ότι δηλαδή, δήθεν πρέπει να πας πίσω και να θυμηθείς: όλα ήταν μπροστά της και μπροστά στο γιατρό που χωρίς να το καταλάβει είχε κάνει σωστή διάγνωση- ότι αυτή η γυναίκα χρειαζόταν το happy, αφού απολάμβανε τη μιζέρια της. Enjoy.

Ψεύτικα Πλαστικά Δέντρα (Fake Plastic Trees)

Φρίντα

“She looks like the real thing, she tastes like the real thing, my fake plastic love…” Radiohead

Η κατάθλιψη περιγράφεται από την Κρίστεβα σαν ένα αέναο πένθος που βιώνεται σε σχέση όχι με ένα αντικείμενο* αλλά με το πράγμα (das Ding*). Το πράγμα, σαν η προσωπική ουτοπία του ψυχισμού, παραμένει ο λόγος που παραμένει η επιθυμία ζωντανή. Ο «καταθλιπτικός» δημιουργεί ένα δεσμό με την θλίψη που προκαλεί η συνειδητοποίηση της απόστασης που έχει απο το πράγμα. Αυτή η διαδικασία οδηγεί σε σταδιακή απώλεια της επιθυμίας και μια ναρκισσιστική προσκόλληση παρόμοια με ένα έρωτα που συνοδεύεται από τη γνώση της αδυναμίας πραγματοποίησής του. Πως όμως διαμορφώνεται η επιθυμία ή η έννοιά της μέσα στα πλαίσια του καπιταλισμού; Ο Ζίζεκ αναφέρει ότι ο καπιταλισμός αγγίζει το πιο σημαντικό κομμάτι της επιθυμίας μας: την επιθυμία να έχουμε επιθυμία. Και αυτό το καταφέρνει με μια αναδιαμόρφωση των αντικειμένων προς κατανάλωση, το customisation. Αυτή όμως η διαδικασία, που ορίζεται από το σύστημα της αγοράς μαζί με βασική προϋπόθεση την αυξανόμενη ανάγκη για επέκταση της ατομικής παραγωγικότητας που στηρίζεται σε χειρισμό της ορμής (drive) που έχουμε για την ζωή μέσα σε ένα πλαίσιο ανταγωνισμού, αφήνει σαν κατάλοιπο το φαινόμενο της κατάθλιψης.

Θα μπορούσε κάποιος να πει ότι η κατάθλιψη δεν συνιστά καν προϊόν του καπιταλισμού, αλλά την άλλη όψη του ή και την ενσωμάτωσή του μέσα στον ψυχισμό. Η στήριξη του συστήματος επιτυγχάνεται από μια ατομική διεργασία όπου το άτομο καλείται να παράγει ακόμα περισσότερο αναζητώντας παράλληλα στα διαθέσιμα προϊόντα για την ανακάλυψη της ίδιας της επιθυμίας του. Αυτή η συνεχόμενη πίεση για παραγωγικότητα και κατανάλωση θυμίζει μια κατάσταση τουλάχιστον υπομανιακή όπου το άτομο παράγει και αναζητά την ηδονή. Είναι όμως αυτή η ώθηση προς μια «μανιακή άμυνα» προστατευτική του ψυχισμού; Στο ατομικό επίπεδο είναι πολύ δύσκολο να μην οδηγήσει σε ματαίωση όταν κάποιο άτομο δεν μπορεί να αντεπεξέλθει στα αυξανόμενα επίπεδα παραγωγικότητας που απαιτεί το σύστημα. Η πτώση στο κενό είναι τότε αναπόφευκτη. Πέραν αυτού, δεν υπάρχει τρόπος να αποκτήσει ο ψυχισμός την ευελιξία, η οποία θα επέτρεπε μια διαπραγμάτευση με τις απαιτήσεις του συστήματος και παράλληλη ανθεκτικότητα προς την εσωτερίκευση της αποτυχίας, καθώς δομείται σχεδόν σαν μια επιφανειακή δομή που χαρακτηρίζει ένα εφήμερο καπιταλιστικό προϊόν (βλέπε πιο κάτω για την ναρκισσιστική δομή και τις σχέσεις). Το μόνο δυνατό είναι να επανέλθει το άτομο σε μια «ικανοποιητική» κατάσταση παραγωγικότητας, ώστε να επανέλθει η άμυνα και να αποφευχθεί το αίσθημα του κενού. Με αυτό τον τρόπο, η κατάθλιψη είναι η «μάστιγα» των «ανεπτυγμένων» χωρών, αφού όλοι οι άνθρωποι που νιώθουν ότι δεν παράγουν όσα θα έπρεπε καταφεύγουν σε «νοσηλεία» για να συνεχίσουν να έχουν μια θέση στο σύστημα έστω σαν ασθενείς. Το σύστημα, με τη σειρά του, τους φροντίζει ώστε να επανέλθουν στην προηγούμενη κατάσταση παραγωγικότητας.

Πριν από αρκετά χρόνια είχα την τύχη να μένω για ένα διάστημα μαζί με κάποια που μεγάλωσε στην Μοζαμβίκη και ήρθε στην Ευρώπη πλέον στα 19 της χρόνια. Μου είχε πει τότε κάτι που ακόμα θυμάμαι: «Εγώ εκεί που μεγάλωσα έμαθα να ψάχνω μέσα μου να βρω αυτό που θέλω. Εσείς εδώ ψάχνετε έξω να το βρείτε». Και αυτή η διεργασία της αναζήτησης κάποιου προϊόντος πάνω στο οποίο θα προβληθεί μια όψη ενός αδιαμόρφωτου εγώ, στοχεύει πάντα στην «ευτυχία». Η ατομική ευτυχία σαν ο στόχος ενός τέτοιου συστήματος που συχνά ταυτίζεται με την ναρκισσιστική ικανοποίηση

είναι μια έννοια τουλάχιστον προβληματική. Ακόμα και οι σχέσεις μέσα σε αυτό το πλαίσιο καθορίζονται μέσα από μια καταναλωτική βάση σαν εφήμερα αντικείμενα με μοναδικό λόγο ύπαρξής τους την ικανοποίηση κάποιων -συχνά περιστασιακών- επιθυμιών για ναρκισσιστική ικανοποίηση. Οι άνθρωποι προσαρμόζονται σε αυτό δημιουργώντας κάποιο προφίλ (η λέξη προφίλ χρησιμοποιείται και για να παραλληλιστεί με την αλληλεπιδραστική δράση των προφίλ σε διαδικτυακούς χώρους). Αυτό το προφίλ είναι η σύγχρονη μορφή της προσωπικότητας, μια λίστα δηλαδή από χαρακτηριστικά και δεξιότητες, όπως ένα βιογραφικό σημείωμα, που κρατιούνται συνεκτικά μόνο μέσα απο την ικανότητά τους να «πουλήσουν», έχουν δηλαδή μια συσσωρευτική αξία που προσθέτει στο ναρκισσισμό. Η προσπάθεια των ανθρώπων να μοιραστούν δημιουργώντας κοινούς ψυχικούς και άλλους χώρους πέφτει πολύ συχνά στο κενό. Οι σχέσεις που δημιουργούνται δεν έχουν την ανθεκτικότητα μέσα στους κοινούς τους χώρους και οι δυσκολίες συχνά οδηγούν στη λύση της ατομικής ναρκισσιστικής ασφάλειας.

Μια πραγματικά αντικαπιταλιστική πράξη είναι ο ορισμός της ευτυχίας ανεξάρτητα και σε αντίθεση με τον καπιταλισμό. Το σύνθημα «η ευτυχία θα είναι η εκδίκησή μας» είναι ένα σύνθημα άκρως αντικαπιταλιστικό. Όσο δηλαδή ο καπιταλισμός ορίζει την ευτυχία μας μέσα από την ικανοποίηση που λαμβάνουμε κατά την αυξημένη παραγωγικότητα και τη συνακόλουθη ικανοποίηση του ναρκισσισμού μας, εμείς την ορίζουμε μέσα από την συλλογικότητα και τις συλλογικές διεργασίες με στόχο την κατάλυσή του. Τολμούμε να ορίσουμε την ευτυχία μας πέρα από την οικονομική μας κατάσταση και την ικανότητα μας να παράγουμε κάτι αξιαγόραστο. Τολμούμε να την ορίσουμε στον χώρο που κτίζουμε μέσα στις σχέσεις μας και μέσα από την συλλογικότητα. Ίσως ο αντικαπιταλιστικός αγώνας να μας δίνει πολύ λίγα διαλείμματα γι' αυτό αλλά ίσως η ευτυχία να μην είναι τελικά η συναισθηματική κατάσταση που αναζητούμε, αλλά η δημιουργική αναταραχή που θα φέρει την αλλαγή.

*το αντικείμενο (object) στην ψυχαναλυτική βιβλιογραφία περιγράφεται σαν μια ψυχική οντότητα στην οποία εναποτίθεται ενέργεια. Αρχικά, ήταν ο αντικατοπτρισμός κάποιου σημαντικού ενήλικα στη ζωή ενός παιδιού. Όμως, στην ενήλικη ζωή μπορεί να είναι κάποιο άλλο πρόσωπο ή κάποιο αντικείμενο μελέτης ή δραστηριότητα.

*το πράγμα (das Ding- Λακάν), που περιγράφεται σαν το αντικείμενο της επιθυμίας, είναι μια συμβολική δομή που αλλάζει αντικατοπτρισμούς στην πραγματικότητα έτσι ώστε να διατηρείται η επιθυμία ζωντανή. Μπορεί δηλαδή να είναι μια ερωτική σχέση, μια δημιουργική κατασκευή ή κάποιος άλλος στόχος, ο οποίος θεωρείται πρωταρχικός από το πρόσωπο.

Κριτική ματιά στο θέμα της αυτοβοήθειας και στρατηγικές κοινωνικοπολιτικών διαστάσεων

Αυτόνομο Σχήμα Ψυχολογίας*, Αθήνα 2015

Σύντομη Ανασκόπηση της Αυτοβοήθειας - ορισμός και εφαρμογές

Έννοιες όπως αυτοβοήθεια/αλληλοβοήθεια δεν συνιστούν ένα καινούριο φαινόμενο στο σύγχρονο πολιτισμό καθώς τέτοιου είδους πρακτικές παρατηρούνται ιστορικά σε όλες τις εποχές και τις κοινωνίες. Υπάρχουν μάλιστα θεωρητικοί που υποστηρίζουν ότι οι πρακτικές αυτές αποτελούν βασική κινητήρια δύναμη για την εξέλιξη του ανθρώπου και των σύγχρονων κοινωνιών (Glassman,2000· Kropotkin,1902/1955). Το φαινόμενο αυτό οφείλει να εξεταστεί μέσα στο συγκεκριμένο ιστορικό και χρονικό πλαίσιο στο οποίο έλαβε χώρα. Οι αλλαγές που συντελούνται σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο στα τέλη του 19ου, αρχές του 20ου αιώνα έχουν σαν αποτέλεσμα την ταχύτατη βιομηχανική ανάπτυξη και τη συρρίκνωση της αγροτικής οικονομίας και την ανάδειξη μιας νέας προηγμένης καπιταλιστικής οργάνωσης. Επομένως, με τη διάλυση των μικρών κοινοτήτων και τη συσσώρευση του πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα εμφανίζονται οργανωμένες προσπάθειες πολιτών για την αντιμετώπιση προβλημάτων ή ζητημάτων που τους απασχολούν, οι οποίες αυτοπροσδιορίζονται ως πρωτοβουλίες αλληλεγγύης ή αυτοβοήθειας και έχουν ένα συντεταγμένο σχήμα.

Με τον όρο «ομάδα αυτοβοήθειας» εννοούμε μια ομάδα ομότιμων ανθρώπων που βιώνουν κοινά προβλήματα ή καταστάσεις και επιχειρούν με συλλογικές διαδικασίες να τα αντιμετωπίσουν (Kurtz, 1997 Matzat, 1993 Levine, 1988). Βασικό χαρακτηριστικό της αυτοβοήθειας θεωρούμε την ενεργό εμπλοκή των άμεσα ενδιαφερομένων, την ανάληψη της προσωπικής ευθύνης και κατ' επέκταση την αναίρεση της παθητικότητας που τείνει να χαρακτηρίζει τη στάση των πολιτών σε ζητήματα Υγείας σήμερα (Φ. Ζαφειρίδης). Τα άτομα, αξιοποιούν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους προκειμένου να αντιμετωπίσουν συλλογικά το πρόβλημά τους, ενώ παράλληλα απορρίπτουν τις επιστημονικές πρακτικές που οδηγούν σε κατηγοριοποίηση των ανθρώπων καθώς και την κυρίαρχη επιστημονική λογική ότι ο «ειδικός» είναι αυτός που μπορεί να βοηθήσει το άτομο. Τα άτομα πραγματοποιούν εβδομαδιαίες συναντήσεις κατά τις οποίες δίνεται έμφαση στην αυθεντικότητα, στην ισότητα, σε μία κοινή γλώσσα επικοινωνίας και αλληλοβοήθειας. Βασικά χαρακτηριστικά που διέπουν τις ομάδες είναι η βιωματική γνώση, πρακτικές αυτό-οργάνωσης, αυτοπροσδιορισμός, αλληλοβοήθεια /αλληλεγγύη και η αδιαμεσολάβητη δράση.

Η ομάδα αποτελεί ένα μέσο για να αντιμετωπίσουν την εξωτερική (κοινωνική) όσο και την εσωτερική (ψυχολογική) απομόνωση καθώς οι ομάδες προσφέρουν στα μέλη τους την αίσθηση του ανήκειν και τους τοποθετούν σε μια διαδικασία που στόχο έχει την ενδυνάμωση μέσα από την ενεργοποίηση και την ανάληψη ευθύνης. Έτσι, για τον άνθρωπο που θεωρείται αβοήθητος μέσα στη δίνη του ατομικιστικού μοντέλου ύπαρξης των ανθρώπων στο χώρο και το χρόνο, οι ομάδες αυτοβοήθειας δημιουργούν κοινωνικά και υποστηρικτικά δίκτυα, μία νέα κοινότητα ανθρώπων με συγκεκριμένες αξίες, αφηγήσεις και "διδαχές" τρόπων αντιμετώπισης των προβλημάτων με βάση τη βιωματική γνώση και τη συλλεγμένη εμπειρία.

Η ανάγκη των ανθρώπων που βιώνουν τον ψυχικό πόνο, να "σπάσουν" τη σιωπή τους και τις στερεοτυπικές αντιλήψεις της κοινωνίας για τις υπερβατικές εμπειρίες τους, πυροδοτεί τη δημιουργία ομάδων που βασίζονται στο κοινό "μοίρασμα" των εμπειριών και στη βαθύτερη συλλογική κατανόηση των βιωμάτων τους. Ενδεικτικά παραδείγματα τέτοιων ομάδων στην Ελλάδα είναι οι ομάδες «Ακούγοντας φωνές» και η «Ελεύθερη πτώση», η οποία αφορά τα άτομα που βιώνουν λύπη και θλίψη. Οι δύο παραπάνω ομάδες αποτελούν τμήματα της δράσης του Παρατηρητηρίου για τα Δικαιώματα στο χώρο της ψυχικής υγείας που λειτουργούν, όμως, αυτόνομα και χωρίς παρεμβάσεις από «ειδήμονες». Αντίστοιχες ομάδες υπάρχουν και σε χώρες του εξωτερικού και συχνά υπάρχει μεταξύ τους κοινή πορεία δράσης.

Συγκεκριμένα, η Escher (1993) έχει πάρει συνεντεύξεις από πολυάριθμους ανθρώπους που ακούνε φωνές, με σκοπό να αποσαφηνίσει τα πλεονεκτήματα του να μιλάει κάποιος για τις φωνές του σε ένα κοινό με κατανόηση. Τα ευρήματά της μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

* Το να καταπιάνεσαι με την εμπειρία μπορεί να βοηθήσει να αναγνωρίσεις στοιχεία που επαναλαμβάνονται (π.χ. σύνδεση αρνητικών συναισθημάτων με μια αρνητική φωνή).
* Η συζήτηση μπορεί να ενεργοποιήσει την αποδοχή της εμπειρίας του να ακούς φωνές και να βοηθήσει να καλλιεργήσεις μια υγιή ταυτότητα ως κάποιος που ακούει φωνές.
* Μέσω της αναγνώρισης και διερεύνησης πιθανών νοημάτων, τα άτομα μπορεί να αρχίσουν να διαπραγματεύονται και να βελτιώνουν τη σχέση τους με τις φωνές.
* Το να αναγνωρίζουν τα άτομα τη δική τους κατάσταση μέσα στις εμπειρίες άλλων μπορεί να τα επιβεβαιώνει και να επικυρώνει τις εμπειρίες τους.
* Ενώ η αποφυγή μπορεί να προκαλέσει αισθήματα αδυναμίας και άγχους, το να μιλάς μπορεί να μειώσει την απομόνωση και το φόβο.

Τα πρώτα αυτοοργανωμένα ριζοσπαστικά, για τα δεδομένα της εποχής τους, εγχειρήματα, έχουν την αφετηρία τους στη δεκαετία του '40. Στην πορεία τους μέχρι και σήμερα, όμως, παρατηρούμε ότι στην πλειονότητά τους, αφομοιώθηκαν από το σύστημα και έχασαν τη ριζοσπαστικότητά τους υιοθετώντας πρακτικές και αφηγήσεις του κυρίαρχου λόγου, όπως τα ψυχοφάρμακα, η ιδρυματική φιλοσοφία και η ύπαρξη ειδικών «επιστημονικά καταρτισμένων». Αναφέρουμε ενδεικτικά κάποια από τα εγχειρήματα σε ΗΠΑ και Ευρώπη.

ΗΠΑ

Είναι αξιοσημείωτο ότι μέχρι το 2000 υπήρχαν πάνω από 10 εκ. μέλη σε ομάδες αυτοβοήθειας (Kurtz,1999). Ξεκινώντας από τις ομάδες των ανωνύμων, σύμφωνα με το πρότυπο των Ανώνυμων Αλκοολικών, δημιουργήθηκαν δυο ομάδες, οι Ανώνυμοι Σχιζοφρενείς και οι Emotion anonymous.

Οι ανώνυμοι σχιζοφρενείς

Ιδρύθηκαν το 1960 από τους επαγγελματίες Hoffer & Osmond. Αριθμεί περίπου 140 ομάδες στις ΗΠΑ, το Μεξικό, τη Βενεζουέλα, τη Βραζιλία, τον Καναδά. Η βασική της ερμηνεία έγκειται στην αποδοχή της φαρμακευτικής αγωγής και έχει βιολογική

κατεύθυνση, ωστόσο δίνει μεγάλη σημασία στο κοινωνικό πλαίσιο. Πρωταρχικής σημασίας είναι η ανταπόκριση σε συναισθηματικές, φυσικές και πνευματικές ανάγκες.

Οι Emotion Anonymous

Απευθύνεται σε άτομα με λεγόμενες συναισθηματικές διαταραχές. Διατηρεί μια μη ψυχιατρική στάση, η δομή των ομάδων είναι μη ιεραρχική και ακολουθείται η λογικών των 12 βημάτων των Α.Α.

Οι Wana (We Are Not Alone)

Ξεκίνησε το 1940 στη Νέα Υόρκη σαν αμιγής ομάδα αυτοβοήθειας ασθενών μετά από την ψυχιατρική τους νοσηλεία, μετά συμμετείχαν και άτομα «υγιή» εθελοντικά και κατέληξε να λειτουργεί εναλλακτικά επαγγελματικά.

ΟΑ– Ομάδες Αφύπνισης (conscious raising groups)

Πρόκειται για ομάδες με δεδηλωμένο πολιτικό στόχο και αντίστοιχη δράση. Αφετηρία της αυτοοργάνωσης ήταν η συλλογική και εκφρασμένη δυσφορία των μελών με το ψυχιατρικό σύστημα. Η συμμετοχή ήταν αμιγώς δημοκρατική και ισότιμη. Δόθηκε έμφαση στην ανάδειξη των δικαιωμάτων των ψυχικά πασχόντων και στην προστασία τους.

ΕΥΡΩΠΗ

Σοσιαλιστική Κοινότητα Ασθενών, Χαϊδελβέργη, 1972

Πρωτοβουλία, η οποία κατέλαβε την κλινική των μελών της. Είχε σ' όλη τη διάρκειά της τη στήριξη ενός από τους ψυχιάτρους της κλινικής, απέκτησε όμως ένα σχετικά αυτόνομο πρόσωπο και συμβολικό χαρακτήρα για το μέλλον, καθώς ενσάρκωσε με την κατάληψη της κλινικής το όραμα της αυτοδιαχείρισης στο χώρο της ψυχικής υγείας. Μετά την καταστολή της ιδρύθηκαν σε εθελοντική βάση τα πρώτα Κέντρα Διαμαρτυρίας, όπου μπορούσε κανείς να καταγγέλλει ανάρμοστες ή παράνομες συμπεριφορές από το προσωπικό των ψυχιατρείων προς τους νοσηλευομένους.

«Η επίθεση των τρελών»

Αυτόνομη πρωτοβουλία που συγκρότησε κριτικό και αντιψυχιατρικό λόγο, έκανε εκδοτικές και άλλες δράσεις.

Σπίτι- Καταφύγιο για ψυχικά πάσχοντες (Run – away – house), Ουτρέχτη Ολλανδίας, 1983

Χώρος διαφυγής και προστασίας προσώπων που είχαν δραπετεύσει από την ψυχιατρική βία ή γενικώς την ψυχιατρική. Ήταν αποδεκτά τα ψυχοφάρμακα και δεν υπήρχε βασική θεωρητική-πολιτική θέση σε σχέση με αυτά ή την ασθένεια. Ήταν παρόν μόνο 4 ώρες την ημέρα κάποιο πρόσωπο, το οποίο δεν ήταν επαγγελματίας, συνήθως όμως ούτε και άμεσα ενδιαφερόμενος, και είχε αυστηρά διαχειριστικό ρόλο σχετικά με το χώρο και το κτίριο. Παρατηρήθηκαν απογοητευτικές καταστάσεις χάους, εγκατάλειψης ψυχικά πασχόντων σε συνθήκες κρίσης, και ως εκ τούτου μεγάλες διαρροές προσώπων και επιστροφές στο ψυχιατρείο.

«Βίλα Στέκλε»

Μεικτή προσπάθεια από ανθρώπους με ή χωρίς προσωπική ψυχωσική εμπειρία στο σήμερα. Προωθούν αφηγηματικές τεχνικές επεξεργασίας της ψυχωσικής εμπειρίας και στήριξη στον κοινωνικό τομέα.

Ξενοδοχείο για ανθρώπους με ψυχιατρική εμπειρία (Psychatrieerfahrener Hotel)

Οι συμμετέχοντες στο μοντέλο ψυχικά πάσχοντες ορίζουν μόνοι το πρόγραμμα συμμετοχής τους σε παροχές, ανάλογα με το ποιες θέλουν.

Κριτική πάνω στις ομάδες Αυτοβοήθειας - έκβαση, προτάσεις, πολιτικοί (ανα)στοχασμοί

Αρχικά, αυτό που πρέπει να γίνει κατανοητό είναι ότι οι ομάδες αυτοβοήθειας, ιδωμένες από τη σκοπιά μας δεν αποτελούν δομές θεραπείας. Η Αυτοβοηθεία είναι ένας θεσμός «ενδυνάμωσης» και προσπάθειας συλλογικοποίησης των αναγκών του ατόμου με στόχο οι άμεσα ενδιαφερόμενοι-ες να μπορέσουν να αλλάξουν τη ζωή τους και να κατανοήσουν τις εμπειρίες τους, χωρίς να υιοθετούνται θεωρίες και πρακτικές περί «θεραπευτή» και «θεραπευόμενης/ου».

«Οι πολιτικές που υιοθετούν τα σύγχρονα δυτικά κράτη για την αντιμετώπιση των ψυχοκοινωνικών προβλημάτων στηρίζονται σε θεωρίες βιολογικής/νοσολογικής έμπνευσης, παρά το γεγονός ότι αυτές έχουν αμφισβητηθεί για την ορθότητά τους. Το παράδοξο να αναγορεύονται σε κυρίαρχες, μη έγκυρες και μη αποτελεσματικές θεωρίες συναρτάται με την ευρύτερη τάση της επιστημονικής έρευνας να αναζητά τις αιτίες των ψυχοκοινωνικών προβλημάτων σε ατομικούς, βιολογικούς ή ψυχοκοινωνικούς μηχανισμούς. Η αποπλαισίωση, όμως αυτών των προβλημάτων από το κοινωνικό, πολιτικό και ιστορικο-πολιτισμικό περιβάλλον μέσα στο οποίο εμφανίζονται, αποτελεί σαφέστατη ιδεολογική επιλογή, που χρησιμοποιεί την «επιστημονική ουδετερότητα» ως άλλοθι για τη διάδοση και την επιβολή επιλεγμένων, με πολιτικά κριτήρια, αντιλήψεων και θεωριών».

Αδιαμφισβήτητα, ένα μεγάλο μέρος των άμεσα ενδιαφερομένων που συμμετέχουν σε ομάδες αλληλοβοήθειας αμφισβητεί το λόγο ύπαρξης της ψυχιατρικής συνολικά, επειδή η ίδια ως ιατρικός κλάδος δεν δύναται να λύσει ψυχικά προβλήματα κοινωνικής φύσεως. Το μόνο που μπορεί να κάνει είναι να χειραγωγήσει με ιατρικά μέσα ανεπιθύμητες ψυχικές εκφάνσεις και αντίστοιχες συμπεριφορές, όπως μέσα

από χειρουργικές παρεμβάσεις, ηλεκτροσόκ και χημικά ψυχοφάρμακα.

Παρ' όλα αυτά, ακόμη και για δομές που έρχονται σε ρήξη με τις συνήθεις πρακτικές, υπάρχει πάντα ο κίνδυνος να χαθούν τα ριζοσπαστικά χαρακτηριστικά που φέρουν. Ήδη βλέπουμε πως σε αρκετές δομές αυτοβοήθειας, περισσότερο ή λιγότερο ριζοσπαστικές, καταστρατηγούνται βασικές έννοιες και χαρακτηριστικά της φιλοσοφίας που αρχικά είχε υιοθετήσει η ομάδα. Μια πρώτη προβληματική που προκύπτει είναι το φαινόμενο της δια βίου συμμετοχής στην ομάδα και η μη πρόβλεψη δυνατότητας εξόδου από αυτή. Με άλλα λόγια, τα άτομα που επιθυμούν να φύγουν από την ομάδα χάνουν, παράλληλα, το υποστηρικτικό πλαίσιο και τα κοινωνικά δίκτυα αλληλεγγύης που ενυπάρχουν σε αυτή και, με την αποχώρησή τους, αποκόβονται από τις δομές που τους στήριζαν ηθικά, ψυχολογικά κτλ.

Σε πολλές ομάδες απουσιάζει το στοιχείο της συνεργασίας με άτομα ή κοινωνικές ομάδες έξω από αυτές, ενώ δίνεται έμφαση σε έννοιες όπως η ανώτερη δύναμη και η έλλειψη εμφανούς κοινωνικού προσανατολισμού ή εξωστρέφειας. Σαφώς αποδεχόμαστε τις δομές αλληλοβοήθειας ως μια λύση και μέσο οργάνωσης των ανθρώπων που βιώνουν ψυχικό πόνο, ως μια δομή που δημιουργείται από και για τα μέλη με στόχο την αυτοδιαχείρηση των αναγκών τους. Θεωρούμε ότι τα διάφορα ψυχοκοινωνικά προβλήματα στο βαθμό που σήμερα απαντώνται, αποτελούν συμπτώματα ενός συστήματος που βρίσκεται σε κρίση. Το σύγχρονο αναπτυξιακό μοντέλο χαρακτηρίζεται από μια σειρά φαινομένων όπως ο υψηλός ανταγωνισμός, η αναγωγή του πλούτου σε υπέρτατη αξία, η εντατικοποίηση των ρυθμών εργασίας και ζωής γενικότερα. Το μοντέλο αυτό τείνει να προάγει τη μοναξιά, τον εγωκεντρισμό, την παθητικότητα, την αποπροσωποποίηση του ατόμου και τον αποκλεισμό όσων δεν ανταποκρίνονται στις απάνθρωπες απαιτήσεις του.

Αν, λοιπόν, οι ομάδες, εγκλωβισμένες γύρω από μια συγκεκριμένη ταυτότητα, αρνηθούν να κάνουν μια ανασκόπηση των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών συνθηκών και να πάρουν μια θέση απέναντι στους εξουσιαστικούς θεσμούς που γεννούν την «τρέλα», τότε για μας σίγουρα αυτές οι ομάδες θα συναντήσουν τα όριά τους. Ήδη η Αυτοβοήθεια βρίσκει πάντα μπροστά της μια τεράστια αντίφαση: να ενδυναμώσει τον άνθρωπο που υποφέρει και να του παρέχει ταυτόχρονα στήριξη μέσα σε ένα κατά τα άλλα ανυπόφορο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον. Τα άτομα που συμμετέχουν στις ομάδες, έξω από αυτές, συνεχίζουν να έρχονται αντιμέτωποι με τις απαιτήσεις και τις δυσκολίες σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής τους. Είναι επομένως λογικό, όλα τα συστατικά και δομικά μέρη ενός συστήματος να φέρουν κομμάτια του και κάποιες φορές να αλλοιώνεται και να ενσωματώνεται κάθε προσπάθεια που ξεφεύγει λίγο από τις αρχές του. Αν, λοιπόν, οι ομάδες αυτοβοήθειας δεν συνδεθούν και με άλλους πολιτικούς και κοινωνικούς αγώνες, τότε παραμένουν «ιδρυματοποιημένες» και καταλήγουν να περιορίζονται και να περιχαρακώνονται γύρω από μια ταυτότητα που, αν δεν την ξεπεράσουν, καταλήγουν ξανά να ακολουθούν τις επιταγές του συστήματος: να αποτελούν δηλαδή ακόμη μια απόπειρα εναλλακτισμού και αντι-πρότασης στις κυρίαρχες πρακτικές, χωρίς κατά τα άλλα να έχουν καμία ανταγωνιστική προς το υπάρχον σύστημα λειτουργία. Σε κάθε περίπτωση, οι ομάδες, μέχρι την ρήξη του υπάρχοντος και τη συνολικότερη κοινωνική αλλαγή, αφού αναγκαστικά δρουν και λειτουργούν μέσα στις καπιταλιστικές κοινωνικές σχέσεις, πρέπει να κατανοήσουν την ύπαρξη τους ως στιγμή μιας μεγάλης διαδικασίας αντίστασης και όχι σαν μια παγιωμένη κατάσταση που έχει πετύχει τους στόχους της.

Για μας, λοιπόν, η απάντηση σε τέτοιου είδους ερωτήματα δεν είναι σαφώς απλή, ιδιαίτερα όταν πολλές φορές οι άνθρωποι δεν συσπειρώνονται γύρω από τις κοινές τους πολιτικές ιδεολογίες αλλά προσπαθούν να μοιραστούν τη δική τους, κοινή πολλές φορές, ιστορία γύρω από τη θλίψη ή την εξάρτηση. Αυτό για μας είναι και στοίχημα των ομάδων αυτοβοήθειας, να αποτελέσουν ένα πόλο αντίστασης που θα ασκεί κριτική στην κυρίαρχη ιδεολογία και θα μπορεί σε πρακτικό επίπεδο να κατανοεί τους ταξικούς, έμφυλους και φυλετικούς διαχωρισμούς και εν γένει την πίεση που ασκείται από τους εξουσιαστές στους/στις οικονομικά και κοινωνικά ασθενέστερους-ες. Να κατανοηθούν, δηλαδή, πέρα από τα ψυχολογικά, και τα κοινωνικά αίτια της ψυχικής δυσφορίας από τα ίδια τα μέλη.

Άλλο ζήτημα που προκύπτει είναι αυτό του ειδικού. Βλέπουμε πως πάγιο αίτημα των ανθρώπων που βιώνουν τον ψυχικό πόνο είναι να βρουν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον, εν αντιθέσει με τους «ειδικούς» που επιθυμούν να υποστηρίξουν τους ασθενείς τους στην αποκατάστασή τους και πολύ λιγότερο να τους προσφέρουν έναν προστατευτικό-προστατευμένο χώρο κατά τη διάρκεια της κρίσης τους. Έτσι, τα αιτήματα «ασθενών»-«ειδικών» συγκρούονται. Το να πιστεύουμε ότι έχουμε την απάντηση στα προβλήματα ενός άλλου προσώπου ή ότι ξέρουμε τι είναι το καλύτερο γι' αυτό είναι μια επικίνδυνη άποψη που δημιουργεί μη ρεαλιστικές προσδοκίες, προσδίδει στον ειδικό θεϊκές ιδιότητες και τρέφει την ψευδαίσθηση πως ο ίδιος-α βρίσκεται πάνω από τον –

την ασθενή (Goldblatt, 1995γ, σ.229). Ορμώμενες από παραδοχές σαν κι αυτή, αλλά και από μια ευρύτερη κριτική πάνω στο ρόλο του ειδικού, οι ομάδες αυτοβοήθειας ιδρύθηκαν με σκοπό την έμπρακτη αμφισβήτηση κάθε αυθεντίας ως ανεπαρκούς για την επίλυση των ψυχικών δυσκολιών. Άλλωστε δεν μπορούμε να μην βλέπουμε πως, πολλές φορές, ο «ειδικός» δρα ως μια άλλη μορφή εξουσίας που κατευθύνει το άτομο παρεμβαίνοντας με στερεοτυπικές μεθόδους που αποκλείουν την αυτενέργεια και ελευθερία. Γι' αυτό και προωθείται η αντίληψη πως το άτομο που αντιμετωπίζει τη δυσκολία αναλαμβάνει, σε μια ισότιμη σχέση με άλλους και με τη βοήθεια της συλλογικότητας, να επιλύσει κάθε είδους προβλήματα. Πώς, όμως, οι ομάδες Αυτοβοήθειας αποσοβούν τους κινδύνους να παρεισφρήσουν σε αυτές ειδικοί; «Ομάδες αυτοβοήθειας που ιδρύονται από επαγγελματίες για τους ανθρώπους με ψυχιατρική εμπειρία είναι μια αντίφαση από μόνη της. Αυτοβοήθεια μπορεί να οργανωθεί μόνο από άμεσα ενδιαφερόμενους, οτιδήποτε άλλο είναι ετεροβοήθεια». Είναι αλήθεια ότι πολλές φορές, στα πλαίσια του ότι οι ομάδες φέρουν χαρακτηριστικά του συστήματος, συντελείται ακόμη και από τα ίδια τα μέλη μια φανερή απόπειρα υιοθέτησης επαγγελματικών ρόλων και ψυχολογικοποίηση ή νοσολογική αντίληψη της ίδιας τους της κατάστασης. Υπάρχει επίσης ο κίνδυνος να εμφανιστούν φαινόμενα ή απόπειρες εκμετάλλευσης κάποιων μελών από κάποια άλλα.

Σαφώς, αποτελεί δύσκολο έργο η οργάνωση δομών από μηδενική βάση. Ο δρόμος της αυτοθέσμισης είναι ένας δρόμος δύσκολος και απαιτεί αρκετή προσπάθεια και συνειδητοποίηση για να καταστραφούν οι σχέσεις εξουσίας. Εμάς, λοιπόν, δεν μας εκφράζει κανένας ειδικός και θεωρούμε πως το να εντάσσεται αυτός σε δομές αυτοβοήθειας μη έχοντας αποβάλλει την «επιστημονική» δογματικότητα του κυρίαρχου λόγου, μπορεί να καταστρέψει παντελώς τέτοια αξιόλογα εγχειρήματα. Σίγουρα, οι ομάδες δεν θα πρέπει να λειτουργούνται μόνο από ανθρώπους που έχουν παρόμοια προβλήματα, αλλά να συμμετέχουν σε αυτές και άτομα που θέλουν να συνδεθούν και να συμμετέχουν, σεβόμενα τις αξίες της κάθε ομάδας και κατανοώντας τις αμφίδρομες σχέσεις αλληλοβοήθειας που δημιουργούνται μέσα σε αυτές. Έτσι, αυτό, ίσως, που αρμόζει είναι η αποποίηση του ρόλου του ειδικού αλλά η ενσωμάτωση του ρόλου του αλληλέγγυου, που στέκεται δίπλα στον άλλον δημιουργώντας σχέσεις οριζόντιες και μη κατευθυντικές.

Οι ομάδες Αυτοβοήθειας κόντρα στην επαγγελματικοποίηση και εργαλειοποίηση, με σαφείς στόχους και πολιτικές αξίες μπορούν να αποτελέσουν ένα παράδειγμα οριζόντιας δομής που δρα στο τώρα για το μέλλον.

Λογοκλοπές και αντί-APA βιβλιογραφία

Hearingvoices.gr, (2015). Δίκτυο Ανθρώπων που Ακούνε Φωνές http://hearingvoices.gr/index.php/el/78-hvathens/50-hvnet.

Παρατηρητήριο για τα Δικαιώματα στο Χώρο της Ψυχικής Υγείας, (2012). Ομάδα Αυτοβοήθειας για τη Θλίψη και τη Λύπη https://mentalhealthhellenicobservatory.wordpress.com/2012/04/22/.

Αλκοολικοί Ανώνυμοι, (2015). http://aa-hellas.tripod.com/pages/poioi_eimaste.htm.

Aaa-alkoolikoi.gr, (2015).Ανώνυμοι Αλληλέγγυοι Αλκοολικοί του 18 Άνω. http://www.aaa-alkoolikoi.gr/.

Lehmann, P. (2007). Αυτοβοήθεια και ενδυνάμωση. Τετράδια Ψυχιατρικής, 97: 27-35.

Λαϊνάς, Σ. (2008). Κριτική αποτίμηση της αυτοβοήθειας στην εξάρτηση. ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ψυχική ΥΓΕΙΑ, 6: 65-73.

Lehmann, P. (2008). Ουσιαστικά Μέτρα για την Πολιτική και Κοινωνική Ένταξη των (πρώην) Χρηστών και Επιζώντων της Ψυχιατρικής. ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ψυχική ΥΓΕΙΑ, 6: 78-83.

Ασπρογέρακας, Α. (2008). Η Αυτοβοήθεια, η Κοινότητα, το Κράτος. ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ψυχική ΥΓΕΙΑ, 8: 19-21.

Λαϊνάς, Σ., Ζαφειρίδης Φ. Εξαρτήσεις και αυτοβοήθεια, ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ψυχική ΥΓΕΙΑ https://mentalhealthhellenicobservatory.files.wordpress.com/2008/04/94802576-ceb1cf85cf84cebfceb2cebfceaeceb8ceb5ceb9ceb1-ceb1cf84cf8ccebccf89cebd-cebcceb5-cf88cf85cf87cf89cf83ceb9cebaceae-ceb5cebccf80ceb51.pdf.

Ζαφειρίδης Φ., Λαϊνάς Σ. Οι ελλοχεύοντες κίνδυνοι για τη ριζοσπαστικότητα των ΑΑ και ΝΑ.

Judi Chamberlin (1988). On our own.

**Το αυτόνομο σχήμα ψυχολογίας είναι μια πολιτική συλλογικότητα εντός του πανεπιστημίου που ιδρύθηκε από μια πρωτοβουλία ατόμων το έτος 2013-14, και στοχεύει στη διάχυση ριζοσπαστικών ιδεών εντός του πανεπιστημίου, με παρεμβάσεις και δράσεις αδιαμεσολάβητου τύπου, γύρω από ζητήματα ευρύτερα κοινωνικά αλλά και πιο ειδικά, όπως οι συνέπειες της αναδιάρθρωσης του πανεπιστημίου και η επακόλουθη αποστείρωση των χώρων που έχουν μετατρέψει το πανεπιστήμιο σε αποκλειστικό μέσο αναπαραγωγής της κοινωνικής μιζέριας και του "καριερισμού".*

Ευρωπαϊκή Ένωση-Ευρώ-«Τρόικα»: Εργαλεία παγκόσμιου ελέγχου

Η αυταπάτη εκλογικών λύσεων, ή αλλιώς «αν οι εκλογές μπορούσαν να αλλάξουν κάτι, θα ήταν παράνομες»

Μάτριξ

Για όσους γνωρίζουν την πραγματικότητα του πώς λειτουργεί το παγκόσμιο (και πιο συγκεκριμένα το ευρωπαϊκό) οικονομικό σύστημα, η άνευ όρων παράδοση της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα στους δανειστές όσον αφορά το τρίτο μνημόνιο, καθώς και η «υποχώρηση» της κυβέρνησης Αναστασιάδη στην Κύπρο όσον αφορά το κούρεμα καταθέσεων, δεν ήταν κάτι το αναπάντεχο. Από τη στιγμή που ο έλεγχος της οικονομίας μετατίθεται από τα «εθνικά» κέντρα διακυβέρνησης σε υπερεθνικούς φορείς, η απώλεια αυτού του ελέγχου είναι επόμενη.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε αρχικά δημιουργηθεί ως οικονομική ένωση ευρωπαϊκών χωρών (Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα-ΕΟΚ), με πρωτοβουλία των «ισχυρών» Γαλλίας, Ιταλίας και Γερμανίας, δηλαδή των κέντρων του ευρωπαϊκού καπιταλισμού[1]. Ως εκ τούτου, από την αρχή δεν ήταν τίποτα άλλο από μια ένωση οικονομικών καπιταλιστικών συμφερόντων με στόχο την πανευρωπαϊκή καπιταλιστική ενσωμάτωση. Αυτό προς αποφυγή πολεμικών συγκρούσεων, οι οποίες σε μια εποχή πυρηνικών οπλοστασίων πλέον δε θα σήμαιναν το θάνατο μόνο εκατομμυρίων προλεταρίων αλλά και την πλήρη καταστροφή των απαιτούμενων υποδομών και συνθηκών για την οποιαδήποτε καπιταλιστική ανάπτυξη (μαζί με τον υπόλοιπο πλανήτη...). Μαζί με το ΝΑΤΟ, αποτέλεσε μέχρι και το '91 το αντίβαρο στην Συνθήκη της Βαρσοβίας και την ΚΟΜΕΚΟΝ, τις πολιτικές και οικονομικές ενώσεις των χωρών του «υπαρκτού σοσιαλισμού». Επομένως, μιλάμε για μια από τα γεννοφάσκια της καθαρά ένωση του κεφαλαίου.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, η οποία προέβλεπε τη μετατροπή της οικονομικής ένωσης σε οικονομική ΚΑΙ πολιτική, ουσιαστικά είχε ως μόνο πραγματικό λόγο ίδρυσης τη διευκόλυνση της οικονομικής ένωσης (με όρους «ελεύθερης αγοράς») μέσω της σταδιακής απαλλαγής από «πολιτικά εμπόδια», το οποίο θα επιτυγχάνετο μέσω της ενίσχυσης των ευρωπαϊκών κεντρικών εξουσιών. Με λίγα λόγια, η ενίσχυση των ευρωπαϊκών κεντρικών εξουσιών και η μετακίνηση του πολιτικού ελέγχου γύρω από τον άξονα Γαλλία-Γερμανία, ώστε να ενισχυθεί και ο πολιτικός έλεγχος, απαραίτητη προϋπόθεση για εφαρμογή νεοφιλελεύθερων οικονομικών πολιτικών από τις επιμέρους κυβερνήσεις. Εξ ου και εγένετο η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το ευρώ αποτέλεσε ακόμη ένα βήμα προς την ολική συγκέντρωση του οικονομικού ελέγχου προς το «σκληρό κέντρο» της ευρωζώνης, δηλαδή τις σκληρά νεοφιλελεύθερες Γαλλία-Γερμανία. Στόχος ήταν τόσο η εξυπηρέτηση των οικονομικών συμφερόντων του γαλλικού και γερμανικού κεφαλαίου, όσο και η οικονομική και πολιτική πειθάρχηση των χωρών της ευρωπαϊκής περιφέρειας. Αυτές οι χώρες, ως σχετικά λιγότερο ευνοούμενες από την «ανάπτυξη» «κινδύνευαν» από την επικράτηση λαϊκιστικών και αριστερών κινημάτων και κυβερνήσεων (π.χ. ΠΑΣΟΚ στην Ελλάδα τη δεκαετία του '80, ισχυρά αριστερά ρεφορμιστικά και ριζοσπαστικά κινήματα στην Ιταλία-Ισπανία, μια Αριστερά που στη βόρεια Ευρώπη πλην σκανδιναβικών χωρών ήταν εντελώς περιθωριοποιημένη). Αυτή η διαφορά στην αντιμετώπιση από τις κοινωνίες και τους λαούς των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών ζητημάτων (πριν την κρίση) διέφερε για λόγους ιστορικούς μέχρι και θρησκευτικούς (προτεσταντισμός στη βόρεια Ευρώπη, που ευνοεί την καπιταλιστική ηθική του ατομικισμού και της «εργασίας» για τα αφεντικά)[2].

Ο οικονομικός έλεγχος μέσω του ευρώ επιτυγχάνεται μέσω του νομισματικού ελέγχου. Οι χώρες-μέλη του ευρώ δεν έχουν το δικαίωμα τυπώματος χρήματος, και άρα ούτε τη δυνατότητα ταυτόχρονου ελέγχου του χρέους και της εσωτερικής οικονομίας μέσω της υποτίμησής του, κάτι που δυσχεραίνει, μέχρι και καθιστά αδύνατες, κοινωνικά προοδευτικές οικονομικές πολιτικές μέσω της χρήσης αυτού του εργαλείου. Μια (σχετικά όχι πολύ μεγάλη) νομισματική υποτίμηση μπορεί να καταστήσει μια χώρα πιο ανταγωνιστική όσον αφορά τις εξαγωγές προϊόντων, αλλά και την παροχή υπηρεσιών, αφού τα προϊόντα και οι υπηρεσίες στο εγχώριό της νόμισμα είναι πιο φτηνά διεθνώς. Αν η εν λόγω χώρα έχει και μια στέρεα παραγωγική βάση, τότε μια υποτίμηση μπορεί να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητά της στις διεθνείς αγορές χωρίς να χρειαστεί «εσωτερική υποτίμηση» (μειώσεις μισθών, αποδοχών, κοινωνικής πρόνοιας, με λίγα λόγια «μνημόνια»)[3]. Επομένως, έτσι

δημιουργείται ανταγωνιστικότητα χωρίς μεγάλη εσωτερική κοινωνική καταστροφή, η οποία στην τελική επανατροφοδοτεί την κρίση και το χρέος μη επιτρέποντας την «ανάπτυξη» που θα επιτρέψει την ευκολότερη αποπληρωμή του.

Αυτό είναι ανεπίτρεπτο όσον αφορά τα στρατηγικά σχέδια των καπιταλιστών πίσω από τις κυβερνήσεις του «σκληρού πυρήνα» της ΕΕ αλλά και των χωρών της περιφέρειας. Μια επιτυχής εναλλακτική οικονομική και πολιτική επιλογή θα μπορούσε να τροφοδοτήσει ένα κύμα αμφισβήτησης των κυρίαρχων πολιτικών («φαινόμενο ντόμινο»), όχι μόνο όσον αφορά το νεοφιλελευθερισμό αλλά και όσον αφορά την ούτως καλούμενη «ευρωπαϊκή ολοκλήρωση». Αυτό θα έθετε σε κίνδυνο το όλο οικοδόμημα, αποσταθεροποιώντας την ΕΕ και δημιουργώντας φυγόκεντρες τάσεις σε όλη την ήπειρο, με «λαϊκιστικά» αριστερά κινήματα να παίρνουν την εξουσία, κατά δημόσια παραδοχή των ίδιων των πολιτικών αρχηγών της ΕΕ.[4] Αν αυτά τα κινήματα έφταναν στο σημείο να ελέγχουν μεγάλο μέρος της Ευρώπης, οι περαιτέρω συνέπειες για το διεθνές κεφάλαιο (συμπεριλαμβανομένου του αμερικάνικου και του ρωσικού) δε χρειάζεται να αναλυθούν περαιτέρω.

Οπότε, είναι προφανές ότι οι γκλομπαλιστές (εν αντιθέσει με το «διεθνιστές») «αρχιερείς» της ΕΕ και των οργάνων της θα χρησιμοποιήσουν κάθε μέσο για να σταματήσουν τη δημιουργία οποιασδήποτε ρωγμής στο ευρωπαϊκό «οικοδόμημα». Αυτό, όπως φάνηκε και από την υποκινούμενη «εξέγερση» στην Ουκρανία (ελεγχόμενη από ντόπιες ακροδεξιές συμμορίες-Δεξιός Τομέας σε συντονισμό με διεθνείς διπλωμάτες-γερουσιαστής και πρώην υποψήφιος πρόεδρος των ΗΠΑ Τζον ΜακΚέιν[5]) και τον μετέπειτα εμφύλιο, συμπεριλαμβάνει μέχρι και ιμπεριαλιστικές στρατιωτικές επεμβάσεις-εισβολές.

Μέσα από αυτό το φακό πρέπει να ιδωθούν όλες οι προσπάθειες της ΕΕ για συγκεντρωτικοποίηση, οικονομική και πολιτική, με πιο χαρακτηριστικό μέχρι πρόσφατα (για την Ελλάδα) αυτό της «Κοινής Αγροτικής Πολιτικής» (ΚΑΠ). Η ΚΑΠ διέλυσε ότι είχε απομείνει από την ελληνική γεωργία μετά τη λαίλαπα των ευρωπαϊκών συνθηκών «προστασίας του ανταγωνισμού» (δηλαδή της ανταγωνιστικότητας των γερμανικών και γαλλικών βιομηχανιών και γεωργικών κολοσσών), προωθώντας την εκρίζωση ανταγωνιστικών ελληνικών καλλιεργειών. Αποτελέσματα της πολιτικής αυτής ήταν η μείωση της διατροφικής αυτάρκειας και της εξαγωγικής δυνατότητας της Ελλάδας και ο έλεγχός της από τα διευθυντήρια της ΕΕ πλέον και σε επίπεδο βιοεξουσίας.

Το ερώτημα που τίθεται εδώ είναι αν είναι δυνατό, σε αυτά τα πλαίσια, να πετύχει ένα «κύμα αριστερών κυβερνήσεων» την «αλλαγή στην Ευρώπη» που ευαγγελίζονται. Έστω ότι τα κόμματα τα οποία σκοπεύουν να δημιουργήσουν αυτό το «κύμα» είναι αποφασισμένα να διατηρήσουν μια συνεπή και ανυποχώρητη αντικαπιταλιστική στάση μέχρι τέλους (που από μόνο του αποτελεί μια μεγάλη υπόθεση εργασίας...).

Κατ' αρχήν, η νίκη του ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα δεν πρέπει να δημιουργεί αυταπάτες όσο αφορά τις άμυνες του συστήματος. Οι ελλαδίτες και ευρωπαίοι καπιταλιστές είχαν από την αρχή υπόψη τους ότι ο ΣΥΡΙΖΑ ουσιαστικά ελεγχόταν από τον Συνασπισμό (παρά την πιο ηχηρή παρουσία μικρότερων συνιστωσών στο δρόμο), τον ίδιο Συνασπισμό που το '91 συναίνεσε στην υπογραφή της συνθήκης του Μάαστριχτ, χαρακτηρίζοντας την μάλιστα και ως «αναγκαία για τη μη περιθωριοποίηση της Ελλάδας»[6]! Το ότι ο επίσημος ΣΥΡΙΖΑ από τον Ιούνη του '12 μέχρι τον Γενάρη του '15 και έπειτα δεν έχανε ευκαιρία να επιβεβαιώσει το ότι δε θα βγάλει την Ελλάδα από το ευρώ, ενίσχυε το αίσθημα ασφάλειας των καπιταλιστών. Αν ο ΣΥΡΙΖΑ είχε επιλέξει να ακολουθήσει από την αρχή μια συνεπή αντικαπιταλιστική στάση, θέτοντας το ζήτημα εξόδου από ευρώ και ΕΕ, θα του επιφυλασσόταν η με κάθε μέσο επίθεση εναντίον του από τα ΜΜΕ. Στόχος θα ήταν η μετατροπή του σε ένα ακόμη ακίνδυνο κομματίδιο του 1-3% (όπως ήταν πιο παλιά) με μόνο ρόλο αυτόν του... απορροφέα δακρυγόνων στο Σύνταγμα, δηλαδή τον ίδιο ρόλο που επιφυλάσσεται (εδώ με πιο μεγάλη ακόμη αποφασιστικότητα και μένος) κατά των ιδεολογικά συνεπών αναρχικών κοινωνικών αγωνιστών. Αν αυτό δεν πετύχαινε, επόμενο βήμα θα ήταν ίσως η προσωπική στοχοποίηση των ηγετικών του στελεχών, και έπειτα, αν κατάφερνε να βγει εξουσία, η με κάθε τρόπο εσωτερική αποσταθεροποίηση α λα Ουκρανία, εδώ με «μπροστάρηδες» τους φοβισμένους μικροαστούληδες (όσους απέμειναν), τους ίδιους που έτρεχαν σαν τους λαγούς να προμηθευτούν μακαρόνια από τα σουπερμάρκετ. Εξάλλου, και ο φασισμός (βλέπε ξανά Ουκρανία) στο φόβο των μικροαστών βασίστηκε τη δεκαετία του '30 στη Γερμανία. Σε αυτό αναφερόταν ο «νέος» αρχηγός της ΝΔ Μεϊμαράκης όταν, λίγες μέρες πριν παραδοθεί στις 12 Ιούλη ο ΣΥΡΙΖΑ και αμέσως μετά το δημοψήφισμα, είχε δηλώσει ότι αν ο ΣΥΡΙΖΑ βγάλει την Ελλάδα απ' το ευρώ, «θα παρέμβουν οι δυνάμεις της αστικής τάξης[7]».

Εκτός αν με κάποιο θαυματουργό τρόπο αυτά τα κόμματα κατάφερναν, παρά τα πιο πάνω, να αναλάβουν ταυτόχρονα σχεδόν την εξουσία σε ολόκληρο τον ευρωπαϊκό νότο τουλάχιστον, ακόμη και αν ένα από αυτά κατάφερνε να βγει στην εξουσία, δεν θα άντεχε. Ο συνδυασμός απόλυτου πολέμου τόσο εντός όσο και εκτός της χώρας (καμία πρόσβαση σε διεθνή δανεισμό,

φυγή κεφαλαίων, καμία επένδυση, εμπάργκο, καμία γεωπολιτική βοήθεια, μέχρι και αποκλεισμός α λα Γάζα αν όλα τα άλλα δεν δούλευαν) θα μετέτρεπαν τη χώρα εκείνη σε ένα απομονωμένο κράτος που θα φυτοζωούσε λόγω της διεθνούς απομόνωσης. Όπως δηλαδή γίνεται και με τη Βόρεια Κορέα που, παρόλο το ότι μιλάμε για μια στυγνότατη δικτατορία, ο κύριος λόγος για την οικονομική της ένδεια δεν είναι άλλος από ένα συνδυασμό έλλειψης αυτάρκειας (όπως δηλαδή πάνε να προκαλέσουν στην Ελλάδα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία που διαλύει την ελληνική γεωργική και βιομηχανική βάση) και απόλυτης διεθνούς απομόνωσης. Το ότι το αριστερό λοιπόν κράτος το οποίο αν «άντεχε» θα φυτοζωούσε, θα ικανοποιούσε πλήρως το διεθνές κεφάλαιο, αφού δε θα ήταν πλέον παράδειγμα προς μίμηση, αλλά προς αποφυγή, ένα ακόμη σκιάχτρο προστιθέμενο στους φόβους που μας καλλιεργούν ότι κομμουνισμός = φτώχεια και πείνα.

Οπότε, είναι φανερό ότι μια εκλογική στρατηγική κατάληψης της εξουσίας δε μπορεί να επιτύχει, για δύο λόγους:

*Ακολουθώντας το δρόμο των εκλογών, παίζεις ουσιαστικά στο γήπεδο των καπιταλιστών και του κράτους. Γιατί δε μπορεί να πετύχει μια καθαρή, πχ ένοπλη, «λύση»; Επειδή θα παίζεις στο προνομιακό πεδίο του κράτους, το οποίο έχει το μονοπώλιο της βίας. Ε λοιπόν, το ίδιο ακριβώς ισχύει και με τις εκλογές! (βασικά, αυτό που έλεγαν οι αναρχικοί εδώ και ενάμιση αιώνα).

*Οι εκλογές δε διευκολύνουν το διεθνή συντονισμό των λαών και το διεθνισμό, λόγω χρονικών και άλλων περιορισμών. Σε μια εποχή αστραπιαίας διεθνούς κίνησης και συντονισμού τού κεφαλαίου, αυτό αποτελεί ένα τεράστιο, έως και απαγορευτικό, μειονέκτημα.

Σήμερα, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης του κεφαλαίου, που σε συνδυασμό με τις νέες τεχνολογίες επιτρέπουν στο κεφάλαιο μια αφάνταστη ευελιξία και διεθνή συντονισμό, μόνες λύσεις αποτελούν αυτές οι οποίες μπορούν να κινηθούν διεθνιστικά, βασιζόμενες στη συνεχή στέρεα αλληλεγγύη μεταξύ διαφορετικών λαών. Λύσεις που παρακάμπτουν κατά το δυνατό τα προνομιακά πεδία του κράτους και της εξουσίας, βασιζόμενες στη δύναμη των από κάτω, οι οποίοι δεν ελέγχουν τους στρατούς, ούτε τα σαλόνια της εξουσίας, αλλά μπορούν να ελέγξουν (έστω και με δυσκολία, ομολογουμένως) τους χώρους εργασίας, τις συζητήσεις, το Διαδίκτυο, το δρόμο.

Μόνη λύση αποτελεί η από τα κάτω οργάνωση των καταπιεσμένων σε πυρήνες και δίκτυα αγώνα σε χώρους εργασίας και αλλού, τοπικά και διεθνή, τα οποία θα φέρουν σιγά σιγά μικρές νίκες. Αυτές θα θέσουν τα θεμέλια για ακόμη μαζικότερη και ισχυρότερη αυτο-οργάνωση, επιτρέποντας τον επί του εδάφους έλεγχο των μέσων παραγωγής και της παραγωγικής βάσης της οικονομίας από τους καταπιεσμένους σε τοπικό και διεθνές επίπεδο, μετατρέποντας ουσιαστικά τις υπερεθνικές κλίκες και θεσμούς των καπιταλιστών σε κενά κελύφη. Με λίγα λόγια, παίρνουμε τα εργοστάσια και τους αφήνουμε τα γραφεία, όχι το αντίθετο.

1 Treaty establishing the European Coal and Steel Community (Paris, 18 April 1951)
http://www.cvce.eu/obj/treaty_establishing_the_european_coal_and_steel_community_paris_18_april_1951-en-11a21305-941e-49d7-a171-ed5be548cd58.html

2 Max Weber, The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism. 1905

3 "For Greece, the worst catastrophe now would be to stay in the eurozone" Simon Jenkins, The Guardian, Τετάρτη 8 Ιουλίου 2015
http://www.theguardian.com/commentisfree/2015/jul/08/greece-catastrophe-eurozone-grexit-default

4 "Europe was 'close to catastrophe' over Greece"
Συνέντευξη με τον Ντόναλντ Τουσκ, πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, στην Καθημερινή
http://www.ekathimerini.com/199654/article/ekathimerini/news/tusk-europe-was-close-to-catastrophe-over-greece
(σ.σ. προσέξτε και τον τίτλο, καθώς και κάπου στο κείμενο «Europe is close to catastrophe because of 2.5 billion», ο Τσίπρας μπορούσε να απειλήσει με καταστροφή το όλο ευρωπαϊκό οικοδόμημα και να πιέσει αφόρητα. Ο Τουσκ το είχε παραδεχτεί στον Τσίπρα πριν την άνευ όρων παράδοση του τελευταίου, ο Τσίπρας όμως ως ευλαβικά πιστός ρεφορμιστής ευρωπαϊστής προτίμησε να εξυπηρετήσει το «ευρωπαϊκό (καπιταλιστικό) ιδεώδες»...Παρόλο που το σύστημα περιόριζε σημαντικά το τι μπορούσε να γίνει, μπορούσαν να γίνουν σχετικά περισσότερα, αν δεν ηγείτο ένας ρεφορμιστής νεοπασόκος υπέρμαχος του καπιταλισμού στην κεϋνσιανή του μορφή.)

5 "John McCain Went To Ukraine And Stood On Stage With A Man Accused Of Being An Anti-Semitic Neo-Nazi", Business Insider, 16 Δεκεμβρίου 2013
http://www.businessinsider.com/john-mccain-meets-oleh-tyahnybok-in-ukraine-2013-12

6 "Απόφαση της Κεντρικής Πολιτικής Επιτροπής του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου για το ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ", Οικοσελίδα "Συνασπισμού της Αριστεράς, των Κινημάτων και της Οικολογίας", 18 Ιουλίου 1992
http://www.syn.gr/gr/keimeno.php?id=12275

7 "Μεϊμαράκης: Εάν δεν υπάρξει συμφωνία θα βαδίζουμε σε τραγωδία", Newpost.gr, 5 Ιουλίου 2015
http://newpost.gr/politiki/472957/me-marakhs-ean-den-yparksei-symfwnia-tha-badizoyme-se-tragwdia

Βιομετρικά διαβατήρια και ο μύθος της ασφάλειας

Μαρίνα Δημητριάδου

Εδώ και τέσσερα χρόνια το κυπριακό κράτος περνάει από υποχρεωτική διαδικασία σήμανσης όλους τους πολίτες του, καθώς από το Φλεβάρη του 2011 έχει εισαχθεί το μέτρο των βιομετρικών διαβατηρίων και από τον Φλεβάρη του 2015 των βιομετρικών ταυτοτήτων. Πλέον η έκδοση των συγκεκριμένων κρατικών εγγράφων, που συνιστά υποχρέωση και δικαίωμα των κυπρίων πολιτών, περιλαμβάνει την **υποχρεωτική απόσπαση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, όπως είναι τα δακτυλικά αποτυπώματα**. Δηλαδή, ενώ οι κύπριοι πολίτες συνεχίζουν να διατηρούν το τεκμήριο της αθωότητας, περνούν από τη διαδικασία που έχει πλέον καθιερωθεί για τους υπόπτους αξιόποινων πράξεων, αντιμετωπιζόμενοι ως δυνάμει παραβάτες. Ακόμη και αν πιστέψουμε τα σχετικά δημοσιεύματα που αναφέρουν ότι οι αρχές διαγράφουν τα προσωπικά στοιχεία που δίνονται για τα βιομετρικά διαβατήρια και ταυτότητες μετά από 48 ώρες, μια απόφαση θα ήταν αρκετή για να δημιουργήσει μια τεράστια και εύκολα μεταφερόμενη βάση δεδομένων για όλους τους κύπριους πολίτες, που ίσως και να έχει ήδη αρχίσει.

Το κυπριακό κράτος φρόντισε να εφαρμόσει αυτό το μέτρο με περισσή σπουδή, κατόπιν ευρωπαϊκής οδηγίας, ενώ η Ελλάδα, για παράδειγμα, δεν το έχει κάνει. Το μέτρο υποτίθεται πως αποτρέπει τους επίδοξους παραχαράκτες, διασφαλίζοντας τη γνησιότητα των εγγράφων και πιστοποιώντας την ταυτότητα του κατόχου. Ωστόσο μια απλή αναζήτηση στο διαδίκτυο με τη φράση "How to clone a biometric passport" (πώς πλαστογραφείται ένα βιομετρικό διαβατήριο) καθιστά σαφές και στους πλέον καλόπιστους τη ρηχότητα αυτών των ισχυρισμών: **η διαδικασία πλαστογράφησης των δεδομένων που περιέχονται στο μικροτσίπ των δύο εγγράφων δεν παίρνει πάνω από μια ώρα**! Αν όμως η «ασφάλεια» δεν είναι η πραγματική αιτία εισαγωγής αυτού του μέτρου, τότε σε τι στοχεύει;

Το πρόσχημα της ασφάλειας και ο πόλεμος κατά της τρομοκρατίας έχουν χρησιμοποιηθεί τις τελευταίες δεκαετίες στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη για να εκβιάζουν τους πολίτες τους να εκχωρούν όλο και περισσότερο ζωτικό χώρο στα ολοένα και πιο απολυταρχικά κράτη που οικοδομούνται στην περιοχή. Στο πλαίσιο αυτό, οι κοινωνίες των πολιτισμένων και δημοκρατικών ευρωπαϊκών κρατών εμφανίζονται ως ζούγκλες που χρειάζονται συνεχώς μεγαλύτερη αστυνόμευση. Το κράτος και οι διεθνείς οργανισμοί, που τα τελευταία χρόνια επιβάλλουν μέτρα εξαθλίωσης των κατοίκων της Ευρώπης, εμφανίζονται ως ρυθμιστές της ειρήνης, ενώ ως εχθρός παρουσιάζεται ο συνάνθρωπος, ο γείτονας, ο περαστικός, ο συνταξιδιώτης. Ο φόβος και η ανασφάλεια αποσυνθέτει τον κοινωνικό ιστό καθιστώντας ευκολότερη την επέλαση του απολυταρχισμού -κρατικού, διακρατικού, οικονομικού, χρηματοπιστωτικού- που βρίσκει μικρή ή ανύπαρκτη αντίσταση. Το κυπριακό κράτος έχει δώσει δείγματα γραφής και εναρμονίζεται πλήρως με τα παραπάνω. Η πρόσφατη παραίτηση του Διοικητή της ΚΥΠ με αφορμή τα συστήματα ηλεκτρονικής παρακολούθησης δείχνουν το εύρος των μεθόδων παραβίασης του προσωπικού χώρου με πρόσχημα την ασφάλεια.

Τα βιομετρικά διαβατήρια και ταυτότητες συνιστούν ένα απαράδεκτο μέτρο που στρέφεται ενάντια στον μέσο κύπριο πολίτη. Δεν ευσταθεί κανένας ισχυρισμός ή διακήρυξη περί πάταξης του οργανωμένου εγκλήματος ή της διεθνούς τρομοκρατίας με αυτό ή ανάλογα μέτρα. Όσοι ανήκουν στις τελευταίες ομάδες ξέρουν καλά να προστατεύουν τα ευαίσθητα προσωπικά τους στοιχεία, δεδομένης και της προαναφερθείσας ευκολίας με την οποία μπορούν να πλαστογραφηθούν τα συγκεκριμένα έγγραφα. Και το ζήτημα προφανώς δεν είναι να υιοθετηθούν νέες και ακριβότερες τεχνικές «ασφάλειας», αλλά **να ανακοπεί η επέλαση του απολυταρχισμού, καθώς αυτός γεννά και αναπαράγει τις κοινωνικές εντάσεις και προστατεύει τις κοινωνικές ανισότητες**.

Ως μετανάστρια στην Ελλάδα, εξαναγκάστηκα να υποβληθώ σε αυτή τη διαδικασία παρά τη θέλησή μου. Υπάλληλος της πρεσβείας στην Αθήνα απάντησε στις διαμαρτυρίες μου λέγοντας ότι είναι δικαίωμά μου να μην βγάλω τα σχετικά έγγραφα αν δεν θέλω. Ευτυχώς που δεν μου είπε ότι έχουμε και δημοκρατία! Καθώς καμιά άλλη λύση δεν ήταν δυνατή, υποβλήθηκα στη διαδικασία προσπαθώντας να «σώσω» κάπως την αξιοπρέπειά μου με μια επιστολή διαμαρτυρίας προς τον πρέσβη, χωρίς βέβαια να έχω αυταπάτες ότι θα έπιανε τόπο. Εγώ δεν μπόρεσα να αρνηθώ να βγάλω τα σχετικά έγγραφα. Ωστόσο η άρνηση έκδοσης ταυτοτήτων και διαβατηρίων είναι η μοναδική απάντηση που μπορεί να δοθεί σ' αυτόν τον στυγνό εκβιασμό!

1η του Μάη 2015: Για έναν κόσμο χωρίς αφεντικά

Η Πρωτομαγιά καθιερώθηκε ως μέρα τιμής στους αγώνες των εργαζομένων. Ιστορικά συνδέεται με τη μεγάλη απεργία που ξεκίνησε την 1η Μαΐου 1886 στο Σικάγο με συμμετοχή 400,000 εργαζομένων με αίτημα το οχτάωρο.

Από τότε πολύ αίμα έχει χυθεί, πολλοί αγώνες κερδήθηκαν και χάθηκαν. Η εκμετάλλευση όμως του ανθρώπου από άνθρωπο παραμένει ο κυρίαρχος τρόπος λειτουργίας των κοινωνιών μας.

Ο καπιταλισμός στη νεοφιλελεύθερη του μορφή, ως ηγεμονική αντίληψη στην κοινωνία σήμερα, οδηγεί με μεγάλες ταχύτητες στην εξαφάνιση όλων των δικαιωμάτων, οικονομικών και κοινωνικών, τα οποία κερδήθηκαν και εφαρμόστηκαν σε πολλά μέρη του κόσμου τις προηγούμενες δεκαετίες.

Μέρα με την ημέρα καταρρέει επίσης η ελπίδα της αριστερής διαχείρισης του συστήματος, αφού η εμπειρία δείχνει ότι το κράτος, ως συμφιλιωτής των αντιθέσεων, δεν υπάρχει και ότι αυτό ενσωματώθηκε ολοκληρωτικά και αμετάκλητα στις διαδικασίες συσσώρευσης του κεφαλαίου.

Τι άλλο μπορεί να σημαίνει άλλωστε η διαδικασία ιδιωτικοποιήσεων των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας και του φυσικού πλούτου; [πράγματα που ανήκαν παραδοσιακά στο κράτος, θεωρούνταν κοινωνικός πλούτος αλλά και πηγή δύναμης και εξουσίας του κράτους μαζί με την αστυνομία και τον στρατό].

Η κυπριακή εμπειρία αριστερής διακυβέρνησης όπως και η σημερινή ελληνική δείχνει πόσο δύσκολο είναι να εφαρμόσεις κάτι χωρίς την έγκριση των ελίτ. Και το θέμα δεν αφορούσε ούτε αφορά τις καλές προθέσεις των αριστερών ρεφορμιστικών ή και πιο ριζοσπαστικών κομμάτων.

Αφορά τον συσχετισμό δυνάμεων στους μηχανισμούς (θεσμούς) διακυβέρνησης που έκλεισε πλέον προς το μέρος των ελίτ.

«Δεν υπάρχει όμως εναλλακτική οδός», όπως οι ελίτ διαλαλούν με κάθε αφορμή δια μέσου των φερέφωνών τους οικονομολόγων, Μ.Μ.Ε., πολιτικών;

Η ιστορική εμπειρία δείχνει ότι τα πράγματα δεν είναι στατικά. Καμιά εξουσία δεν είναι ακλόνητη.

Ας επαναπροσδιορίσουμε τα προτάγματά μας. Ας ξαναβάλουμε στο επίκεντρο των αγώνων μας την ανατροπή του καπιταλισμού και όχι το μεροκάματο, το οποίο μας κρατά μια ζωή εγκλωβισμένους. Ας οργανώσουμε τους αγώνες σε οριζόντιες δομές ώστε κανένας ηγετίσκος να μην μπορεί να τους ξεπουλήσει.

Τότε μόνο η ελπίδα για μια κοινωνία ισότητας, αλληλεγγύης, κοινωνικής και περιβαλλοντικής δικαιοσύνης μπορεί να γίνει μια προοπτική εφικτή.

Τότε μόνο μπορεί ο άνθρωπος και ο πλανήτης που μας φιλοξενεί θα έχει μέλλον.

Συγκέντρωση Παρασκευή 1η του Μάη 5.00 μ.μ
πλατεία Φανερωμένης
Πορεία και συμμετοχή στην δικοινοτική πρωτομαγιά
Συσπείρωση Ατάκτων

Αντιεξουσιαστική Πρωτομαγιά

Συγκέντρωση Παρασκευή 1η Μαΐου 5.00. μ.μ. Φανερωμένη
Πορεία και συμμετοχή στην δικοινοτική Πρωτομαγιά

Συσπείρωση Ατάκτων / Αναρχικοί Αναρχικές

Ιατρικό ανακοινωθέν για τους δύο απεργούς πείνας: Η ευθύνη στα χέρια του Υπουργού Εσωτερικών και του κυπριακού κράτους

Οι Αλληλέγγυοι/ες στους δύο απάτριδες πρόσφυγες από την Συρία, οι οποίοι πραγματοποιούν απεργία πείνας μπροστά από το Υπουργείο Εσωτερικών για 62 μέρες, δημοσιοποιούν την ιατρική γνωμάτευση που εκδόθηκε σήμερα, κατόπιν χθεσινής εξέτασης των απεργών πείνας.

Σύμφωνα με τον Ιατρό Μάριο Ιερωνύμου, ο οποίος εξέτασε τους Αμντούλ Αλ Σατάρ και Μαχμούτ Χασάν:

«Εξέτασα σήμερα 26/6/15 τους 2 απεργούς πείνας στον χώρο απεργίας τους, έξω από την είσοδο του Υπουργείου Εσωτερικών. Ο Αμντούλ Αλ Σατάρ, 31 χρονών, βρίσκεται στην 61η ημέρα απεργίας πείνας. Έχει ήδη απολέσει το 27% του αρχικού σωματικού του βάρους και παρουσιάζει νευρολογική και γαστρεντερολογική συμπτωματολογία (ζάλη – πονοκεφάλους – εμετοί μετά από πόση νερού). Παρουσιάζει δε σημειολογία καταβολής του μυϊκού ιστού. Όλα τα παραπάνω οφείλονται στην πολυήμερη απεργία. Η κατάσταση του κρίνεται ως σοβαρή. Ο Μαχμούτ Χασάν, 31 χρονών, βρίσκεται στην 61η ημέρα απεργίας πείνας. Έχει ήδη απολέσει το 20% του αρχικού σωματικού του βάρους ενώ έχει νοσηλευτεί για καταβολή-κόπωση-ζάλη κατά την διάρκεια της απεργίας πείνας. Η κατάσταση του κρίνεται ως σοβαρή. Οι ασθενείς είναι σε καλή πνευματική κατάσταση, έχοντας σώας τας φρένας, ανησυχούν για την υγεία τους αλλά είναι αποφασισμένοι να συνεχίσουν και να κλιμακώσουν την απεργία. Έχουν ενημερωθεί για τους κινδύνους που ενέχει η απεργία πείνας. Ο αρμόδιος υπουργός (κ. Χάσικος) είναι ενημερωμένος για την απεργία. Λαμβάνοντας υπ' όψιν την κλινική εικόνα των απεργών, το ιδιαίτερα ζεστό κυπριακό καλοκαίρι και την ήδη επιβαρυμένη κατάσταση της υγείας τους, καλώ τους αρμόδιους θεσμούς να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες προς αποφυγή αρνητικών εξελίξεων» [1].

Οι Αλληλέγγυοι/ες στους δύο απάτριδες πρόσφυγες από την Συρία επισημαίνουν ότι οι συνάνθρωποί μας αυτοί πραγματοποιούν καθιστική διαμαρτυρία μπροστά από το Υπουργείο Εσωτερικών για 9 μήνες, ενώ ταυτόχρονα βρίσκονται στην 62η μέρα της απεργίας πείνας. Στο ενδιάμεσο μάλιστα όλων αυτών, οι δύο Κούρδοι από την Συρία πραγματοποίησαν απεργία δίψας για 5 μέρες, την οποία σταμάτησαν έπειτα από προσωπική δέσμευση του Υπουργού Εσωτερικών, για παραχώρηση υπηκοότητας (την οποία και

δικαιούνται καθώς πληρούν όλα τα κριτήρια), η οποία όμως δεν υλοποιήθηκε ποτέ. Οι Αλληλέγγυοι/ες στους δύο απάτριδες πρόσφυγες και απεργούς πείνας υπενθυμίζουν επίσης ότι «τον Οκτώβριο του 2014, μαζί με άλλους Κούρδους της Συρίας (Ajanib) ξεκίνησαν μια απεργία πείνας μπροστά από το Υπουργείο Εσωτερικών, με σκοπό να πιέσουν την κυβέρνηση να προχωρήσει με την εξέταση των αιτήσεων τους. Τον Δεκέμβριο του 2014 έλαβαν την απόφαση της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων, η οποία τους παραχωρούσε επικουρική προστασία». Για τους απεργούς πείνας, «είναι απαράδεκτο και άδικο που δόθηκε επικουρική προστασία αντί καθεστώς αναγνωρισμένου πρόσφυγα, αφήνοντας τους έτσι να ζουν χωρίς αξιοπρέπεια και με αίσθημα μόνιμης ανασφάλειας, επειδή:

Η επικουρική προστασία δεν εγγυάται μια διαρκή λύση και ως εκ τούτου τους αφήνει στο φόβο μιας ενδεχόμενης επιστροφής πίσω στην Συρία και εκ νέου δίωξης τους εκεί.

Δεν έχουν ουσιαστικές ευκαιρίες ένταξης και ενεργούς συμμετοχής στην κοινωνία, με αποτέλεσμα να είναι αποκλεισμένοι και στο περιθώριο, ζώντας συνεχείς διακρίσεις, χωρίς να μπορούν να ξαναρχίσουν την ζωή τους εδώ στην Κύπρο.

Με αυτό το καθεστώς δεν τους παραχωρούνται ταξιδιωτικά έγγραφα αναγνωρισμένα από άλλες χώρες και εφόσον είναι απάτριδες Κούρδοι της Συρίας δεν έχουν καθόλου ταξιδιωτικά έγγραφα.

Με το καθεστώς επικουρικής προστασίας δεν τους παραχωρείται το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης.

Τους αφήνει εγκλωβισμένους στην ανιθαγένειά τους, δεδομένου ότι δε έχουν ουσιαστική πρόσβαση στην ιθαγένεια λόγω των περιορισμένων πολιτικών πολιτογράφησης των Κυπριακών αρχών» [2].

Σε αυτό το πλαίσιο, οι δύο Κούρδοι απεργοί πείνας από την Συρία χρησιμοποιούν το μόνο όπλο που τους έχει απομείνει, το ίδιο το σώμα τους και την αξία που υποτίθεται ότι έχει η ανθρώπινη ζωή στην «πολιτισμένη Δύση», σ' έναν αγώνα για το αυτονόητο: τη διασφάλιση των αναφαίρετων δικαιωμάτων τους και θεμελιωδών ελευθεριών τους. Γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους, στηρίζουμε τον αγώνα των δύο Κούρδων απεργών πείνας από τη Συρία, προτάσσοντας την αλληλεγγύη μας απέναντι στην υποκρισία των κρατών, τόσο της Κυπριακής Δημοκρατίας ειδικότερα όσο και της υπόλοιπης «Ευρώπης Φρούριο» γενικότερα. Αντιστεκόμαστε στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές της ανεργίας, της φτώχειας και της λιτότητας, στο πλαίσιο των οποίων οι μετανάστες/ριες και οι πρόσφυγες μετατρέπονται στα εξιλαστήρια θύματα μίας συστημικής κρίσης. Τέλος, οι Αλληλέγγυοι/ες στους απάτριδες πρόσφυγες τονίζουν ότι η κατάσταση της υγείας των δύο Κούρδων απεργών πείνας από τη Συρία χαρακτηρίζεται πλέον επίσημα ως σοβαρή και η αποκλειστική ευθύνη για τις ζωές τους βρίσκεται στα χέρια του Υπουργού Εσωτερικών, Σωκράτη Χάσικου, και του Κυπριακού κράτους .

Τα σύνορα δεν χωρίζουν τους λαούς, αλλά πλούσιους και φτωχούς

Αλληλέγγυοι/ες με τον Αγώνα των Δύο Απάτριδων Προσφύγων και Απεργών Πείνας
Λευκωσία, Σάββατο, 27 Ιουνίου 2015

1 Ιερωνύμου Μάριος, Ιατρός – Λευκωσία, Παρασκευή, 26 Ιουνίου 2015, «Ιατρικό ανακοινωθέν για τους Αμντούλ Αλ Σατάρ και Μαχμούτ Χασάν»

2 Απεργοί Απάτριδες Κούρδοι Πρόσφυγες – Λευκωσία, Δευτέρα, 27 Απριλίου 2015, «Ανοικτή επιστολή προς Υπουργό Εσωτερικών, Σωκράτη Χάσικο: Στην Μεσόγειο δεν πεθαίνουν πρόσφυγες μόνο στη θάλασσα, αλλά και στη στεριά, μόνο που ο θάνατος αυτός είναι αργός και σιωπηρός»

ΑΠΑΤΡΙΔΕΣ ΚΟΥΡΔΟΙ ΤΗΣ ΣΥΡΙΑΣ

• 9 ΜΗΝΕΣ διαμαρτυρίας έξω από το Υπουργείο Εσωτερικών

•Σχεδόν 60 ΜΕΡΕΣ απεργίας ΠΕΙΝΑΣ

• 5 ΜΕΡΕΣ απεργίας ΔΙΨΑΣ

• 1 υπόσχεση από τον Υπουργό Εσωτερικών για παραχώρηση υπηκοότητας που δεν υλοποιήθηκε ποτέ

ΔΥΟ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΝ ΝΑ ΠΕΘΑΝΟΥΝ

Στη Μεσόγειο δεν πεθαίνουν πρόσφυγες μόνο στη θάλασσα αλλά και στη στεριά, μόνο που ο θάνατος αυτός είναι αργός και σιωπηρός...

(Abdel Alsatar και Mahmoud Hasan, απεργοί πείνας)

συσπείρωση ατάκτων ★

15 ΙΟΥΛΗ 1974
ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ

τότε με τα τανκς
τώρα με
τα banks

★σΑ

15 Ιουλίου 1974: Τότε με τα τανκς, τώρα με τα banks

Εδώ Μεσόγειος, εδώ νεκροταφείο

Antifa Lefkosa

εδώ μεσόγειος
εδώ νεκροταφείο

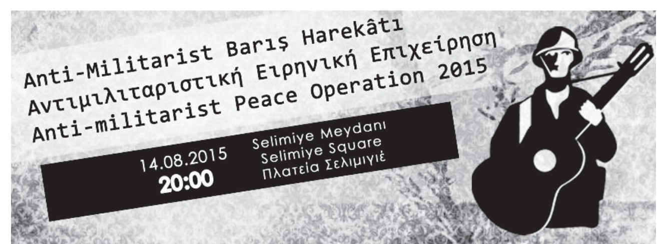
Η μεταναστευτική πολιτική εν πολιτική θανάτου. Το 2015 μόνο, πάνω που 2.000 μετανάστες/πρόσφυγες επεθάναν ή αγνοούνται. Που τους επιζώντες, πολλά λλίες επιάν χαρτιά, αρκετοί απελαύνουνται ενώ οι υπόλοιπες παρανομοποιούνται για να δουλεύκουν σε άθλιες συνθήκες. Τζιαι η Κύπρος ακολουθεί αντίστοιχη πολιτική: συστηματική βία, κέντρα κράτησης, έλεγχος/επιτήρηση, υποτίμηση της εργατικής τους δύναμης τζιαι εκμετάλλευση σε φάρμες, μπουρδέλα, νοικοκυριά. Τούτη η στρατηγική χτυπά αρχικά, το πιο ευάλωτο κομμάτι της εργατική τάξης τζαι δημιουργεί ρωγμές στο εσωτερικό της. Η αλληλεγγύη και σύμπραξη με τους/τις μετανάστες/τριες είναι αναπόσπαστο κομμάτι των αγώνων μας. Μόνο όταν αντιληφθούμε τι μας ενώνει θα ξεπεράσουμε όσα μας χωρίζουν...

Αντιμιλιταριστική Ειρηνική Επιχείρηση 2015

Συνέλευση για μια Αποστρατικοποιημένη Λευκωσία

Η συναυλία διοργανώθηκε για έκτη συνεχή χρονιά στην Λευκωσία στις 14 Αυγούστου, με σκοπό την ευαισθητοποίηση του κοινού ενάντια στο μιλιταρισμό και τα θέματα της ελευθερίας και της συνύπαρξης των λαών. Η συναυλία αποτελεί μέρος του ευρύτερου αγώνα μας ενάντια σε όλους τους στρατούς και στις δύο πλευρές της διαχωριστικής γραμμής. Το όνομα "Anti-Militarist Peace Operation" («Αντιμιλιταριστική Ειρηνική Επιχείρηση»), επιλέγηκε ως έκφραση ειρωνείας προς τον παραπλανητικό χαρακτηρισμό που χρησιμοποιείται από την Τουρκία για την τουρκική εισβολή ως υποτιθέμενη «ειρηνική επιχείρηση». Η επιλογή της ημερομηνίας είναι σημαντική, σημαδιακή και καθόλου τυχαία διότι αυτή είναι η μέρα κατά την οποία πραγματοποιήθηκε η δεύτερη φάση της τουρκικής εισβολής και η μέρα κατά την οποία ειπώθηκε η γνωστή φράση «Η Αϊσέ μπορεί να πάει διακοπές», από τον τότε Τούρκο Πρωθυπουργό προς τον Υπουργό Εξωτερικών της Τουρκίας, όταν άρχισε η στρατιωτική επιχείρηση στην Κύπρο. Η διαφημιστική εκστρατεία της εκδήλωσης, όπως και οι προηγούμενες συναυλίες, έτυχαν ιδιαίτερης προσοχής. Για την προώθηση της εκδήλωσης χρησιμοποιείται μια τροποποιημένη αντιμιλιταριστική εκδοχή του γνωστού λογότυπου που συναντάται συνήθως σε στρατιωτικές περιοχές και σε στρατόπεδα του κατοχικού στρατού. Αντί ο στρατιώτης να κρατάει στο χέρι ένα όπλο (σύμβολο πολέμου), κρατάει μια κιθάρα. Ακόμη, η φράση «Προσοχή στρατιωτική ζώνη» αντικαθίσταται από τη φράση «Προσοχή μη στρατιωτική ζώνη». Στη συναυλία συμμετείχαν οι BANDİSTA (όπως κάθε χρόνο).

R.I.P. Liza: Τα σύνορα είναι χαρακιές στο σώμα του πλανήτη

Islandanarchy Cyprus, Λευκωσία

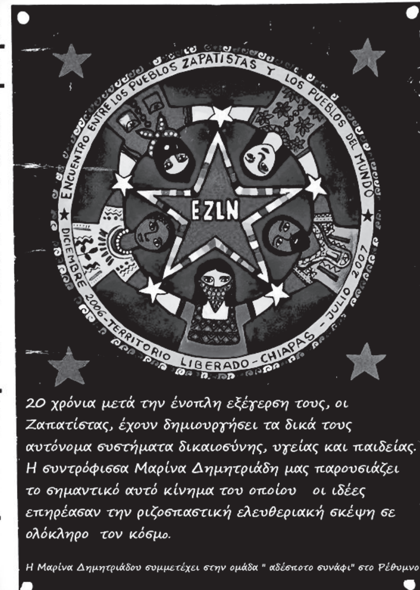
Συμβολική δράση διαμαρτυρίας για τον θάνατο της Λίζας, η οποία βρήκε τραγικό θάνατο προσπαθώντας να ξεφύγει από τον έλεγχο του "immigration". Ρίχτηκαν μπογιές στο «Άγαλμα της Ελευθερίας», κολλήθηκαν και ρίχτηκαν χαρτιά «άδειας εργασίας» και γράφτηκαν συνθήματα, μεταξύ "RIP Liza" και «Τα σύνορα είναι χαρακιές στο σώμα του πλανήτη».

20 Χρόνια Ζαπατίστας: Γνωριμία με το κίνημα των Ζαπατίστας στο Μεξικό

Οι Ζαπατίστας, με βάση την Τσιάπας, ξεκίνησαν την ένοπλη εξέγερση τους την 1η Ιανουαρίου του 1994, ημέρα κατά την οποία τέθηκε σε ισχύ η συμφωνία NAFTA (βορειοαμερικάνικη συμφωνία ελεύθερης αγοράς), συμφωνία η οποία τα επόμενα χρόνια επρόκειτο να φέρει το 65% του πληθυσμού της χώρας κάτω από το όριο της φτώχειας και να διευρύνει το χάσμα φτωχών-πλουσίων. 20 χρόνια μετά την ένοπλη εξέγερση τους, οι Ζαπατίστας, έχουν δημιουργήσει τα δικά τους αυτόνομα συστήματα δικαιοσύνης, υγείας και παιδείας.

Η συντρόφισσα Μαρίνα Δημητριάδη μας παρουσίασε το σημαντικό αυτό κίνημα, του οποίου οι ιδέες επηρέασαν την ριζοσπαστική ελευθεριακή σκέψη σε όλο τον κόσμο, στον Κοινωνικό Χώρο Kaymakkιν στην Λευκωσία, στις 22 Μαΐου, και στο καφενείο – μπαρ Στον Δρόμο στην Λεμεσό, σε συνεργασία με το Αντιφασιστικό Δίκτυο Λεμεσού, στις 23 Μαΐου.

Ευελικτοποίηση της εργασίας και οικονομική κρίση

Μέσα στις συνθήκες κρίσης αυξάνονται, τόσο σε ένταση όσο και σε έκταση, οι πιέσεις στην εργασία. Οι μισθοί μειώνονται, οι όροι εργασίας επιδεινώνονται και η εργασιακή ανασφάλεια εξαπλώνεται σε ολοένα και μεγαλύτερη μερίδα των εργαζομένων. Με την ανεργία να σταθεροποιείται σε επίπεδα ρεκόρ και την υποαπασχόληση να αυξάνεται το ερώτημα που μπαίνει είναι αν η κατάργηση της Κυριακάτικης αργίας στο λιανικό εμπόριο είναι μέρος μιας ευρύτερης διαδικασίας εμπέδωσης μιας νέας απεχθούς κανονικότητας στο εργασιακό πεδίο.

Ο κοινωνιολόγος Γρηγόρης Ιωάννου μας παρουσίασε τη σχέση μεταξύ ευελικτοποίησης της εργασίας και της οικονομικής κρίσης, με αφορμή τις προσπάθειες για την κατάργηση της Κυριακής ως αργίας, στον Κοινωνικό Χώρο Kaymakkιν, στις 29 Μαΐου.

Η Εθνική Φρουρά πριν και κατά τη διάρκεια του πραξικοπήματος και της εισβολής

Στις 21 Ιουλίου, διοργανώθηκε συζήτηση στον Κοινωνικό Χώρο Kaymakkιν με τον Αδάμο Κούτρα, στρατιώτη του 361 Τάγματος Πεζικού το 1974, ο οποίος κατέθεσε τη δική του εμπειρία για την Εθνική Φρουρά, την αντιμετώπιση των αριστερών στρατιωτών και τις μάχες στην Αλωνάγρα και Κλεπίνη – Παχύαμμο.

Η Εθνική Φρουρά πριν και κατά τη διάρκεια του πραξικοπήματος και της εισβολής

Μια συζήτηση με τον Αδάμο Κούτρα

Ο Αδάμος Κούτρας, στρατιώτης του 361 Τάγματος Πεζικού το 1974, καταθέτει τη δική του εμπειρία για την Εθνική Φρουρά, την αντιμετώπιση των αριστερών στρατιωτών και τις μάχες στην Αλωνάγρα και Κλεπίνη – Παχύαμμο

Τρίτη 21.07
19.30

Κοινωνικός Χώρος Kaymakkιν

συσπείρωση ατάκτων

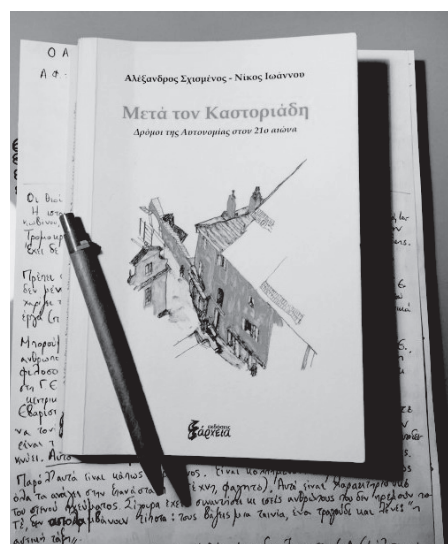
Μικρό σχολείο για την Αυτονομία

Το Αυτόνομο Σχολείο ξεκίνησε τη λειτουργία του στον Κοινωνικό Χώρο Kaymakkιν, μ’ ένα διήμερο για την Αυτονομία.

Την Πέμπτη, 17 Σεπτεμβρίου 2015, έγινε μία παρουσίαση, με θέμα «Εισαγωγή στη Αυτονομία», και προβλήθηκε το ντοκιμαντέρ «Αυτονομία Ζαπατίστας».

Την Παρασκευή, 18 Σεπτεμβρίου, έγινε παρουσίαση του βιβλίου «Μετά τον Καστοριάδη: Δρόμοι της Αυτονομίας στον 21ο Αιώνα» (εκδόσεις Εξάρχεια, Δεκέμβριος 2014).

Οι δύο παρουσιάσεις έγιναν από έναν από τους δύο συγγραφείς, τον Νίκο Ιωάννου, καθώς ο Αλέξανδρος Σχισμένος, δεν μπόρεσε τελικά να είναι μαζί μας στο Kaymakkιν.

Ελεύθερο Λογισμικό για μια Ελεύθερη Κοινωνία

Με αφορμή τα 30 χρόνια δράσης του Ιδρύματος Ελεύθερου Λογισμικού και στα πλαίσια των Κύκλων Αυτομόρφωσης του Αυτόνομου Σχολείου, η Συσπείρωση Ατάκτων παρουσίασε το θέμα «Το Ελεύθερο Λογισμικό και η Απελευθέρωση των Χρηστών της Τεχνολογίας».

Η παρουσίαση και συζήτηση έγινε στις 2 Οκτωβρίου στον Κοινωνικό Χώρο Kaymakkιν.

Για περισσότερες πληροφορίες για το ελεύθερο λογισμικό: http://selforganised.org/libresociety/

FSF30 YEARS

Ελεύθερο Λογισμικό για μια Ελεύθερη Κοινωνία

Κύκλος Αυτομόρφωσης για το Ελεύθερο Λογισμικό και την απελευθέρωση των χρηστών της τεχνολογίας

Κοινωνικός Χώρος ***Kaymakkιν*** *Social Space*

Free-Libre Software for a Free Society

Self-Education Circle on Free-Libre Software and the Liberation of Technology Users

Beyond Europe Camp

Κάλεσμα 1ου Διεθνούς Κάμπινγκ του Beyond Europe στην Χαλκιδική, 18-25 Αυγούστου

Στην ΒΑ Χαλκιδική ο πολύχρονος αγώνας που πήρε χαρακτηριστικά τοπικής εξέγερσης των κατοίκων κατά των δυνάμεων καταστολής αλλά και κατά των τοπικών αρχών, ανέδειξε σε όλη την έκταση το ζήτημα της καπιταλιστικής ανάπτυξης αλλά και την δύναμη της αντίστασης όταν αυτή περνάει στα χέρια των πολιτών.

Η Καναδικών συμφερόντων εταιρία El Dorado Gold που ασχολείτο με τις εξορύξεις, με τη σκανδαλώδη συνδρομή του Ελληνικού κράτους αλλά και της μεγαλύτερης Ελληνικής κατασκευαστικής εταιρίας ΑΚΤΩΡ, αποφάσισαν να βάλουν τέλος σε μία περιοχή με αρχέγονα δάση με πλούσια κτηνοτροφία, μελισσοκομεία, γεωργία, με πανέμορφες παραλίες (με ήπια τουριστική δραστηριότητα) και αστείρευτους υδάτινους πόρους.

Τα σχέδια τους φυσικά δεν περιορίζονται στην Χαλκιδική αλλά επεκτείνονται σε όλη τη Μακεδονία και τη Θράκη που έχουν εντοπιστεί κοιτάσματα χρυσού.

Η μέθοδος της κυάνωσης που ακολουθεί η εταιρία στα έργα της σε όλο τον κόσμο δεν αφήνει κανένα περιθώριο για το τι συμβαίνει ήδη και τι πρόκειται να συμβεί στην περιοχή.

Το φαραωνικό έργο της πιο μεγάλης οικολογικής καταστροφής στην Ελλάδα δεν θα μπορούσε να προχωρήσει χωρίς τη σκληρή καταστολή, αναδεικνύοντας μία άλλη βαριά βιομηχανία, τη βιομηχανία των διώξεων. Αυτή τη στιγμή διώκονται πάνω από 300 κάτοικοι και αλληλέγγυοι, πολλοί από τους οποίους με βαριά κακουργήματα.

Και ενώ όλα αυτά συνέβησαν κατά τη διακυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και μετά της Ν.Δ η οποία εξάντλησε όλη της την αγριότητα στην περιοχή, εδώ και ένα χρόνο φάνηκε πως κάτι μπορούσε να αλλάξει σε θεσμικό επίπεδο. Πρώτα με τις Δημοτικές εκλογές (Μάιος) που ο νέος δήμαρχος της περιοχής στηρίχθηκε από το κίνημα ενάντια στην εξόρυξη χρυσού και αργότερα στις βουλευτικές εκλογές (Ιανουάριος 2015) με νικητή τον ΣΥΡΙΖΑ που υποσχόταν το σταμάτημα του έργου.

Οι εξελίξεις όμως είναι απογοητευτικές για όσους εναπόθεσαν τις ελπίδες τους στους θεσμούς. Εδώ και 2 μήνες ο δήμαρχος της περιοχής παραιτήθηκε αδυνατώντας να δώσει έστω και μία μικρή διέξοδο στο πρόβλημα, η δε νέα κυβέρνηση της Αριστεράς προσπαθεί να κερδίσει πολιτικό χρόνο αφού μέσα στα σχέδια της δεν είναι η μετωπική ρήξη με τις δύο εταιρίες (Eldorado – ΑΚΤΩΡ). Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τα έργα να συνεχίζονται με όλο και πιο εντατικούς ρυθμούς με αποτέλεσμα το αρχέγονο δάσος των Σκουριών να μεταμορφώνεται σε σεληνιακό τοπίο.

Από την άλλη το κίνημα κατά της εξόρυξης, το πιο μεγάλο κίνημα στην Ελλάδα της κρίσης, ήδη καταπονημένο από το βάρος των διώξεων και των δικών που έχουν ήδη ξεκινήσει αλλά και αυτών που αναμένονται, βρίσκεται σήμερα σε σημείο καμπής.

Η απομυθοποίηση της ανάθεσης και των υποσχέσεων της για αποτελεσματική και οριστική λύση του προβλήματος κλείνει τον κύκλο της. Η αναμονή για θεσμική λύση κατέδειξε πως ο αδιαμεσολάβητος αγώνας είναι ο μόνος δρόμος για τη νίκη του κινήματος ενάντια στην εξόρυξη. Η αυτονομία των κινημάτων ενάντιά σε οποιαδήποτε κυβέρνηση πρέπει να είναι η απαράβατη αρχή τους.

Αυτός είναι ο νέος κύκλος που ανοίγει ανάμεσα στους κατοίκους και στις επιτροπές δράσης και σε αυτή την χρονική στιγμή το διεθνές αντικαπιταλιστικό – αντιεξουσιαστικό δίκτυο (Beyond Europe) παίρνει την πρωτοβουλία για ένα κάμπινγκ αλληλεγγύης και αγώνα 18 με 25 Αυγούστου στην παραλία της Ιερισσού, στην περιοχή που δέχτηκε την μεγαλύτερη καταστολή από το κράτος.

Είναι ένα κάλεσμα σε όλους όσους θέλουν να δώσουν το παρόν στον αγώνα για Γη και Ελευθερία ενάντια στα καταστροφικά σχέδια του κεφαλαίου.

Καλούμε άτομα και συλλογικότητες να συμμετέχουν στις πολιτικές και πολιτισμικές εκδηλώσεις αλλά και στη διαδήλωση που ετοιμάζεται στην απαγορευμένη ζώνη σε συνεργασία με τους κατοίκους της περιοχής. Σας καλούμε να δώσετε μια ανάσα ελευθερίας σε έναν αγώνα που η εξέλιξή του την συγκεκριμένη περίοδο θα αποτελέσει τον φάρο της πορείας πολλών άλλων αγώνων στην Ελλάδα. Για εμάς το νόημα της ζωής είναι ο διεθνής κοινός τόπος των αγώνων για την απελευθέρωση των ανθρώπων από την τυραννία του αδηφάγου καπιταλισμού και την ηγεμονία του κράτους και των αφεντικών.

Beyond Europe Crew, 3 Ιουνίου 2015

Last call: The stakes are high, but still too low

Call from Beyond Europe for the transnational Camp in Chalkidiki – 18th-25th August 2015

OXI to capitalism! From the moment it was announced the referendum in Greece seemed to hold great symbolic meaning, something that was confirmed by both the result and the reactions that followed: The 'no' was not solely against the granting of another loan with the usual reform conditions of the EU. It was also the voice of the people against the supposed lack of alternatives to the European policy German dominated austerity. The Greek OXI also reflects the crisis of legitimacy that neoliberal capitalism has faced in Europe since the beginning of the economic crisis. Even if the increasingly visible social contradictions can't be covered up by ideology that easily anymore, the idea of a liberated society is not getting closer in any way. The antiauthoritarian movements are speechless and trapped in their own scenes and issues or, at best, local struggles, whilst still facing a vast countervailing power. What needs to be done now is to overcome the silence after the failure of the anti-globalization movement. What we need to do is to push organizing forward, deepen our networking and plan our mobilizations against Capitalism and its impositions all over Europe.

The Camp in Chalkidiki is a step in this direction. It is not the first coming together of Beyond Europe as a trans-European alliance, but we want to come to an understanding of our social relations in the current situation, we want to find common ground and work out our differences. We wish to address not only our comrades organized in Beyond Europe, but all the antiauthoritarian movements and networks of Europe.

Why Chalkidiki? Why Greece?

In the beheaded mountains and the now naked forests of the North-eastern Chalkidiki, in the area of Skouries, one will find one of the biggest "development

projects" [sic] in the history of modern Greece. In Skouries and in Greece, it is not only the story of the rich, rulers and oppressors that is written, but also that of the poor, the weak and the oppressed. Our presence in Chalkidiki is a further attempt to step up and broaden our transnational discussion on anticapitalism and ecology. But one dimension is already clear: We fight to overthrow the capitalist system and its authoritarian structures, the dominant means of production that lead to the exploitation of people. We seek to create self-organized and decentralized social and political structures, so that the production of goods meet people's needs, and show the way out of capitalist domination and beyond the state and nation. We meet here, to show our solidarity to the local struggles in Greece and in Chalkidiki, but also to learn from them.

Plan A? Plan B? Plan C!

Contrary to the propaganda in most parts of Europe, a "Grexit" was never seriously debated by the Greek government. What it really wanted to change was the form in which profit was generated in Greece. Plan A, decided in Berlin and executed in Brussels, was one of tough austerity and budget consolidation at the expense of wage earners, small business owners, the unemployed, pensioners and the precarious. However, the new Greek government and its supporters had a plan B in mind. Accordingly, they wanted to make the rich and the equity owners pay up. A little bit of redistribution from top to bottom rather than vice versa (with, of course, unchanged capitalist business at its basis). This left social democratic course may at first hedge-in immediate impoverishment and stem humanitarian disasters (such as the collapse of the public health system in Greece) – and thus is more desirable than the neoliberal dictates of plan A, but it is still far from enough. Because this Plan B is no more than a mixture of nostalgia for past decades, including a strong welfare state, and a lack of vision beyond the status quo. "Beyond Europe" was never about a fairer, kinder or more flowery capitalism, but about its abolition. A crisis that was produced by the capitalist system itself should not be overcome by restoring its previous state, but by fighting its cause: capitalism. "For an Antiauthoritarian Europe beyond the state, nation and capital" is therefore not an ultra-radical demand, but the only reasonable and "sustainable" solution to the current madness and its constant repetition. At our antinational camp we want to face the question of how we, together, can extend the "No to neo-liberalism" by the Greeks to a Europe-wide "No to capitalism".

Anti-authoritarian movement instead of national unity

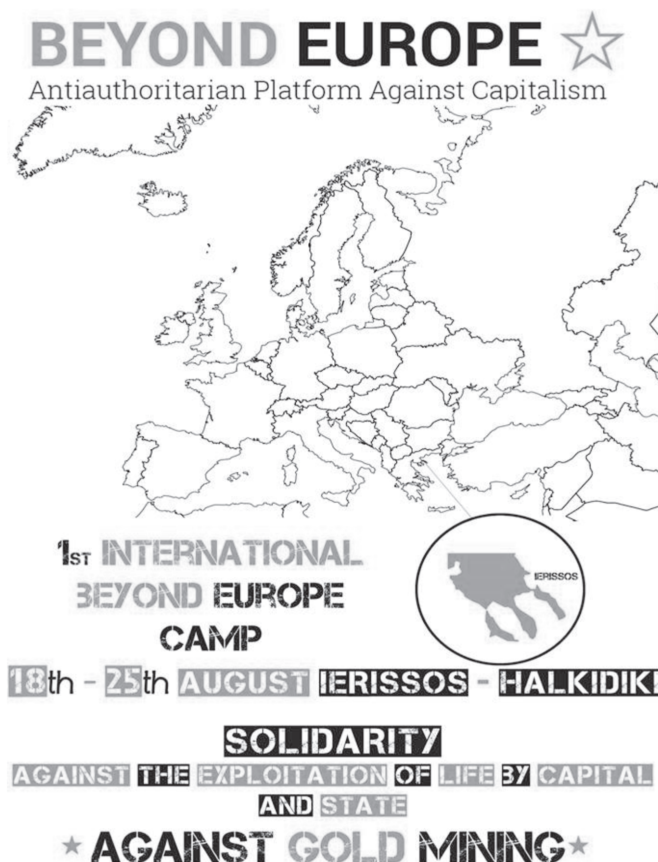
As complex as the "Oxi" of the Greek population was, as much it has been exploited immediately after the referendum on July 5, no one asks the social movements, that partly produced it, whether they agree with this interpretation. Once again, a great illusion becomes clear, even if only in passing: the illusion that elections and referenda could lead to the enforcement of the alleged interests of the population. Neither the great "No" nor the bad deal in the weeks after that can hide this fact. The referendum not only had a class character, but also a nationalist one – which became the important "playing card" of national unity for Tsipras and his government. This is also the instrument that makes it possible to foist a package of 13 billion on his own people one week after the "Oxi". In such situations, the pressure of social movements is particularly necessary because the "Oxi" should not only be for one day, but must be a permanent serious opposition. The much-touted alternative to Syriza is, like any other leftist alternative, just not imaginable without social movements. Let's not forget how Syriza developed from a small splinter party to the strongest political party in Greece within a short time: the party took advantage of the situation of a mobilized society to promote themselves as a political force. Greek society was mobilized by movements and initiatives that took the reins in their own hands and tried to go beyond institutionalized defense and local struggles through the unifying perspectives of self-organization and social transformation. But what do these rapid events in recent weeks and months mean for European-wide solidarity with the Greek movements? Does the new Greek government gamble away the trust placed in them, if it attaches no meaning to the dialectic of movement and government? Or should we have been mistaken in the Greek project and must draw other conclusions now, because a gagged Greek Government with a good heart just remains to execute "real" (i.e. neo-liberal) politics? We want to have exactly this discussion at the camp, in exchange with the local anti-goldmine movement and their experiences, in theory and practice.

In addition: We need to draw the balance after six years of crisis conflicts, fighting in the spheres of production and reproduction, for our rights, against work pressure and exclusion and against Fortress Europe. What about emancipatory ideas and their dissemination and relations with left-wing parties from the perspective of the anti-authoritarian movement? We do not have a master plan for the overthrow of this

society. The ideology of "No Alternatives" was able to prevail in Europe partly because there was no opposition. There are questions such as what the anti-authoritarian forces in Europe have to offer – besides the reformist projects – that we want to discuss at the camp together.

The "forced break" for international networking after the collapse of the anti-globalization movement has to come to an end. The first steps have already been taken, with the Beyond Europe Camp we want to go even further in that direction. We want to talk about the way this society is organized and we want to work out a basis for collective actions against it. The camp offers the opportunity to strengthen transnational contacts and thus to initiate a communication process between movements of different countries. We need a long-term and open discussion about common perspectives on practice. This understanding of a practical anti-national internationalism must be an integral part of the offensive of the antiauthoritarian left. Again, the result cannot simply be the next European Forum or some loosely networked solidarity actions. It takes a return to politics, but at the same time a departure from classical politics.

Beyond Europe Crew, August 2015

No gold, no masters

On Sunday, the 23rd August 2015, about 2000 people attended on a demonstration in the mountains of Skouries. During this heavy clashes between demonstrators and the police took place, with police making massive use of teargas and shock grenades. 78 persons were detained, of which 4 are still being held in custody.

The demonstration was organised by the anti-authoritarian platform against capitalism, Beyond Europe, together with activist committees of the local villages in the area of Skouries. This protest march was the practical culmination of the international Beyond Europe camp, which has been taking place at the beach of Ierissos close to the area of Skouries. At this camp, 400-500 anti-authoritarians from all over Europe came together in order to exchange ideas with each other and discuss political analyses and practices. The location was chosen very consciously in order to support the ongoing ecological-social struggles against the extraction of gold and other heavy metals in Skouries. And of course we are not only active on behalf of but alongside the local activists. For a long time now, Beyond Europe activists have been engaged in practical solidarity and support for this struggle. It has a strong impact for social movements in Greece and the whole of Europe as an important frontline in the struggle against the reconfiguration of European capitalism through the Troika on the back of the many.

For us, the camp and especially the demonstration is a political success, by being set in the right place at the right time. In January 2015 the left party Syriza took over power and evoked hope in many Leftists. Concerning the issue of Skouries, Syriza played the role of the party of the movement during opposition, but

has acted very different since it has been in power. Shortly before the march the Alexis Tsipras' government resigned, only two days after the start of the Beyond Europe camp and since Syriza had learned about our demonstration. Meanwhile the energy minister Panos Skourletis ordered to suspend the mining operations in Chalkidiki on 19th August, claiming the company violated environmental contract terms. We attribute the announcement to close the mine as a result of us choosing to organise a camp here, but we did not rely on the government's announcement as being the end of the struggle– which we have seen to be justified. One day after the announcement, during our walk from the camp to the mountain by the village Megali Panagia we could see that the works at the mines were continuing. This was just one more expression of the most basic but important lesson in the questions of relation between parties and the movements: although they may improve tiny things within their limited capacity, the possibility to create real progress and emancipation lies in our hands. Delegating desires for change towards parties will always be a dead end, since parties in power will always need to work to enact national interest. We agree with Syriza that the mines in Skouries need to be closed, but it is up to us to fulfill this task. Our action sent this message to any party which will take power in the Greek re-elections in September.

Sunday's demonstration put the important and vital struggle of Skouries back on the table. Its impact was felt deeply all over Greece and beyond. We see this as a political success as now, since the first time after the huge general strike of 2012, a new political dynamic from below is being created in Greece. After a drought of social movements since that year, Syriza's seizure of power seemed to have paralyzed large parts of it due to a position of granting the Tsipras' government time. Our camp and demonstration was an effort to put an end to this drought and rely on our strongest weapon – self-organisation and social struggles.

As always when social struggles are effective, the state's repression also continued yesterday. In the several years in the ongoing issue of Skouries, police and secret services have been heavily trying to oppress the local movement by harassment, arrests and juridical prosecution. Yesterday again, the police violently dispersed the demonstration, arrested 78 people and injured several. One person suffered a broken leg while being arrested by the cops. Our wishes for a quick recovery are with her and with everyone else suffering beating or gas injuries. And of course we are in solidarity with the four still detained, as well as all the other activists being prosecuted in the last years. This might only have been a small step towards an anti-authoritarian organisation beyond borders and against the sadness of real existing capitalism, but it was a step nonetheless. And there is more to come.

Beyond Europe Crew, 24 August 2015, Ierissos

Για τη συμμετοχή μας στο Beyond Europe Camp και το κίνημα ενάντια στην εξόρυξη χρυσού στις Σκουριές

Συσπείρωση Ατάκτων

Όπως συμβαίνει πάντοτε στην ιστορία της ανθρωπότητας, η κυρίαρχη ιστορία των από πάνω και των από μέσα αντιπαραβάλλεται με την «άλλη» ιστορία, των από κάτω και των απ' έξω. Παράλληλα με την ιστορία της υποταγής και της καταπίεσης γράφεται και η ιστορία της κινητοποίησης και της αντίστασης. Ταυτόχρονα με τη συνεχή εξέλιξη της εκμετάλλευσης και της καταστροφής αναδύεται από τον πάτο της ταξικής διαστρωμάτωσης και το περιθώριο του εξουσιαστικού συστήματος, η ιστορία της δικαιοσύνης, της ισότητας και της ελευθερίας, της αλληλεγγύης, της αξιοπρέπειας και της αυτονομίας.

Αυτή, η «άλλη» ιστορία, των από κάτω και των απο έξω, μπορεί να ακολουθεί υπόγεια διαδρομή, αλλά σίγουρα δεν είναι ανύπαρκτη. Μπορεί να μην εμφανίζεται στα έγχρωμα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων και τα κεντρικά δελτία ειδήσεων των τηλεοπτικών σταθμών, αλλά σίγουρα αναδύεται από τα έγκατα της γης, εκεί όπου βρίσκεται το μαγκανοπήγαδο της παραγωγής και της κατανάλωσης, παρεμποδίζοντας τη λειτουργία του και αμφισβητώντας την ηγεμονία του. Στα αποκεφαλισμένα βουνά και τα αποψιλωμένα δάση της Βορειοανατολικής Χαλκιδικής, στην περιοχή των Σκουριών, δεν γράφεται μόνο η ιστορία των πλούσιων, των κυρίαρχων και των καταπιεστών, γράφεται επίσης η ιστορία των φτωχών, των αδύναμων και των καταπιεζόμενων.

Σ' αυτήν την «άλλη» ιστορία ανήκουν και οι δικοί μας αγώνες. Στο πλάι αυτών των απλών ανθρώπων και των απόμακρων κοινοτήτων στεκόμαστε και εμείς, ως ένα μικρό, αλλά ενεργό κομμάτι των αντικαπιταλιστικών και αντιεξουσιαστικών κινημάτων σ' ολόκληρο τον κόσμο, τα οποία επέλεξαν να αναλάβουν δράση και να επιδείξουν την αλληλεγγύη τους με τον αγώνα για την προστασία της περιοχής των Σκουριών στη Βορειοανατολική Χαλκιδική.

Σάββατο, 9 Νοεμβρίου 2013

Παγκόσμια Ημέρα Δράσης Ενάντια στην Εξόρυξη Χρυσού στη Χαλκιδική

Έχουν περάσει σχεδόν δύο χρόνια από την Παγκόσμια Ημέρα Δράσης Ενάντια στην Εξόρυξη Χρυσού στη Χαλκιδική[1], όταν αποφασίσαμε να συστρατευτούμε στον αγώνα του τοπικού οικολογικού και κοινωνικού κινήματος, ενάντια στα σχέδια της πολυεθνικής επιχείρησης Ελντοράντο – Ελληνικός Χρυσός Α.Ε. και τις πολιτικές των μνημονιακών κυβερνήσεων του ελληνικού κράτους.

Για εμάς, η απόφαση αυτή δεν περιοριζόταν σε μια απλή διακήρυξη ή μία συμβολική δράση. Στηριζόταν στη βαθιά επίγνωση ότι οι αγώνες δεν κερδίζονται ούτε με μεγάλα λόγια και επικοινωνιακά τεχνάσματα, ούτε μέσω της αντιπροσώπευσης, της ανάθεσης και του κυβερνητισμού.

Δεν εκπλαγήκαμε λοιπόν από το γεγονός ότι κανένα κόμμα, καμία κυβέρνηση και κανένας θεσμός δεν σταμάτησε την Ελντοράντο στις Σκουριές και δεν προστάτευσε τον Κάκαβο από την εξόρυξη. Η ιστορική εμπειρία δείχνει ξεκάθαρα πλέον ότι οι πολιτικές τόσο της φιλελεύθερης και συντηρητικής δεξιάς, όσο και της σοσιαλδημοκρατικής και ρεφορμιστικής αριστεράς, υποτάσσονται στις επιταγές των ελίτ και του κεφαλαίου μόλις βρεθούν σε κυβερνητικό θώκο.

Εκπλαγήκαμε όμως ευχάριστα από τους κατοίκους και τις κοινότητες που επέλεξαν στην πλειοψηφία τους να διεξάγουν τον αγώνα για διάσωση του δάσους των Σκουριών αυτοοργανωμένα, αδιαμεσολάβητα και δυναμικά. Αυτή τους η στάση είναι που κρατά την υπόθεση Σκουριές ζωντανή και είναι αυτή που δίνει και σε μας ελπίδα για μια άλλη κοινωνία.

Με αυτές τις σκέψεις, επιλέξαμε να συμβάλουμε στην ανάδειξη της «άλλης» ιστορίας, αυτής των από κάτω και των από έξω. Μαζί με τους συντρόφους και τις συντρόφισσες μας στο διεθνές δίκτυο Beyond Europe – μία αντιεξουσιαστική πλατφόρμα ενάντια στον καπιταλισμό[2]– οργανώσαμε τη διεθνή κατασκήνωση από τις 18 μέχρι τις 25 Αυγούστου 2015, στην οποία άνθρωποι από όλη την Ευρώπη είχαν την ευκαιρία να

γνωρίσουν από πρώτο χέρι τι ακριβώς συμβαίνει στις Σκουριές, αλλά και να μεταφέρουν τις δικές τους εμπειρίες από άλλους τοπικούς αγώνες, για τα κοινά και την αποανάπτυξη, την αυτοοργάνωση και την αυτοδιαχείριση, τα κινήματα και την (αντ-)εξουσία.

Ο αγώνας στις Σκουριές συνεχίζεται και εμείς θα συνεχίσουμε να βρισκόμαστε στο πλάι του τοπικού οικολογικού και κοινωνικού κινήματος. Ασχέτως της κρατικής καταστολής, της αστυνομικής βίας και του χημικού πολέμου[3]· των ξυλοδαρμών διαδηλωτών/τριών, των προσαγωγών ακτιβιστών/στριών και των επιθέσεων εναντίον συνδικαλιστών/ριών[4]· ασχέτως των κυβερνητικών αναβολών, των διοικητικών αναστολών[5] και των δικαστικών επιβολών[6]· και σίγουρα ασχέτως των επενδυτικών σχεδίων της Ελντοράντο που νόμισε ότι κάνει κουμάντο στην περιοχή[7].

Από τη δική μας κοσμογωνιά, στέλνουμε τους συντροφικούς μας χαιρετισμούς και εκφράζουμε την αμέριστη αλληλεγγύη μας στις Συνελεύσεις Νεολαίας και τις Επιτροπές Αγώνα των Κοινοτήτων Ιερισσού, Νέων Ρόδων, Ουρανούπολης και Μεγάλης Παναγιάς[8], οι οποίες μας φιλοξένησαν και μας ενέπνευσαν.

Δεν υποχωρούμε και δεν συμβιβαζόμαστε, προχωρούμε και αγωνιζόμαστε!
Καμία εξόρυξη χρυσού, ποτέ και πουθενά!
Θέλουμε τα δάση, τη γη και το νερό κι όχι έναν τάφο φτιαγμένο από χρυσό!

Σάββατο, 5 Σεπτεμβρίου 2015

1 Συσπείρωση Ατάκτων, Σάββατο, 9 Νοεμβρίου 2013, «Αντίσταση στις βιομηχανίες εξόρυξης ορυκτών πόρων: Αγώνας για τη γη και την ελευθερία, αγώνας για δικαιοσύνη και αυτονομία»

2 Beyond Europe: About us

3 Beyond Europe, Press release, 4/8/2015, Ierissos, "No gold, no masters"

4 Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων, Τρίτη, 25 Αυγούστου 2015, «Ανακοίνωση της Επιτροπής Νεολαίας Ιερισσού, Νέων Ρόδων και Ουρανούπολης για τις Σκουριές»

5 Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων, Τετάρτη, 26 Αυγούστου 2015, «Ο Υπουργός ΠΑΠΕΝ και οι συνεχιζόμενες παρανομίες της Ελληνικός Χρυσός»

6 Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων, Παρασκευή, 28 Αυγούστου 2015, «Σκουριές: Περί ΣτΕ, 'νομιμότητας', αναστολών και υποκρισίας. Οι μάσκες πέφτουν (έγγραφα)»

7 Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων, Τετάρτη, 19 Αυγούστου 2015, «Πορεία στον Κάκαβο, 23 Αυγούστου: "Από τα τσακάλια δεν γλιτώνεις με ευχές και παρακάλια"»

8 Beyond Europe, Νεολαία Ιερισσού, Επιτροπή Αγώνα Μεγάλης Παναγιάς, Δευτέρα, 24 Αυγούστου 2015, «Όχι στην εξόρυξη χρυσού: Ούτε στη Χαλκιδική, ούτε πουθενά – Αγώνας για τη γη και την ελευθερία»

30 χρόνια αγώνες κατά των μεταλλείων χρυσού – Ένα σύντομο ιστορικό #skouries

Μαρία Καδόγλου*

Μπορεί οι Σκουριές να έχουνε γίνει (και δικαίως) το σύμβολο του αγώνα κατά των μεταλλείων χρυσού στην Ελλάδα, όμως ο αγώνας αυτός εκτείνεται από τη Χαλκιδική μέχρι τη Θράκη και έχει ένα βάθος χρόνου μιας τριακονταετίας.

Ο πρώτος αγώνας

Όταν σήμερα μιλάμε για ένα δυναμικό κίνημα κατά της εξόρυξης χρυσού που έχει εξαπλωθεί σε μεγάλο μέρος της βόρειας Ελλάδας, είναι καλό να θυμόμαστε ότι αυτό το κίνημα ξεκίνησε τριάντα χρόνια πριν, στη μακρινή δεκαετία του '80, από ένα μικρό χωριουδάκι της Χαλκιδικής, την Ολυμπιάδα, που μαζί με τα γειτονικά χωριά του Στρυμονικού κόλπου ανέτρεψαν τα σχέδια μιας κρατικής εταιρείας, της ΜΕΤΒΑ, για εγκατάσταση εργοστασίου μεταλλουργίας χρυσού στην Ολυμπιάδα. Αν εκείνοι οι άνθρωποι τότε, χωρίς μέσα και χωρίς βοήθεια από πουθενά, δεν είχαν πατήσει πόδι, η Χαλκιδική και η Θράκη, το Κιλκίς και οι Σέρρες θα ήταν σήμερα αγνώριστα.

Είσοδος πολυεθνικών – πρώτη περίοδος

Η πρώτη προσπάθεια των μεταλλευτικών πολυεθνικών να βάλουν πόδι στην Ελλάδα ήταν στα μέσα της δεκαετίας του 1990 και ξεκίνησε φυσικά από τη Χαλκιδική, με την καναδική TVX που αγόρασε τα μεταλλεία από την πτωχευμένη εταιρεία του Μποδοσάκη με σχέδιο (ξανά) την κατασκευή εργοστασίου χρυσού στην Ολυμπιάδα. Περίπου την ίδια εποχή, δυο άλλες ξένες εταιρείας απέκτησαν μεταλλευτικά δικαιώματα στο Πέραμα της Ροδόπης και τις Σάπες του Έβρου και πήραν προκαταρκτική έγκριση για κατασκευή μεταλλείων χρυσού.

Στην Ολυμπιάδα η εταιρεία έπεσε από την αρχή πάνω σε ένα τοίχο αντίστασης από όλα τα χωριά του Στρυμονικού, όπως είχε γίνει μια δεκαετία νωρίτερα με τη ΜΕΤΒΑ. Η σύγκρουση έφτασε να πάρει πολεμικές διαστάσεις. Το 1997, εποχή Σημιτικού εκσυγχρονισμού, στο μικρό αυτό χωριό υπήρχε αστυνομικός νόμος, με απαγόρευση κυκλοφορίας, απαγόρευση συγκεντρώσεων και «Αύρες» να κλείνουν τους δρόμους. Πολλές δεκάδες κάτοικοι φορτώθηκαν με βαριές ποινές φυλάκισης, αθωώθηκαν όμως όλοι σε δεύτερο βαθμό, όταν πλέον ο αγώνας τους είχε δικαιωθεί από το Συμβούλιο Επικρατείας.

Το ΣτΕ ήταν τότε αυτό που έδωσε τη λύση: με μια ιστορική απόφαση και ένα κρυστάλλινα καθαρό σκεπτικό έκρινε ότι «η στάθμιση του προσδοκώμενου οφέλους από το έργο και της επαπειλούμενης βλάβης από την κατασκευή και λειτουργία του είναι πλημμελής και παραβιάζει την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης».

Εν τω μεταξύ, άλλο ένα μέτωπο σύγκρουσης είχε ανοίξει στη Στρατονίκη, όπου η TVX έκανε εξόρυξη με εκρηκτικά κάτω από τον οικισμό, προκαλώντας ζημίες στα σπίτια. Άλλο χωριό, ίδιο σκηνικό. Αστυνομία, συγκρούσεις, καταστολή, δικαστήρια. Και πάλι το ΣτΕ δικαιώνει τους κατοίκους και η TVX αποφασίζει να αποχωρήσει από την Ελλάδα.

Στη Θράκη, που δεν είχε ποτέ μεταλλεία και εργαζόμενους σε αυτά και, κυρίως, δεν είχε τη νοοτροπία που είναι βαθιά ριζωμένη στη Β. Χαλκιδική και τη θέλει ες αεί εξαρτημένη από τη μεταλλευτική δραστηριότητα, η αντίθεση στα σχέδια εξόρυξης πήρε γρήγορα διαστάσεις πραγματικού κινήματος. Πολύ σύντομα όλα τα δημοτικά και νομαρχιακά συμβούλια των δυο νομών, όλοι οι αιρετοί εκπρόσωποι της τοπικής κοινωνίας, μέχρι και οι κυβερνητικοί βουλευτές και όλοι ανεξαιρέτως οι τοπικοί φορείς είχαν λάβει ομόφωνες αποφάσεις κατά των σχεδιαζόμενων μεταλλείων. Τα

δυο έργα, λόγω και της μικρής τους απόστασης, θεωρήθηκαν εξαρχής ως ένα ενιαίο πρόβλημα που αφορά όλη τη Θράκη. Οι προσφυγές που κατέθεσαν στο ΣτΕ οι τοπικοί Δήμοι κατά της υλοποίησής τους έγιναν δεκτές και τα δύο έργα ακυρώθηκαν.

Από το 1999 υπήρξε στενή επαφή μεταξύ Χαλκιδικής και Θράκης για ανταλλαγή γνώσης και εμπειρίας, που αργότερα μορφοποιήθηκε στο «Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων». Ήταν ήδη φανερή η ανάγκη να συντονίσουμε στις ενέργειές μας για να αντιμετωπίσουμε από κοινού την κατάσταση, διότι απέναντί μας δεν είχαμε μόνο την η Α ή η Β μεταλλευτική εταιρεία, αλλά ολόκληρο τον κρατικό μηχανισμό.

Ήταν πλέον σαφές ότι η Ελλάδα ήταν ένα αφιλόξενο μέρος για τέτοιου είδους μεταλλευτικά έργα και ότι οι τοπικές κοινωνίες σε Χαλκιδική και Θράκη είχαν κερδίσει σε αυτή τη φάση.

Δεύτερη φάση – Eldorado Gold

Μετά την πτώχευση της TVX Hellas το 2003, τα μεταλλεία της Χαλκιδικής πέρασαν με σκοτεινές διαδικασίες (πάλι ο Πάχτας) στη νέα εταιρεία Ελληνικός Χρυσός. Κατόπιν απαίτησης των νέων εταίρων, φανερών και αφανών, η παράνομη σύμβαση μεταβίβασης κυρώθηκε με νόμο από τη βουλή των Ελλήνων ώστε να μην μπορεί κανείς να την προσβάλει. Η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που καταδικάζει τη χώρα μας σχετικά με αυτή τη μεταβίβαση αποκαλύπτει μόνο ένα πολύ μικρό μέρος αυτού του σκανδάλου, που δεν είναι μόνο οικονομικό αλλά και πολιτικό.

Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, η Ελληνικός Χρυσός είχε περάσει στα χέρια μιας καναδικής πάλι εταιρείας, η οποία το 2006 άρχισε να ξεδιπλώνει το σχέδιό της για την Χαλκιδική όπου περιλαμβάνεται για πρώτη φορά το επιφανειακό μεταλλείο των Σκουριών.

Και έτσι ξεκίνησε η δεύτερη επίθεση των μεταλλευτικών πολυεθνικών στην Ελλάδα, με σύμμαχο την οικονομική κρίση και τις διαδοχικές κυβερνήσεις να προωθούν τη μεγάλης κλίμακας εξόρυξη σαν λύση στα προβλήματα της χώρας. Αυτή τη φορά όμως έχουμε μόνο μία εταιρεία στο παιχνίδι, την Eldorado Gold, η οποία σταδιακά αποκτά τον έλεγχο και των τριων project χρυσού στη Β. Ελλάδα (κατά σειρά, Πέραμα, Χαλκιδική, Σάπες).

Στα χωριά της Β. Χαλκιδικής αρχίζει ξανά να φουντώνει η αντίδραση, από μία άλλη εστία, τη Μ.Παναγία, το χωριό που βρίσκεται πλησιέστερα στο μεταλλείο των Σκουριών. Αργότερα δημιουργήθηκαν το Συντονιστικό Φορέων και Συλλόγων Σταγείρων-Ακάνθου κατά της εξόρυξης χρυσού και επιτροπές αγώνα σε άλλα χωριά και στη Θεσσαλονίκη. Από το 2011 μπορούμε πλέον να μιλάμε για ένα μαζικό και δυναμικό κίνημα κατά της καταστροφής της Χαλκιδικής. Η έγκριση του φαραωνικών διαστάσεων έργου της Ελληνικός Χρυσός, άλλη μια προσωπική επιτυχία του Γ. Παπακωνσταντίνου μετά την ένταξη της χώρας στο μηχανισμό στήριξης, δίνεται το καλοκαίρι του 2011, ενώ οι πολίτες της Χαλκιδικής είναι στους δρόμους και διαδηλώνουν.

Αγώνας για ενημέρωση

Απέναντι στα πληρωμένα δημοσιεύματα και στο πέπλο σιωπής από τα συστημικά μέσα ενημέρωσης, οι Επιτροπές Αγώνα κάνουν μία τιτάνια προσπάθεια για ενημέρωση του κόσμου από τα κάτω, χωριό με χωριό, πόλη με πόλη. Έχουν για συμπαραστάτες μέλη της ανεξάρτητης επιστημονικής κοινότητας η οποία από νωρίς εξέφρασε σοβαρότατες αντιρρήσεις για το σχέδιο της Ελληνικός Χρυσός. Όμως τα αρνητικά πορίσματα του Συμβουλίου Περιβάλλοντος του ΑΠΘ, του ΤΕΕ Κ. Μακεδονίας και άλλων επιστημονικών φορέων για τη λεγόμενη «επένδυση» δεν ελήφθησαν υπόψη.

Αρχίζει η καταστολή

Η Eldorado έγινε ιδιοκτήτρια των μεταλλείων της Χαλκιδικής στις αρχές του 2012 και όπως φαίνεται επέλεξε από την αρχή τη σύγκρουση με την τοπική κοινωνία. Μια ημερομηνία που δε θα ξεχάσουμε ποτέ

είναι η 20 Μαρτίου 2012, όταν ένας όχλος από περίπου 500 μεταλλωρύχους που ανέβηκε με τα λεωφορεία της εταιρείας στις Σκουριές, επιτέθηκε και χτύπησε τους περίπου 30 κατοίκους που βρισκόταν εκεί, οι μισοί από τους οποίους ήταν γυναίκες. Όλα υπό το βλέμμα της αστυνομίας που δεν έκανε τίποτα. Τις επόμενες μέρες εγκαταστάθηκαν εκεί σα δύναμη κατοχής, τοποθετώντας παράνομα συρματοπλέγματα, μπάρες στο δρόμο, κάμερες πάνω στα δέντρα και κουκουλοφόρους σεκιουριτάδες. Όταν τη μέρα της εθνικής εορτής, 2000 κάτοικοι πήγαν να διαμαρτυρηθούν ειρηνικά για την καταληψη του βουνού, βρήκαν μπροστά τους την αστυνομία να τους κλείνει το δρόμο. Εκείνη τη μέρα, ηλικιωμένοι, έγκυες γυναίκες και οικογένειες με μικρά παιδιά είχαν την πρώτη τους εμπειρία από χειροβομβίδες κρότου-λάμψης και δακρυγόνα.

Η αστυνομία εγκαταστάθηκε μόνιμα στο βουνό σαν φρουρός της εταιρείας και φύλακας των παρανομιών της, με αποστολή να απομακρύνει με οποιοδήποτε τρόπο τους κατοίκους. Κάθε επόμενη διαδήλωση αντιμετωπιζόταν με όλο και περισσότερη βία. Στην αρχή ήταν μόνο δακρυγόνα εναντίον των διαδηλωτών, στη συνέχεια είχαμε και πλαστικές σφαίρες. Το αποκορύφωμα της αγριότητας ήταν η βάρβαρη καταστολή της διαδήλωσης της 21ης Οκτωβρίου 2012, από αφηνιασμένα ανθρωπόμορφα τέρατα με στολές αστυνομικών, όπου είναι θαύμα το

ότι δεν θρηνήσαμε θύματα, όπως έγινε πρόσφατα στη Γαλλία.

Ο ρόλος των μέσων «ενημέρωσης»

Η διαδήλωση 15.000 άνθρωπων κατά της εξόρυξης και της καταστολής στη Θεσσαλονίκη το Νοέμβριο του 2012 πήρε το όνομα «η αόρατη πορεία» γιατί δεν προβλήθηκε πουθενά – με εξαίρεση ένα τρίλεπτο σε πρωινή εκπομπή της κρατικής τηλεόρασης που πιθανότατα συνέβαλε στο να χάσουν οι δυο δημοσιογράφοι τη δουλειά τους. Το κίνημα είχε πλέον πολύ μεγάλες διαστάσεις αλλά παρέμενε αόρατο, μέχρι που το έφερε στη δημοσιότητα η εμπρηστική επίθεση αγνώστων στο εργοτάξιο των Σκουριών, το Φεβρουάριο του 2013.

Αλλαγή στρατηγικής από τα συστημικά μέσα «ενημέρωσης». Από εκεί που δε λέγανε λέξη για τις Σκουριές, άρχισαν να σερβίρουν στο κοινό τους «Σκουριές» πρωί, μεσημέρι, βράδυ. Προπαγάνδα της εταιρείας, μπόλικη σάλτσα και μεγάλες δόσεις τρομοκρατίας για να πείσουν το τηλεοπτικό κοινό ότι οι κάτοικοι που διαμαρτύρονται για την καταστροφή είναι τρομοκράτες και εγκληματίες.

Νέα διάσταση στην καταστολή

Ο εμπρησμός πυροδότησε ένα πρωτοφανές κύμα καταστολής και τρομοκράτησης των κατοίκων των χωριών της Β. Χαλκιδικής που αντιτίθενται στα σχέδια της εταιρείας. Οι κάτοικοι οδηγούνται κατά δεκάδες στην Ασφάλεια όπου κρατούνται για ώρες χωρίς να είναι καν ύποπτοι και χωρίς την παρουσία δικηγόρου, ανακρίνονται, τους παίρνουν παράνομα DNA. Την Τσικνοπέμπτη ο κόσμος γιορτάζει, αλλά η Ιερισσός δέχεται επίθεση. Πάνοπλες μονάδες ΜΑΤ και Αντιτρομοκρατικής εισβάλουν στο χωριό με πρόσχημα την «έρευνα σε σπίτια υπόπτων» και γεμίζουν το χωριό με ένα σύννεφο από δακρυγόνα που ρίχνονται ακόμα και μέσα στην αυλή του σχολείου. Αργότερα, δυο άνθρωποι απάγονται με γκαγκστερικό τρόπο από τα σπίτια τους μέσα στη νύχτα, πετιούνται στη φυλακή και μένουν εκεί για έξι μήνες. Βλέποντας ότι το κίνημα δεν τρομοκρατείται αλλά συνεχίζει να αντιστέκεται

δυναμικά, λίγο αργότερα βάζουν στη φυλακή άλλους δυο ανθρώπους.

Η Β.Χαλκιδική μετατρέπεται σε πειραματικό εργαστήριο εφαρμογής νέων μεθόδων καταστολής. Οι δικηγόροι των κατοίκων μιλούν για "νομικό Γκουαντάναμο" και για "συνταγματική εκτροπή". Μέχρι σήμερα περίπου 350 κάτοικοι της περιοχής είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι για διάφορα αδικήματα, διαφορετικής ποινικής βαρύτητας. Σε 50 από αυτούς, σε δυο χωριστές δικογραφίες, έχει φορτωθεί ο μισός ποινικός κώδικας και η κατηγορία της "σύστασης και συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση". Μιας εγκληματικής οργάνωσης που έχει τον απίθανα εγκληματικό στόχο να σταματήσει την καταστροφική δραστηριότητα της εταιρείας στις Σκουριές. Τα υποτιθέμενα αποδεικτικά στοιχεία της ογκώδους δικογραφίας είναι αποτσίγαρα και μπουκαλάκια του νερού, τηλεφωνικές συνομιλίες που ερμηνεύονται με μεγάλη φαντασία από την Ασφάλεια, ακόμα και συνεντεύξεις με δημοσιογράφους και μέσα ενημέρωσης. Η ομολογία της εταιρείας ότι χρηματοδοτεί την Αστυνομία δεν προκαλεί πλέον καμία έκπληξη.

Η καταστολή είναι που γυρνάει τα μάτια του του κόσμου για πρώτη φορά στη Χαλκιδική. Και παρά τη διάχυτη παραπληροφόρηση, ο κόσμος καταλαβαίνει το δίκιο αυτού του αγώνα. Κατακλυζόμαστε από μηνύματα αλληλεγγύης και συμπαράστασης από παντού, ενώ σε πολλά μέρη της Ελλάδας δημιουργούνται επιτροπές αλληλεγγύης στη Χαλκιδική. Για πρώτη φορά επίσης το θέμα των Σκουριών παίρνει διεθνείς διαστάσεις και γίνεται θέμα στα μεγαλύτερα διεθνή μέσα ενημέρωσης. Εκεί, σε αντίθεση με τα πληρωμένα δημοσιεύματα στα Ελληνικά ΜΜΕ, υπάρχει συχνά ισότιμα και η άποψη των κατοίκων. Αυτό φυσικά δεν αρέσει καθόλου στην εταιρεία η οποία κάπου εκεί σταματάει να μιλάει σε μη ελεγχόμενους δημοσιογράφους.

Ατιμωρησία και νόμοι κατά παραγγελία

Η εταιρεία διαφημίζει την ικανότητά της να δραστηριοποιείται σε «χώρες δύσκολες για ξένους επενδυτές», όπως στην Κίνα και μάλιστα στο κατεχόμενο Θιβέτ. Την ικανότητά της να «τα καταφέρνει» με διεφθαρμένες κυβερνήσεις, η εταιρεία την απέδειξε για μια ακόμα φορά στην Ελλάδα, με τον Έλληνα συνεταίρο – εθνικο εργολάβο να ανοίγει το δρόμο, αφαιρώντας τα εμπόδια. Η Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων βασίστηκε σε θεμελιώδη ψεύδη και άνοιξε το δρόμο για μια σειρά άλλων εγκρίσεων. Η εταιρεία έχει πιαστεί επανειλημμένως στα πράσα να παρανομεί, θέτοντας σε κίνδυνο περιβάλλον, εργαζόμενους και περίοικους. Τη μια αποθέτει

παράνομα τοξικά απόβλητα στον Κοκκινόλακκα, την άλλη μεταφέρει παράνομα επικίνδυνα υλικά μέσα από κατοικημένες και τουριστικές περιοχές, με ακατάλληλα φορτηγά χωρίς σήμανση και χωρίς κανένα μέτρο ασφαλείας, μετά ανοίγει παράνομα δρόμους και στη συνέχεια εκτελεί παράνομα οικοδομικές εργασίες στις Σκουριές χωρίς άδεια από την αρμόδια Πολεοδομία. Όλα αυτά, ενώ τεκμηριώνονται πλήρως από τους κατοίκους, παραμένουν χωρίς συνέπειες για την εταιρεία, γιατί η δικαιοσύνη κοιτάει από την άλλη. Εκεί που η εταιρεία τα βρίσκει σκούρα με τη νομιμότητα, έρχεται η νομοθετική εξουσία για να την ξελασπώσει φτιάχνοντας νέους νόμους κατά παραγγελίαν.

Τώρα πλέον έχουμε ένα διαφορετικό ΣτΕ, το οποίο δεν στάθηκε στο ύψος των παλαιότερων αποφάσεών του. Με μια απόφαση- πιστή αντιγραφή των θέσεων της εταιρείας, το ΣτΕ του 2013 επέτρεψε την ανάπτυξη ενός έργου πολλαπλάσιου σε μέγεθος και επιπτώσεις από αυτό που είχε ακυρώσει 11 χρόνια νωρίτερα, λόγω των προφανών κινδύνων. Λίγους μήνες πριν την έκδοση της απόφασης, ο πρόεδρος του ΣτΕ κ. Μενουδάκος μιλώντας σε εκδήλωση στη Θεσ/νίκη είχε δηλώσει ότι «λόγω των κρίσιμων καταστάσεων που διέρχεται η χώρα μας, δεν μπορούμε να είμαστε δογματικοί με την ερμηνεία του Συντάγματος».

Θράκη

Εξακολουθούμε να παίρνουμε δύναμη από τη Θράκη όπου η δυναμική του κινήματος που είχε δημιουργηθεί πάνω από δέκα χρόνια πριν παραμένει

αμείωτη. Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων της ELDORADO για το Πέραμα περιμένει την τελική υπογραφή εδώ και σχεδόν δύο χρόνια, αλλά κανένας υπουργός δεν τολμάει να έρθει σε ρήξη με μια τοπική κοινωνία που είναι ενωμένη και ξέρει τι θέλει. Τέσσερα δυνατά ομόφωνα ΟΧΙ έλαβε η εταιρεία από τα Δημοτικά Συμβούλια Αλεξανδρούπολης, Κομοτηνής, Μαρώνειας-Σαπών και το Περιφερειακό Συμβούλιο Αν. Μακεδονίας – Θράκης. Παράλληλα, 22 Δήμαρχοι της Περιφέρειας προειδοποίησαν την Κυβέρνηση ότι θα παραιτηθούν όλοι αν δοθεί έγκριση για τα χρυσωρυχεία. Και όταν το Φεβρουάριο του 2013 ο Πρωθυπουργός Σαμαράς σε μια επίδειξη αλαζονείας και ανοησίας δήλωσε ότι «σε 10 μέρες θα έχει βγει η άδεια για το Πέραμα», η τοπική κοινωνία της Θράκης απάντησε με μεγαλειώδεις συγκεντρώσεις που ακύρωσαν κάθε σκέψη για έγκριση.

Άλλες περιοχές

Σταδιακά αποκαλύπτονται και νεες περιοχές-στόχοι εκμετάλλευσης και κάθε σχετική ανακοίνωση γεννά και ένα κίνημα αντίστασης. Ένα ενεργό και δυναμικό κίνημα κατά των μεταλλείων χρυσού δημιουργήθηκε στο νομό Κιλκίς το φθινόπωρο του 2011, μετά την ανακοίνωση του ΥΠΕΚΑ ότι θα διενεργήσει διαγωνισμό για να δώσει περιοχές του νομού για εκμεταλλεύση χρυσοφόρων κοιτασμάτων. Ο διαγωνισμός έγινε και κατακυρώθηκε στον εθνικό εργολάβο αλλά η σύμβαση δεν υπογράφηκε ποτέ, πιθανότατα λόγω της τοπικής αντίδρασης.

Οι νέοι στόχοι είναι στο νομό Σερρών, Άγκιστρο και Χαρωπό. Το Άγκιστρο με τα θερμά λουτρά που θα πρέπει να ξεχαστούν αν αρχίσουν να ανοίγουν γύρω τρύπες. Και νέοι στόχοι στη Θράκη: Μαρώνεια, Κίρκη και Πεύκα Έβρου.

Γεμάτη από πολύτιμα μέταλλα είναι η βόρεια Ελλάδα κι αυτό είναι γνωστό στη διεθνή μεταλλευτική βιομηχανία. Πρόσφατα το ΥΠΕΚΑ ανακοίνωσε ότι θα παραχωρήσει την εκμετάλλευση 20 δημόσιων μεταλλευτικών χώρων. Υπάρχουν επίσης οι ιδιωτικές παραχωρήσεις μεταλλείων που οι ιδιοκτήτες τους επίσης περιμένουν την ευνοϊκή στιγμή για να τις εκμεταλλευτούν. Οι νέοι εκμεταλλευτές θα είναι πολυεθνικές εταιρείες σαν την Eldorado και πιθανότατα η ίδια η Eldorado.

Ποια είναι η ευνοϊκή στιγμή; Όταν δεν θα υπάρχει κίνημα αντίστασης. Όταν ή μάλλον αν πέσει το «κάστρο» της Χαλκιδικής. Το πολυεθνικό μεταλλευτικό κεφάλαιο περιμένει να μπει στη χώρα μας όταν θα έχει ξεκαθαρίσει το τοπίο, όταν δηλαδή θα έχει γίνει σαφές ότι η «μεγάλη επένδυση» της Χαλκιδικής έχει ξεπεράσει τα προβλήματά της με τις ατίθασες τοπικές κοινωνίες και προχωράει. Αν και η εταιρεία φαίνεται τώρα να προελαύνει καταστρέφοντας, τα προβλήματα είναι πολλά και τίποτα δεν έχει κριθεί οριστικά. Και αυτό το γνωρίζουν και αυτοί και εμείς.

Γι'αυτό, αγώνας!

*κείμενο με βάση την παρουσίαση στην εκδήλωση της 1ης Νοεμβρίου 2014 στη Θεσσαλονίκη – Αναδημοσίευση από το Παρατηρήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων, Πέμπτη, 13 Νοεμβρίου 2014.

Περί νοικοκυροσύνης

Γεωργία Ναθαναήλ

Καθώς τραβάμε εμπρός, εμπρός στην ομορφιά της μέρας
χιλιάδες σκοτεινές κουζίνες, χιλιάδες μαύρες φάμπρικες
γεμίζουν ξάφνου με του ήλιου τη λαμπράδα
γιατί ο κόσμος μας ακούει να τραγουδάμε

«Ψωμί και Τριαντάφυλλα, Ψωμί και Τριαντάφυλλα»
Τζέιμς Οπενχάιμ

Το σπίτι της νοικοκυράς, αποτελεί στις περισσότερες περιπτώσεις προίκα του πατέρα της νύφης για τον γάμο. Το σπίτι αυτό, λόγω του ότι αποκτήθηκε πριν από τον γάμο, ανήκει αποκλειστικά στη σύζυγο, στη μάνα, και δεν αποτελεί κοινή ιδιοκτησία του ζευγαριού. Δεν το διάλεξαν μαζί, δεν μόχθησαν μαζί για την απόκτησή του, τις πιο πολλές φορές δεν είναι καν στη γειτονιά που θα ήθελαν να ζήσουν. Είναι δοσμένο έξωθεν όπως δοσμένη έξωθεν είναι και η ως αποτέλεσμα της γυναικείας φύσης νοικοκυροσύνη που θα ακολουθήσει την απόκτηση του σπιτιού.

Περιοριζόμενη η γυναίκα στον οίκο μετατρέπεται σε δούλα και κυρά αυτού και μόνον αυτού. Μπορεί να παρουσιαστεί ως πυργοδέσποινα και στη συνέχεια να μετατραπεί σε εκθρονισμένη δούλα.

Ο κοινωνικός και πολιτικός λόγος δεν την αφορούν. Αυτή ξέρει να στρώνει καλά, όπως πρέπει, το κρεβάτι που θα ξεκουραστεί εκείνος που επιστρέφει απ' έξω. Εκείνος που έχει τη δύναμη και τη γνώση να ασχολείται με τα κοινά. Είναι στη φύση του. Πάντα έτσι ήταν.

Η αντίδραση, η σύγκρουση, η προσπάθεια διαμόρφωσης μιας νέας κοινωνικής πραγματικότητας δεν την αφορούν. Αυτή ξέρει καλά να υπομένει πιστεύοντας στη μετά θάνατον ζωή και στο δίκαιο του πατέρα Θεού.

Πολλές φορές ασφυκτιά, θυμώνει, αδυνατεί να εκπληρώσει στην τελειότητα τις οικιακές δουλειές. Νιώθει ενοχή. Η μάνα της ποτέ δεν ασφυκτιούσε, ούτε η πεθερά της.

Ο καναπές με τα μαξιλαράκια παραμένει άθικτος, σαν να εκτίθεται σε μουσείο. Οι ξένοι της θα καθίσουν παστρικά, βιαστικά και θα φύγουν. Κάθε φορά εκείνη τους υποδέχεται, κάθε φορά εκείνη τους αποχαιρετά.

Τα ασημικά καλογυαλισμένα, όλο λαμπράδα, να τα δουν οι ξένοι να θαμπωθούν. Δεν θα τα βγάλει ποτέ από τη βιτρίνα για να χρησιμοποιηθούν από τους δικούς της αγαπημένους ανθρώπους.

Επαναλαμβάνει στερεοτυπικά, σχεδόν αυτόματα τις κινήσεις που επιβεβαιώνουν τη γυναικεία της φύση. Καταγράφονται στο σώμα της. Πλένει, καθαρίζει μαγειρεύει, συμμαζεύει τους τέσσερις τοίχους και την αυλή ολημερίς και ολονυχτίς αν χρειαστεί. Προέκταση της η λεκάνη, η κατσαρόλα, η «κουτάλα», το απορρυπαντικό, το εργόχειρο.

Μήπως όμως τα παράθυρα δεν χρησιμεύουν μόνο για το κρέμασμα των κουρτινών. Δεν αναρωτιέται, δεν προλαβαίνει να αναρωτηθεί. Μήπως η σχισμή της πόρτας επιτρέπει στη μυρωδιά του γιασεμιού να την συναντήσει και να της θυμίσει όσα προσπαθεί να ξεχάσει… Δεν προλαβαίνει να θυμηθεί, ίσως πιο μετά.

Πόσο λερωμένα είναι πια όλα γύρω της, γύρω της και μέσα της… κατά τη διάρκεια της εμμήνου ρύσεως… θα ήταν συνετό να μην προσκυνήσει τα εικονίσματα ή να μεταλάβει σώμα και αίμα Χριστού… δεν θα είναι ποτέ απόλυτα καθαρή… αγνή, αμόλυντη… παρά μόνο μετά την εμμηνόπαυση, όσο κι αν καθαρίζε...Τι να ψάχνει πίσω από τα ράφια, μέσα

στη ντουλάπα, κάτω από το χαλί. Πόσοι λεκέδες μαζεύτηκαν και την εμποδίζουν να βρει αυτό που έχασε. Που να βρίσκεται το μαντήλι που της έπεσε τη μέρα που αντάλλαξε τα φτερά της νεράιδας και την ουρά της γοργόνας με τα μουλιασμένα δάκτυλα της νοικοκυράς και της Άγιας μητέρας. Τη μέρα που έπαυσε να υμνείται ο ερωτισμός της.

Εκούσια κλειτοριδεκτομή. Δεν ερωτοτροπεί πια με τον Ποσειδώνα, δεν χορεύει σε ξέφωτα. Η Αταλάντη κουράστηκε να παραβγαίνει με τους άνδρες δρομείς. Η Σεχραζάτ στέρεψε από ιστορίες και πήρε στον λαιμό της όλες τις γυναίκες του βασιλείου. Δεν σαγηνεύει τον άνδρα της, δεν της φαίνεται σαγηνευτικός. Δεν προλαβαίνει τις δουλειές και άμα έχει χρόνο προτιμά να τον περνά με τον γιο παρά με τον πατέρα…

Νοικοκυρά. Κυρά του οίκου. Ποτέ της σύναξης, της αγοράς, της σκηνής, της πολιτείας, του κόσμου. Οι καιροί όμως αλλάζουν..Η πορεία για «ψωμί και τριαντάφυλλα» ξεκίνησε αλλά εκείνη δεν προλαβαίνει. Οι πρώτες αστραπές πέφτουν στον ουρανό και στη θέα τους σκέφτεται πως πρέπει να μαζέψει γρήγορα τα ρούχα. Η αναμέτρηση με το άπειρο αναβάλλεται…

Κι όμως…

Ερχόμενη η γυναίκα αντιμέτωπη με τη συνειδητοποίηση ότι η νοικοκυροσύνη ή μη, είναι δυνατό να αποτελεί επιλογή της, επιλογή της έκφρασης στοργής και τρυφερότητας, και όχι δοσμένη φύση της, έρχεται αντιμέτωπη με την ευθύνη και την απελευθέρωση που συνοδεύουν αυτή την επιλογή.

Το τίμημα που καλείται να πληρώσει όποιος δρα έξω από το αναμενόμενο, το «νορμάλ», το «φυσικό» είναι μεγάλο. Δεν είναι όμως μεγαλύτερο ή πιο επώδυνο από το τίμημα της υποτέλειας που συνοδεύει την ασυνείδητη «επειδή έτσι πρέπει» απόφαση ταύτισης με το δοσμένο, το φορεμένο έξωθεν πεπρωμένο.

Εκδηλώσεις για την αντιψυχιατρική στον Κοινωνικό Χώρο Kaymakkιν για τον Γεννάρη 2016

- **Προβολή ταινίας (14/1) Si Può Fare (Ιταλία, 2008)**
- **Προβολή Ντοκιμαντέρ (21/1) Take These Broken Wings (ΗΠΑ, 2008)**
- **Συζήτηση για την κυπριακή πραγματικότητα με τα μέλη της ομάδας «Απαλλαγή»**
- **Προβολή ταινίας (28/1) Καμίλ Κλοντέλ 1915 (Γαλλία, 2013)**
- **Θεατρική Παράσταση (29/1) «Το Ημερολόγιο Ενός Τρελού»**

You are worth
so much more
than your productivity.

ANTI-CAPITALIST LOVE NOTES

Συσπείρωση Ατάκτων
http://syspirosiatakton.org/
https://www.facebook.com/Συσπείρωση- Ατάκτων- Sispirosi-Atakton

Κοινωνικός Χώρος Kaymakkιν
http://kaymakkin.org/
https://www.facebook.com/kaymakkin/

www.en-tropi.org